

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการดำเนินการตามมาตรฐานศึกษาปลอดภัยที่ส่งผลต่อ
กาพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาสีขาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
สระแก้ว เขต 1 ซึ่งจะทำให้สามารถอธิบายตัวแปรที่ศึกษาเรื่องนี้ให้มีความชัดเจน ผู้วิจัยได้ศึกษา
แนวคิด ทฤษฎี ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังรายละเอียด ดังนี้

1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับนโยบายสถานศึกษาปลอดภัย
 - 1.1 ความหมายของนโยบายสถานศึกษาปลอดภัย
 - 1.2 วัตถุประสงค์นโยบายสถานศึกษาปลอดภัย
 - 1.3 ความสำคัญ ประโยชน์และคุณค่าของนโยบายสถานศึกษาปลอดภัย
 - 1.4 กระบวนการและขั้นตอนของนโยบายสถานศึกษาปลอดภัย
2. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาสีขาว
 - 2.1 ความหมายของการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาสีขาว
 - 2.2 วัตถุประสงค์ของการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาสีขาว
 - 2.3 ความสำคัญ ประโยชน์และคุณค่าของการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาสีขาว
 - 2.4 กระบวนการและขั้นตอนของการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาสีขาว
3. บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยต่างประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยในประเทศ

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับนโยบายสถานศึกษาปลอดภัย

ความหมายของนโยบายสถานศึกษาปลอดภัย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 14 (2565 : 1) ได้ให้ความหมายของตาม
คู่มือการดำเนินงานสถานศึกษาปลอดภัย ว่าด้วยเรื่องนโยบายสถานศึกษาปลอดภัย ว่า สถานศึกษา
ปลอดภัย (Safety School) เป็นการป้องกันและดูแลความปลอดภัยให้กับบุคลากรทางการศึกษาและ
นักเรียน ในการสร้างข้อตกลงแนวทางปฏิบัติ ในการยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างจากการ
แสดงออกด้านสิทธิและเสรีภาพของนักเรียนโดยการสร้างความเข้าใจในกลุ่มข้าราชการครูและ
บุคลากรทางการศึกษา ที่มีหน้าที่หลักในการจัดการเรียนการสอนควบคู่กับการป้องกันและส่งเสริม

ให้นักเรียนได้แสดงออกอย่างเสรีอยู่บนพื้นฐานความเหมาะสมตามคุณลักษณะของนักเรียน โดยยึดความปลอดภัยของนักเรียนเป็นที่ตั้ง ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสิทธิเสรีภาพทางสังคม ซึ่งจะทำให้ลดช่องว่างระหว่างนักเรียนและบุคลากรทางการศึกษาที่มีความคิดเห็นที่ขัดแย้งและส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564 : 7) ได้ให้ความหมายของตามคู่มือการดำเนินงานความปลอดภัยสถานศึกษาว่าด้วยเรื่องนโยบายสถานศึกษาปลอดภัย ไว้ว่าการศึกษาที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ในฐานะที่เป็นกระบวนการหนึ่งที่มีบทบาทโดยตรงต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการและทิศทางของประเทศ การศึกษาจึงหมายถึงการพัฒนาบุคคลให้มีความเจริญงอกงามทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม การสร้างความปลอดภัยให้แก่เด็กนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญ เพราะความปลอดภัยเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน การพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าประสงค์ ขึ้นอยู่กับความสุขและการมีชีวิตที่ปลอดภัยทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา สามารถป้องกันหรือได้รับการป้องกันตนเองจากปัจจัยเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้ มีความรู้ความเข้าใจ จิตสำนึก และเจตคติที่ดี และมีทักษะในการป้องกันภัยสามารถหรือได้รับการแก้ไข ปัญหา ช่วยเหลือ เยียวยา ฟื้นฟู และดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมาย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 (2564 : 4) ได้ให้ความหมายของตามคู่มือมาตรการรักษาความปลอดภัย การดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนโรงเรียนว่าด้วยเรื่องนโยบายสถานศึกษาปลอดภัย ว่าแนวทางการวางแผนการรักษาความปลอดภัยให้แก่เด็กนักเรียน เน้นการมีส่วนร่วมระหว่างนักเรียน ครู ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และเครือข่าย โดยร่วมกันวางแผนป้องกัน แก้ไข ควบคุม กำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงาน จึงจำเป็นต้องมีมาตรการและกิจกรรมเพื่อให้รับประโยชน์สูงสุดตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 พร้อมทั้งนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สุกัญญา พรน้อย (2562 : 10) ได้ให้ความหมายของนโยบายสถานศึกษาปลอดภัยว่าเป็นการดำเนินงานของโรงเรียนตามมาตรการ แนวทางหรือกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียน ที่มุ่งเพื่อสร้างความปลอดภัยให้แก่เด็กนักเรียนโรงเรียนดำเนินงานทุกวิถีทางที่ทำให้เด็กปลอดภัยเมื่อดำเนินชีวิตในโรงเรียน มีสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ทางสังคมที่ปลอดภัย มีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความปลอดภัยของนักเรียน นโยบายสถานศึกษาปลอดภัย ว่า เด็กวันนี้ คือ ผู้ใหญ่ในวันหน้า ความปลอดภัยจึงมีความสำคัญต่อ

เนตรนภา ประสิงห์ และเอกชัยกฤษพันธ์ (2557) ได้ให้ความหมายของนโยบายสถานศึกษาปลอดภัยว่า เป็นสภาวะการปราศจากภัยหรือการพ่นภัย และรวมถึงปราศจากอันตราย การบาดเจ็บ การเสี่ยงภัยและการสูญเสีย สำหรับการวิจัยครั้งนี้ความปลอดภัย หมายถึง ดำเนินการเพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ เพิ่มความปลอดภัยและสร้างจิตสำนึก โดยนำมาตราฐานวิศวกรรมความปลอดภัย มาตรฐาน ISO ทฤษฎีความปลอดภัยในโรงงาน พระราชบัญญัติระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีกฎหมาย กฎกระทรวง ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ และคู่มือ และมาตรการการรักษาความปลอดภัยสถานศึกษา ฉบับปรับปรุงใหม่ พ.ศ. 2552

จากความหมายที่กล่าวถึงข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การดำเนินงานตามมาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการในสถานศึกษาไม่เพียงแต่จะมุ่งเน้นการพัฒนาเด็กและเยาวชนในด้านวิชาการแต่ยังมีความสำคัญในด้านการพัฒนาร่างกาย จิตใจ และคุณลักษณะทางสังคมที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคมร่วมสมัยอย่างสมบูรณ์ โดยการพัฒนาผ่านมาตรฐานการศึกษาเหล่านี้สามารถช่วยให้นักเรียนเติบโตขึ้นมาเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถในการวิชาชีพที่เลือก การเข้าใจและการประยุกต์ใช้คุณธรรมและจริยธรรมในการตัดสินใจและการกระทำในชีวิตประจำวัน และการพัฒนาในด้านวัฒนธรรมยังเป็นการเสริมสร้างความเข้าใจในความหลากหลายทางสังคมและช่วยให้นักเรียนสามารถใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและเป็นระเบียบเรียบร้อย การศึกษาที่เน้นทั้งการพัฒนาความรู้ ความสามารถ และคุณธรรมจะช่วยสร้างบุคลากรที่มีจิตสำนึกที่ดี มีความรับผิดชอบต่อสังคม และสามารถนำพาประเทศชาติไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองได้อย่างยั่งยืน การดำเนินงานตามมาตรฐานเหล่านี้จึงมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความมั่นคงให้กับทั้งตัวเด็กและเยาวชน รวมถึงสังคมโดยรวมผ่านการสร้างสังคมที่มีคุณภาพ มีความเป็นธรรม และมีการดูแลช่วยเหลือกันอย่างมีความรับผิดชอบ ทั้งในระดับบุคคลและในระดับสังคมที่ใหญ่ขึ้น

การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาปลอดภัย

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2563 : 4-8) กล่าวว่า การบริหารความเสี่ยง ถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารจัดการเชิงรุกในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกบริบทที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกองค์กร ซึ่งหากองค์กรใดขาดความใส่ใจหรือมีการบริหารจัดการความเสี่ยงที่มีความเหมาะสมเพียงพอ ย่อมนำมาซึ่งความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นกับการดำเนินงานขององค์กรในอนาคต และอาจทำให้ไม่บรรลุเป้าหมายตามที่มุ่งหวังไว้ การบริหารความเสี่ยง เป็นกระบวนการที่ใช้การบริหารจัดการปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ เพื่อให้โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงลดลง หรือผลกระทบของความเสียหายเมื่อเกิดความเสี่ยงนั้นลดลง อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้ การบริหารความเสี่ยงต้องมีการมองปัญหาความเสี่ยงแบบองค์รวมเป็นกระบวนการในเชิงรุก (Proactive Approach) ที่เน้นการเตรียมความพร้อมรับมือเหตุการณ์ที่ไม่

คาดฝัน ซึ่งอาจเกิดขึ้นภายใต้บริบทที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาและมีความไม่แน่นอนของปัจจัยแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กร และส่งผลกระทบต่อความสามารถในการบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

การบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพควรมีลักษณะสำคัญ ได้แก่ 1) ผสมผสานและเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร มีความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการ พันธกิจ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับองค์ประกอบต่าง ๆ ในการบริหารและการจัดการองค์กร 2) พิจารณาความเสี่ยงให้ครบทุกประเภทของความเสี่ยงขององค์กร อาทิ ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ด้านการปฏิบัติการ ด้านการเงิน และการปฏิบัติตามกฎระเบียบ 3) การระบุความเสี่ยงเป็นการคาดการณ์เชิงอนาคต โดยองค์กรต้องสามารถระบุได้ว่า ความเสี่ยงอะไรที่อาจเกิดขึ้นบ้าง และเมื่อเกิดขึ้นจริงจะมีผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ขององค์กรอย่างไร เพื่อให้สามารถเตรียมการบริหารความเสี่ยงได้ และ 4) การบริหารความเสี่ยงต้องได้รับการสนับสนุนและมีส่วนร่วมจากทุกคนในองค์กรตั้งแต่คณะกรรมการชุดต่าง ๆ ผู้บริหารทุกระดับ และบุคลากรทุกคน

การบริหารความเสี่ยงตามกรอบแนวทางการบริหารความเสี่ยงที่เป็นมาตรฐานสากล COSO (Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission) ซึ่งประกอบด้วย 8 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่

1. สภาพแวดล้อมภายในองค์กร (Internal Environment)

เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการกำหนดกรอบการบริหารความเสี่ยง และเป็นพื้นฐานสำคัญในการกำหนดทิศทางของกรอบการบริหารความเสี่ยงขององค์กร ได้แก่ วิสัยทัศน์ ค่านิยม วัฒนธรรมองค์กร นโยบาย กระบวนการทำงาน กระบวนการบริหารจัดการ ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น

2. การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective Setting)

เป็นองค์ประกอบที่จะต้องมีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ วัตถุประสงค์ในการบริหารความเสี่ยงขององค์กรจะต้องสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และทิศทางการดำเนินงาน และต้องสอดคล้องตั้งแต่ระดับสำนักงาน สำนัก ภารกิจ งาน โครงการ/กิจกรรม จนกระทั่งระดับบุคคล เพื่อให้พันธกิจขององค์กรในภาพรวมบรรลุเป้าหมาย และทราบขอบเขตการดำเนินงานในแต่ละระดับ รวมถึงสามารถวิเคราะห์ความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นได้ครบถ้วน

3. การระบุเหตุการณ์ความเสี่ยง (Event Identification)

เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานร่วมกันระบุความเสี่ยงและปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับโครงการ/กิจกรรม โดยคำนึงถึงความเสี่ยงที่มีสาเหตุมาจากปัจจัยภายในและปัจจัย

ภายนอก เพื่อให้ทราบถึงเหตุการณ์ที่เป็นความเสี่ยงและปัจจัยเสี่ยงที่อาจมีผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ/กิจกรรม รวมทั้งเป้าหมายขององค์กร

4. การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)

เป็นการวิเคราะห์ การประเมิน และการจัดระดับความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร

5. การตอบสนองความเสี่ยง (Risk Response)

เป็นการกำหนดแนวทางการตอบสนองต่อความเสี่ยงภายใต้ 4 กลยุทธ์หรือ 4T ประกอบด้วย 1) Take หรือ ยอมรับ กรณีที่ไม่จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการความเสี่ยงเพิ่มเติม หรือ ความเสี่ยงอยู่ในระดับที่องค์กรสามารถยอมรับได้ 2) Treat หรือ ลด/ควบคุม กรณีที่ต้องมีการบริหารจัดการความเสี่ยงเพิ่มเติมเพื่อลดระดับความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ 3) Transfer หรือ ถ่ายโอน กรณีที่ต้องร่วมมือจัดการความเสี่ยงกับหน่วยงานรับโอนความเสี่ยง โดยที่องค์กรถ่ายโอน หรือกระจายความเสี่ยงบางส่วนให้กับบุคคลหรือหน่วยงานอื่น 4) Terminate หรือ หลีกเสี่ยง กรณีที่หากดำเนินโครงการ/กิจกรรมไปแล้วอาจมีผลกระทบเชิงลบต่อองค์กรมากกว่า จึงอาจพิจารณายกเลิกหรือหลีกเสี่ยงโครงการ/กิจกรรมเหล่านั้น

6. กิจกรรมเพื่อการควบคุม (Control Activities)

เป็นการกำหนดกิจกรรมหรือมาตรการในการจัดการความเสี่ยงให้หมดไปหรือลดลงในระดับที่ยอมรับได้

7. สารสนเทศและการสื่อสาร (Information & Communication)

เป็นการเก็บรวบรวม การบันทึกข้อมูลรูปแบบของเอกสาร กระบวนการในการสื่อสาร อาทิ เว็บไซต์ เอกสารเวียน การประชุมชี้แจง เพื่อให้บุคลากรได้รับรู้ถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร เป็นกระบวนการที่ต้องเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและทำซ้ำจนเป็นวงจร

8. การติดตามผล (Monitoring)

เป็นการกำหนดให้มีการติดตามและประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารความเสี่ยง เพื่อสร้างความมั่นใจว่าแผนบริหารความเสี่ยงถูกนำไปใช้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพในการควบคุมความเสี่ยงตามกลยุทธ์ที่เลือกใช้ และทำให้รับทราบข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้

สรุปได้ว่า การบริหารความเสี่ยงขององค์กรต้องมีการวางแผนและดำเนินการอย่างเป็นระบบ ซึ่งต้องสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจขององค์กร เพื่อให้การบริหารงานสามารถตอบสนองต่อทิศทางและเป้าหมายที่องค์กรตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน การบริหารความเสี่ยงไม่ใช่เพียงแค่การคาดการณ์และจัดการกับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น แต่ยังต้องเชื่อมโยงกับ

ทุกระดับการดำเนินงานตั้งแต่ระดับสำนักงานหรือสำนัก ไปจนถึงภารกิจต่าง ๆ ที่องค์กรทำ รวมถึงงาน โครงการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ถูกกำหนดและดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ การสอดคล้องของการบริหารความเสี่ยงในแต่ละระดับนั้นมีความสำคัญ เพราะจะช่วยให้การจัดการความเสี่ยงสามารถตอบสนองต่อความต้องการและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในทุกแง่มุมได้อย่างเหมาะสม โดยการเชื่อมโยงนี้จะช่วยให้ทุกระดับตั้งแต่การวางนโยบาย จนถึงการปฏิบัติจริงในระดับบุคคลสามารถร่วมมือกันและดำเนินการได้ตามทิศทางที่องค์กรต้องการ การบริหารความเสี่ยงที่สอดคล้องตั้งแต่ระดับสำนักงาน สำนัก ภารกิจ งาน โครงการ/กิจกรรม ไปจนถึงระดับบุคคล จะช่วยให้การดำเนินงานขององค์กรเกิดความเป็นหนึ่งเดียว โดยทุกฝ่ายเข้าใจถึงบทบาทและความสำคัญของการจัดการความเสี่ยง เพื่อให้สามารถรับมือกับปัญหาหรือความท้าทายที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้พันธกิจขององค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในภาพรวมได้อย่างครบถ้วนและมีความยั่งยืน

การบริหารความขัดแย้งในสถานศึกษาปลอดภัย

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2565) กล่าวว่า การจัดการความขัดแย้ง ความขัดแย้ง เกิดขึ้นเมื่อบุคคลมีความเห็นไม่ตรงกันหรือมองกันคนละมุม ความขัดแย้งเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงได้ยากเมื่อบุคคลรับรู้ไม่เหมือนกัน ความสำเร็จขององค์กรขึ้นอยู่กับความสามารถในการจัดการกับความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ความขัดแย้งอาจไม่เป็นประโยชน์ถ้านำไปสู่กิจกรรมที่ขัดขวางการบรรลุเป้าหมายขององค์กร ในทางตรงกันข้ามความขัดแย้งจะเป็นประโยชน์ถ้าความเห็นที่ต่างกันส่งเสริมหรือนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายขององค์กร ความขัดแย้งที่เป็นประโยชน์จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการตัดสินใจของกลุ่มหรือการตัดสินใจแบบมีส่วนร่วมและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างสร้างสรรค์ การจัดการความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์เป็นทักษะที่จำเป็นยิ่งของผู้นำ

ความขัดแย้งมักจะเกิดจากลักษณะสำคัญ 3 ประการ ดังนี้

1. ความขัดแย้งเกิดขึ้นเมื่อทรัพยากรทางการศึกษามีไม่พอเพียงกับความต้องการของบุคคลหรือกลุ่มในสถานศึกษาหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ทรัพยากรในที่นี้อาจเป็นทั้งสิ่งที่เห็นได้ และสิ่งที่เห็นไม่ได้ เช่น คน เงิน วัสดุ ตำแหน่ง สถานภาพ หรือเกียรติยศ
2. ความขัดแย้งอาจเกิดขึ้นเมื่อบุคคลหรือกลุ่มแสวงหาทางที่จะควบคุมกิจกรรมงานหรืออำนาจซึ่งเป็นสมบัติของคนอื่นหรือกลุ่มอื่น ความขัดแย้งนี้เป็นผลมาจากการก้าวท้าวในงานหรืออำนาจหน้าที่ของผู้อื่น
3. ความขัดแย้งอาจเกิดขึ้นเมื่อบุคคลหรือกลุ่ม ไม่สามารถที่จะตกลงกันได้เกี่ยวกับเป้าหมายหรือวิธีการในการทำงาน ต่างคนต่างก็มีเป้าหมายและวิธีการที่แตกต่างกัน และเป้าหมายหรือวิธีการต่าง ๆ นั้นเป็นสิ่งที่ไปด้วยกันไม่ได้ ความขัดแย้งกับการเปลี่ยนแปลงเป็นของกลุ่มคน

ผู้บริหารที่ดีย่อมไม่ปฏิบัติงานโดยการพยายามรักษาสถานภาพเดิมแต่จะนำการเปลี่ยนแปลงมาสู่องค์กร เพื่อการบรรลุเป้าหมายที่สูงกว่าและที่ดีกว่า การเปลี่ยนแปลงทำให้สมาชิกของหน่วยงานนั้นเกิดความเครียด ความเครียดทำให้เกิดความขัดแย้ง และความขัดแย้งก็จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง

การแก้ปัญหาความขัดแย้ง (conflict resolution) หมายถึง การลดหรือการจัดความขัดแย้ง แต่การจัดการความขัดแย้ง (conflict management) ไม่จำเป็นต้องหมายถึง การลดปริมาณของความขัดแย้ง การแก้ปัญหาความขัดแย้งเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการความขัดแย้ง ความขัดแย้งเกิดขึ้นได้ง่ายแต่มักจะแก้ไขได้ยาก เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร ผู้บริหารจะต้องเข้าใจวิเคราะห์ตัดสินใจและดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งในการจัดการความขัดแย้งจากประการต่อไปนี้

1. กระตุ้นให้เกิดความขัดแย้งที่สร้างสรรค์ และมีประโยชน์ให้เกิดขึ้นในหน่วยงานหรือองค์กรในเมื่อความขัดแย้งมีในระดับค่อนข้างต่ำ

2. ลดระดับของความขัดแย้งหรือระดับความขัดแย้ง ในเมื่อความขัดแย้งมีในระดับสูงเกินไป จนกระทั่งเป็นผลเสียแก่หน่วยงานหรือองค์กร

3. การแก้ปัญหาความขัดแย้ง

กระบวนการบริหารความขัดแย้ง (conflict management process) แบ่งออกได้เป็น 4 ขั้นตอนต่อไปนี้

1. การวินิจฉัยความขัดแย้ง เป็นการพิจารณาสาเหตุแห่งความขัดแย้ง

2. การนิยามปัญหาความขัดแย้ง เป็นการพิจารณาธรรมชาติของความขัดแย้งว่าเป็นความขัดแย้งระหว่างบุคคลหรือระหว่างกลุ่ม

3. การพิจารณาผลที่จะตามมาของความขัดแย้ง เป็นการพิจารณาว่าผลของความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นมานั้นเป็นไปในทางที่ดีหรือไม่ดี ผลที่จะเกิดขึ้นในขณะนี้เป็นอย่างใด และผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเป็นอย่างไร

4. กลยุทธ์ในการจัดการความขัดแย้ง เป็นการพิจารณาว่าจะใช้เทคนิควิธีใดในการบริหารความขัดแย้งที่เหมาะสมกับปัญหาและสถานการณ์ความขัดแย้งเป็นของธรรมชาติในสังคมปัจจุบัน ความขัดแย้งมีทั้งประโยชน์และโทษ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเภทและระดับของความขัดแย้ง การจัดการความขัดแย้งมีขั้นตอนและกระบวนการ แต่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องตระหนักถึงผลที่จะตามมาของความขัดแย้ง ผู้บริหารจำเป็นต้องพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการจัดการความขัดแย้ง เช่น การพูด การฟัง การให้ข้อมูลย้อนกลับ ความสามารถในการเผชิญหน้ากับผู้อื่น

สรุปได้ว่า การบริหารความขัดแย้งในสถานศึกษาที่ปลอดภัย คือการจัดการและแก้ไขความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมของโรงเรียน โดยใช้เทคนิคและวิธีการที่เหมาะสมกับ

ประเภทและลักษณะของปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละสถานการณ์ เพื่อให้การแก้ไขปัญหาเหล่านั้นสามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพและส่งผลดีต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรวมถึงนักเรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้ปกครอง การบริหารความขัดแย้งที่ปลอดภัยในสถานศึกษาจะต้องคำนึงถึงการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเจรจาและการหาทางออกที่สันติ การเลือกใช้เทคนิคการบริหารความขัดแย้ง เช่น การฟังอย่างเข้าใจ การเจรจาต่อรอง การใช้วิธีการประนีประนอม หรือการหาทางออกที่เป็นกลาง จะต้องพิจารณาตามลักษณะของปัญหาและความเหมาะสมของสถานการณ์ โดยมุ่งหวังให้ทุกฝ่ายสามารถเข้าใจความต้องการและมุมมองของกันและกัน รวมถึงการรักษาความสัมพันธ์ที่ดีในระยะยาว นอกจากนี้ การบริหารความขัดแย้งในสถานศึกษาที่ปลอดภัยยังต้องคำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการขัดแย้ง ทั้งในด้านความรู้สึกของผู้ที่เกี่ยวข้อง และผลต่อบรรยากาศการเรียนการสอน การใช้วิธีการที่เหมาะสมและมีความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ไขปัญหาจะช่วยให้สถานศึกษาสามารถฟื้นฟูความสงบและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในชุมชนการศึกษาได้อย่างยั่งยืน การบริหารความขัดแย้งที่ดีไม่เพียงแต่จะช่วยลดปัญหาความขัดแย้งในระยะสั้น แต่ยังสามารถส่งเสริมให้สถานศึกษามีวัฒนธรรมการจัดการปัญหาที่เป็นมิตรและโปร่งใสในระยะยาว ช่วยสร้างความร่วมมือและความเข้าใจในระดับบุคคลและชุมชนโรงเรียน

การพัฒนานวัตกรรม การพัฒนาสุขภาวะขั้นพื้นฐานของผู้เรียน (Well-being)

ชลนัฐ วงศ์สถาน (2565) กล่าวว่า นวัตกรรมที่เกี่ยวกับสุขภาวะพื้นฐานของผู้เรียน (Well-being) ในที่นี้หมายถึง การสร้างสภาวะ สังคม โรงเรียนปลอดภัยที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมถึงการช่วยให้นักเรียนมีสุขภาพกาย สุขภาพจิต และมีสังคมที่ดี ถือว่าเป็นสุขภาวะพื้นฐานที่สำคัญของผู้เรียน กรอบแนวคิดการพัฒนาสุขภาวะขั้นพื้นฐานของผู้เรียน โดยแต่ละโรงเรียนย่อมมีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ครอบคลุมหลายด้าน เช่น ด้านสุขภาวะของนักเรียน การคัดกรองนักเรียน ครูรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล รวมไปถึงกิจกรรมเสริมสร้างทักษะต่าง ๆ ทักษะชีวิต คุณธรรม จริยธรรม เป็นต้น ทั้งนี้ บางโรงเรียนอาจมีการดำเนินกิจกรรมที่สามารถนำมาต่อยอดนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับสุขภาวะพื้นฐานของผู้เรียนได้ สำหรับการสร้างนวัตกรรม มุ่งเน้นที่ระดับ L2 คือ

1. โรงเรียนจะต้องจัดทำมาตรฐานโรงเรียนปลอดภัยครอบคลุมในทุกด้าน ทั้งนักเรียนและบุคคลที่อยู่ในโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นความปลอดภัยทางด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ภัยพิบัติ การเดินทาง หรือภัยเทคโนโลยี
2. โรงเรียนมีแนวทางในการพัฒนาการสำรวจติดตามระบบการช่วยเหลือผู้เรียนเป็นรายบุคคล
3. การให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการคิดค้น พัฒนาต้นแบบนวัตกรรม

4. การจัดอบรมเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับนวัตกรรม เพื่อทำการขับเคลื่อนในโรงเรียนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

การพัฒนานวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียน ด้านสุขภาวะขั้นพื้นฐานของผู้เรียน เป็นกิจกรรม/ใบงานที่ช่วยให้เห็นภาพชัดขึ้นว่านวัตกรรมที่จะทำเกี่ยวข้องกับเรื่องอะไร กลุ่มเป้าหมายเป็นใคร ใช้กระบวนการอะไร และนวัตกรรมมีความเกี่ยวข้องกับประเด็นต่าง ๆ เช่น การสร้างความสุขในการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะทางอารมณ์และสังคม การพัฒนาสุขภาพกาย และจิต สุขภาวะพื้นฐานของผู้เรียน สิทธิเด็กและความปลอดภัย และการพัฒนาสมรรถนะและความฉลาดรู้ในชีวิตประจำวันหรือไม่ อย่างไร โดยการกรอกข้อมูลขึ้นนวัตกรรม รายละเอียดเกี่ยวกับนวัตกรรม ประเด็นที่น่าสนใจในการจัดการเรียนรู้ ลักษณะการนำไปใช้ ผลลัพธ์จากการใช้นวัตกรรม หลักการ/ทฤษฎี รูปแบบการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรม และภาพร่างต้นแบบนวัตกรรม

สรุปได้ว่า การพัฒนานวัตกรรมและการพัฒนาสุขภาวะขั้นพื้นฐานของผู้เรียน (Well-being) เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของนักเรียนในทุกด้าน โดยเฉพาะในด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม ซึ่งมีผลโดยตรงต่อการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนในการเรียนรู้และการเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพในอนาคต การพัฒนาสุขภาวะขั้นพื้นฐานของผู้เรียนในแต่ละโรงเรียนควรมีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ครอบคลุมและมีความยืดหยุ่น โดยครอบคลุมหลายด้าน เช่น ด้านสุขภาวะทางร่างกาย ซึ่งอาจรวมถึงการตรวจสุขภาพประจำปี การส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมการใช้ชีวิตที่ดี เช่น การออกกำลังกาย การรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ การนอนหลับที่เพียงพอ รวมไปถึงการดูแลสุขภาพจิตที่ให้ความสำคัญกับความเป็นอยู่ทางจิตใจและอารมณ์ของนักเรียน การคัดกรองนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญในการตรวจสอบและประเมินสถานะต่าง ๆ ของนักเรียน เช่น สุขภาพจิต สุขภาพกายและความสามารถในการเรียนรู้ โดยครูต้องมีความสามารถในการรู้จักและเข้าใจนักเรียนในแต่ละคนอย่างลึกซึ้ง ทั้งในด้านพฤติกรรม การเรียน และความรู้สึก ส่วนบุคคล การรับรู้ความแตกต่างของนักเรียนช่วยให้การดูแลและการช่วยเหลือเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและตรงกับความต้องการของแต่ละบุคคล

จิตวิทยาในสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมและอารมณ์ของนักเรียน

วิทยา บุญหล้า (2565) กล่าวว่า สำนักงานกองทุนสนับสนุน การสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้มีการมุ่งพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้งระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา การพัฒนาระบบเครือข่ายเพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระบบการแนะแนว การมีนักจิตวิทยาโรงเรียน และการพัฒนาระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีเพื่อระบบดูแลช่วยเหลือนั้น จากการดำเนินงาน โครงการพัฒนาเครือข่ายในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนได้

ดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน โดยบทบาทการปฏิบัติหน้าที่ของ นักจิตวิทยาโรงเรียนมีส่วนสำคัญ เสมือน เป็นจุดเชื่อมต่อ ประสานและให้การดูแลช่วยเหลือร่วมกับ คณะครูในโรงเรียน ให้การดำเนินงานเป็นไปได้อย่างสอดคล้อง ทั้งภายในโรงเรียน และภายนอก โรงเรียน เกิดผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม คือ นักเรียนที่ประสบปัญหาสามารถกลับสู่ระบบโรงเรียนได้ ในที่สุด การปฏิบัติหน้าที่ของนักจิตวิทยาโรงเรียนในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนดังที่กล่าวมา ปฏิบัติงานเกี่ยวกับ การช่วยเหลือและให้คำปรึกษานักเรียนให้ประสบความสำเร็จในด้านการศึกษา สังคม และอารมณ์ เมื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่น โดยทำงานร่วมกับครู ผู้ปกครองและผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อเสริมสร้าง สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย และส่งเสริมให้เกิดคุณประโยชน์ในการเรียนรู้ รวมทั้ง ความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและ โรงเรียนที่แข็งแกร่งยิ่งขึ้น

ภัทรพร แจ่มใส และสรสลัก นิมบุตร (2564) กล่าวว่า จิตวิทยาโรงเรียนเพื่อเสริมสร้าง ทักษะทางสังคมและอารมณ์ของนักเรียน นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะทางสังคมและอารมณ์หรือ การเรียนรู้อารมณ์สังคม (SEL) ได้โดยอาศัยความร่วมมือระหว่าง โรงเรียน ครอบครัว และชุมชน เมื่อนักเรียนเข้าสู่รั้วของโรงเรียน “ครู” จะทำหน้าที่ในการเสริมสร้างทักษะทางสังคมและอารมณ์ ของนักเรียนผ่านการเรียนการสอนในห้องเรียน โดยบูรณาการการเรียนรู้อารมณ์สังคมเข้ากับ แผนการจัดการเรียนรู้ เช่น การสอนการแสดงออกทางอารมณ์ การควบคุมอารมณ์ ส่งเสริมความ กล้าที่จะลองทำสิ่งต่าง ๆ สร้างวินัยในการส่งงาน รับรู้มุมมองของเพื่อนผ่านการเรียน ซึ่งถูก สอดแทรกอยู่ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

สามารถสรุปได้ว่า จิตวิทยาในสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมและอารมณ์ของ นักเรียน เป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นการให้ความช่วยเหลือและคำปรึกษานักเรียนในหลาย ๆ ด้าน เพื่อให้พวกเขาประสบความสำเร็จทั้งในด้านการศึกษา สังคม และอารมณ์ โดยเฉพาะเมื่อพวกเขา ต้องอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน เช่น การเรียนรู้การทำงานร่วมกับเพื่อน ครู และ บุคคลอื่น ๆ ในสังคมโรงเรียน การทำงานร่วมกับครู ผู้ปกครอง และผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น จิตแพทย์ หรือที่ปรึกษาทางด้านการศึกษา ถือเป็นสิ่งสำคัญในการเสริมสร้างทักษะทางสังคมและ อารมณ์ของนักเรียน เพราะการทำงานร่วมกันจะช่วยให้การสนับสนุนแต่ละด้านของนักเรียนเป็นไป อย่างครบวงจร ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาในด้านการศึกษาหรือการพัฒนาทักษะในการปรับตัวและ การสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น นอกจากนี้ การเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยในสถานศึกษา ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้การเรียนรู้เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ การมีสภาพแวดล้อมที่ ปลอดภัยไม่เพียงแต่หมายถึงการป้องกันอันตรายทางกายภาพ แต่ยังหมายถึงการสร้างบรรยากาศที่ เปิดกว้างในการแสดงความคิดเห็นและการรู้สึกถึงความเคารพและการยอมรับจากเพื่อน ๆ และครู

เมื่อสภาพแวดล้อมในโรงเรียนมีความปลอดภัย นักเรียนจะรู้สึกมั่นคงและกล้าหาญที่จะพัฒนาตนเองทั้งในด้านอารมณ์และสังคม

วัตถุประสงค์การดำเนินการตามมาตรการสถานศึกษาปลอดภัย

กระทรวงศึกษาธิการ (2565) มีวัตถุประสงค์การดำเนินการตามมาตรการสถานศึกษาปลอดภัยมุ่งเน้นให้เกิดความปลอดภัยต่อนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาอย่างยั่งยืน โดยเน้นมาตรการที่เข้มงวดในมาตรการ ดังนี้

1. การป้องกัน หมายถึง การดำเนินการเพื่อไม่ให้เกิดปัญหา อุปสรรค หรือความไม่ปลอดภัย ต่อนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา โดยการสร้างมาตรการป้องกันจากปัจจัยเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นทั้งในและนอกสถานศึกษา ดังนี้

- 1.1 การประเมินปัจจัยเสี่ยงของสถานศึกษา
- 1.2 การกำหนดพื้นที่ความปลอดภัย
- 1.3 การจัดทำแผนความปลอดภัยสถานศึกษา
- 1.4 การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของสถานศึกษา
- 1.5 การจัดโครงสร้างบริหารจัดการความปลอดภัยสถานศึกษา
- 1.6 การจัดโครงสร้างข้อมูลสารสนเทศความปลอดภัยสถานศึกษา
- 1.7 การสร้างการมีส่วนร่วมของสถานศึกษาและภาคีเครือข่าย
- 1.8 การจัดระบบช่องทางการสื่อสารด้านความปลอดภัยสถานศึกษา
- 1.9 การจัดระบบคัดกรองและดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 1.10 การประเมินนักเรียนรายบุคคล ด้านร่างกาย จิตใจ สังคม สติปัญญา และความ

ต้องการช่วยเหลือ

2. การปลูกฝัง หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ จิตสำนึก และเจตคติที่ดีและการสร้างเสริมประสบการณ์เพื่อให้เกิดทักษะในการป้องกันภัยให้แก่ นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา ดังนี้

2.1 การสร้างจิตสำนึก ความตระหนัก การรับรู้ และความเข้าใจด้านความปลอดภัยให้กับตนเองและผู้อื่น

2.2 การจัดกิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจ และพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัย ให้แก่นักเรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้ปกครอง

2.3 การจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะ ประสบการณ์ และสมรรถนะด้านความปลอดภัยให้แก่นักเรียน

3. การปราบปราม หมายถึง การดำเนินการจัดการแก้ไขปัญหา การช่วยเหลือ เยียวยา ฟ้นฟู และดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมาย ได้แก่

3.1 การจัดการแก้ไขปัญหาคความไม่ปลอดภัยในสถานศึกษา

3.2 การช่วยเหลือ เยียวยา ฟ้นฟู จิตใจบุคคลผู้ประสบเหตุความไม่ปลอดภัย

3.3 การดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

โรงเรียนเรัวิทยา (2563 : 3) กล่าวว่า โรงเรียนมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในสังคม เป็นสถาบันที่จะสร้างเสริมให้ประชาชนมีสุขภาพดี มีสติปัญญา และมีพฤติกรรมที่ปลอดภัย สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข ทำให้โรงเรียนเรัวิทยาเล็งเห็นความสำคัญในเรื่องความปลอดภัย สุขภาพอนามัย และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนต่อนักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนผู้ที่มาติดต่อราชการปลอดภัยจากอุบัติเหตุ เหตุร้าย อุบัติภัย ภัยพิบัติ ที่อาจเป็นอันตรายทั้งต่อชีวิตและทรัพย์สินของทางราชการ จึงกำหนดมาตรการรักษาความปลอดภัยของโรงเรียน และประกาศนโยบายสถานศึกษาปลอดภัยโดยมีข้อปฏิบัติดังนี้

1. ให้กลุ่มบริหารงานทั่วไป งานอาคารสถานที่ มีหน้าที่สำรวจ ตรวจสอบห้องเรียน อาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องปฏิบัติการ ห้องพิเศษ ห้องน้ำ ห้องส้วม สนามกีฬา และแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ โดยรอบบริเวณโรงเรียนเป็นประจำทุกวัน ให้อยู่ในสภาพมั่นคงแข็งแรง หากพบว่าวัสดุอุปกรณ์ ต่าง ๆ อาจเกิดอันตรายให้แจ้งต่อครูเวรประจำวัน และหรือแจ้งผู้บริหารสถานศึกษาทราบทันที และดำเนินการซ่อมแซมให้เป็นที่เรียบร้อย

2. ให้กลุ่มบริหารงานทั่วไป งานอาคารสถานที่ มีหน้าที่สำรวจ ตรวจสอบเครื่องตัดหญ้า และอุปกรณ์ตัดหญ้าให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ หากพบว่าอุปกรณ์ต่าง ๆ ชำรุด ให้แจ้งฝ่ายอาคารสถานที่หรือผู้รับผิดชอบทันที และดำเนินการซ่อมแซมให้เป็นที่เรียบร้อย กรณีการตัดหญ้าควรเลือกเวลาที่ปลอดภัย เช่น หลังเลิกเรียน หรือวันหยุดเสาร์ – อาทิตย์ เพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุต่อบุคคล และทรัพย์สิน

3. ให้กลุ่มบริหารงานทั่วไป งานอาคารสถานที่ มีหน้าที่ตรวจสอบ สายไฟฟ้า ระบบไฟฟ้า และเครื่องใช้ไฟฟ้าทุกชนิด รวมทั้งระบบประปาทั้งในอาคารเรียนนอกอาคารเรียน บริเวณโรงเรียนเป็นประจำทุกวัน หากพบข้อบกพร่องให้แจ้งครูเวรประจำวัน และหรือแจ้งผู้บริหารสถานศึกษา และดำเนินการปรับปรุงแก้ไขให้เรียบร้อย

4. ให้กลุ่มบริหารงานทั่วไป งานอาคารสถานที่ และครูเวรประจำวันเฝ้าระวัง สำรวจ ตรวจสอบ ป้องกัน แก้ไข เรื่องมลภาวะที่เป็นพิษ ที่อาจเกิดขึ้นและเป็นอันตรายต่อสุขภาพ วัตถุที่เป็นอันตราย โดยติดต่อประสานงานผู้นำชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง

นักเรียน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการแก้ไขให้ทันท่วงที และแจ้งให้ผู้บริหารสถานศึกษาทราบด้วย

5. หากสำรวจพบว่า อาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ ระบบไฟฟ้า ระบบประปา ชำรุดเสียหายและสัณฐานที่ไม่สามารถดำเนินการแก้ไขได้ทันท่วงที ให้ให้นักการภารโรงจัดทำแนวกั้นจัดทำป้ายเตือน ประสานครูเวรให้แจ้งเตือนนักเรียนให้ระมัดระวังไม่เข้าใกล้ และรีบดำเนินการแก้ไขให้แล้วเสร็จในระยะเวลาที่เร็วที่สุด และแจ้งให้ผู้บริหารสถานศึกษาทราบด้วย

6. ให้กลุ่มบริหารงานทั่วไป งานกิจการนักเรียน และครูเวรประจำวันดูแลนักเรียนที่มาถึงโรงเรียนในตอนเช้า ตรวจสอบนักเรียนทั้งไป – กลับ ควบคุมการทำความสะอาดห้องเรียนเขตพื้นที่รับผิดชอบ กิจกรรมหน้าเสาธง กิจกรรมก่อนเข้าเรียนภาคบ่าย กิจกรรมก่อนปล่อยนักเรียนกลับบ้าน โดยควบคุม ตรวจสอบความผิดปกติของนักเรียน หากพบปัญหาให้ประสานงานครูประจำชั้นและผู้ปกครอง เพื่อทำการแก้ไขและแจ้งให้ผู้บริหารสถานศึกษาทราบทันที

7. ให้ครูประจำชั้นทำหน้าที่ครูแนะแนว ให้คำปรึกษา จัดทำระเบียบสะสม ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้นักเรียนในชั้นเรียนที่ได้รับมอบหมาย ให้ความรักความเอาใจใส่ เอื้ออาทรพัฒนานักเรียนให้เต็มศักยภาพ โดยการเยี่ยมบ้าน สนทนาซักถาม ควบคุม กำกับ ติดตามอยู่เสมอ หากพบความผิดปกติหรือเปลี่ยนแปลงของนักเรียน ให้ดำเนินการให้ความช่วยเหลือทันที พร้อมทั้งแจ้งผู้บริหารสถานศึกษาทราบด้วย

8. ให้ครูเวรประจำวัน และครูที่ปรึกษาฝาก ติดตามดูแลเอาใจใส่ต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดให้โทษ พฤติกรรมเสี่ยงด้านการพนัน อบายมุขต่าง ๆ พฤติกรรมเสี่ยงด้านชู้สาว พฤติกรรมเสี่ยงปัญหาทางเพศ พฤติกรรมเสี่ยงการเล่นเกมส์และอินเทอร์เน็ต พฤติกรรมเสี่ยงการทะเลาะวิวาท การถูกรังแก ถูกละเมิดทางร่างกายและจิตใจ หากพบความผิดปกติให้ดำเนินการช่วยเหลือประสานงานผู้เกี่ยวข้องและแจ้งให้ผู้บริหารสถานศึกษาทราบด้วย

9. ให้ครูเวรประจำวัน ได้ตรวจสอบการประกอบอาหารกลางวัน การจำหน่ายสินค้าของร้านค้าในสถานศึกษาและโดยรอบสถานศึกษา เน้นย้ำให้นักเรียนได้บริโภคอาหารที่สะอาดปลอดภัยมีประโยชน์ และประสานงานขอความร่วมมือร้านค้า ผู้ค้า ให้จำหน่ายสินค้าที่ดีมีคุณภาพ ถูกต้องตามระเบียบกฎหมายและนโยบายของโรงเรียน

10. ให้ผู้ที่ได้แต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่เฝ้าระวังความปลอดภัยสถานที่ราชการตามระเบียบว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2552 โดยเคร่งครัด

10.1 หากผู้ใดได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาให้เดินทางไปราชการนอกท้องที่อำเภอหรือจังหวัดหรือได้รับอนุญาตให้ลาตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการลาของข้าราชการ

พ.ศ. 2555 และจะต้องจัดหาเจ้าหน้าที่ในโรงเรียนเร่วิทยาให้ผู้อื่นให้ปฏิบัติหน้าที่อยู่เวรแทนแล้วแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาทราบ

10.2 หากผู้ใดที่ป่วยและวันที่ป่วยตรงกับวันที่จะปฏิบัติหน้าที่รักษาเวรรักษาความปลอดภัย และการป่วยนั้นยังสามารถที่จะแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาทราบว่าตนได้ป่วย และไม่สามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่รักษาความปลอดภัยสถานที่ราชการได้ ให้ผู้นั้นแจ้งผู้บังคับบัญชาหรือผู้ตรวจเวรทราบโดยวิธีใดวิธีหนึ่งให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้ตรวจเวรพึงทราบได้ เพื่อพิจารณาวินิจฉัยสั่งการต่อไป

11. ให้หัวหน้ากลุ่มบริหารงานทั่วไป ครูที่รับผิดชอบงานอาคารสถานที่จัดทำข้อมูลสารสนเทศ ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ติดต่อนักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน สถานีนามัย โรงพยาบาล ตำรวจ หน่วยกู้ชีพองค์การบริหารส่วนตำบล หน่วยงานต้นสังกัด อำเภอ จังหวัด ศาล และที่เกี่ยวข้องเพื่อการติดต่อประสานงานการส่งต่อได้ทันที และให้ปรากฏได้ชัดเจนไว้ในที่ต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

จากความหมายต่าง ๆ ข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า วัตถุประสงค์การดำเนินการตามมาตรการสถานศึกษาปลอดภัย หมายถึง การดำเนินการของสถานศึกษาต่อนโยบายความปลอดภัย เพื่อความปลอดภัยต่อนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐาน

ความสำคัญของนโยบายสถานศึกษาปลอดภัย

กระทรวงศึกษาธิการ (2565) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของนโยบายสถานศึกษาปลอดภัยจากการที่กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) ตามคู่มือนโยบาย “MOE Safety Center สถานศึกษาปลอดภัย ได้ตระหนักถึงเรื่องความปลอดภัยในสถานศึกษาว่าเป็นเรื่องเร่งด่วน และมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน จึงได้มีการกำหนดให้เรื่องดังกล่าวเป็นหนึ่งในนโยบายหลักของ ศธ. พร้อมทั้งมีการขับเคลื่อนการดำเนินงานรอบด้านภายใต้นโยบาย “MOE Safety Center สถานศึกษาปลอดภัย” ในหน่วยงานทุกระดับมาอย่างต่อเนื่อง หากสถานศึกษาไม่มีความปลอดภัยแล้วจะไม่สามารถจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพให้แก่ผู้เรียนได้ และยังส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาของไทยรวมถึงการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564 : 4) ได้กล่าวถึงความสำคัญของนโยบายสถานศึกษาปลอดภัย ในด้านยุทธศาสตร์ชาติ ด้านที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ ตามคู่มือการดำเนินงานความปลอดภัยสถานศึกษา มีวัตถุประสงค์หลัก การเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิตของคนทุกช่วงวัย จากภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ อาทิ อาชญากรรมและความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ ยาเสพติด ภัยพิบัติจากธรรมชาติ ภัยจากโรคอุบัติใหม่ และภัยจากไซเบอร์เป็นต้น แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560 – 2579) จึงได้ตระหนักถึง

การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาที่เกิดจากความก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยีของโลก ยุคศตวรรษที่ 21 เป็นพลวัตที่ก่อให้เกิดความท้าทายในการเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจ และสังคมโลก อันเนื่องจากการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) ประเทศเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่าง สมบูรณ์ ในอนาคตอันใกล้ การติดกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ทักษะคน ความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรม และพฤติกรรมของประชากรที่ปรับเปลี่ยนไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ เป็นผลให้เกิด การเร่งแก้ไขปัญหา ทั้งยังเกิดภัยคุกคามต่อความมั่นคงรูปแบบใหม่ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชน และประเทศชาติมีความซับซ้อนและรุนแรงมากขึ้น ซึ่งภัยในแต่ละด้านล้วนมีความสำคัญต่อ การพัฒนาประเทศกอปรกับนโยบาย Quick Win 7 วาระเร่งด่วน ข้อที่ 1 ความปลอดภัยของผู้เรียน กระทรวงศึกษาธิการมองเห็นภัยที่เกิดแก่นักเรียนครู และบุคลากรทางการศึกษา ที่เกิดขึ้นซ้ำและ ส่งผลกระทบต่อสภาพร่างกายและจิตใจในหลายปีที่ผ่านมา เช่น ภัยจากการคุกคามทางเพศ ภัยจาก การกลั่นแกล้งรังแก (Bully) รวมถึงภัยที่เกิดจากโรคอุบัติใหม่ ได้แก่ การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ ไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) เป็นผลให้เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้และสวัสดิภาพชีวิตของ นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งมั่นในการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็น “การศึกษาขั้นพื้นฐานวิถีใหม่ วิถีคุณภาพ” มุ่งเน้น ความปลอดภัยในสถานศึกษา ส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมและบริหารจัดการ การศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นพัฒนาระบบและกลไกในการดูแลความปลอดภัย ให้แก่ผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา และสถานศึกษา จากภัยพิบัติและภัยคุกคามทุกรูปแบบ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 (2564 : 4) ได้กล่าวถึงความสำคัญของ นโยบายสถานศึกษาปลอดภัย นักเรียน คือ หัวใจของการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 มีความตระหนักในความสำคัญ และเล็งเห็นความจำเป็นเร่งด่วนที่ผู้ที่มี ส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย จะต้องร่วมกันหาแนวทางที่เป็นรูปธรรม ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ได้ เรียนรู้อย่างมีความสุข เป็นไปตามหลักสูตร มีทักษะชีวิตที่จะดูแลตนเองให้ปลอดภัยท่ามกลาง สภาพแวดล้อมทางสังคม อุบัติเหตุ และอุบัติเหตุ ที่จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่นักเรียน ซึ่งมีภารกิจ และความรับผิดชอบในการจัดการศึกษา ต้องดำเนินการอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ

ศูนย์วิจัยเพื่อสร้างเสริมความปลอดภัยและป้องกันการบาดเจ็บในเด็ก (2559 : 5) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของนโยบายสถานศึกษาปลอดภัย ในสถานการณ์ปัญหาเด็กและเยาวชนในสังคมไทย ปัจจุบัน ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของโลก ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และ เทคโนโลยีซึ่งส่งผลกระทบต่อวิถี การดำรงชีวิตและความปลอดภัยของเด็กและเยาวชนในหลายรูปแบบ หลายครั้งจะพบว่าข้อมูลการบาดเจ็บหรือเสียชีวิตก่อนวัยอันควร เช่น “ปัญหาอุบัติเหตุทางถนน เป็นปัญหาสำคัญที่ทุกประเทศกำลังเผชิญอยู่แนวโน้มมีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บสูงขึ้น องค์การอนามัย

โลกระบุว่าในแต่ละปีอุบัติเหตุทางถนนได้คร่าชีวิตเด็กไปจำนวนมากเฉลี่ยวันละ 500 คน หรือในทุก 3 นาที จะมีเด็ก 1 คนตายจากอุบัติเหตุทางถนนในกลุ่มเด็กเดินเท้าจัดเป็นกลุ่มเสี่ยงสูงจากการถูกรถชนขณะเดินทางไปกลับบ้านและโรงเรียน พบการเสียชีวิต 100 กว่ารายต่อปีในขณะที่การบาดเจ็บมีจำนวน 2,000 กว่ารายต่อ ซึ่งความเสี่ยงทางถนนที่เด็กต้องเผชิญมีแนวโน้มสูงขึ้นจากสภาพความเป็นเมืองและความเจริญทางเศรษฐกิจอีกทั้งเด็กจจัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงสูง

Ministry of education and national institute of education (2017 :1) ได้กล่าวถึงความสำคัญของนโยบายสถานศึกษาปลอดภัย ความปรารถนาแรกและสำคัญที่สุดของทุกคน คือความปลอดภัยและความเป็นอยู่ที่ดีของลูก ๆ ในโรงเรียน พบว่า เด็กตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงระดับสูงขึ้นไปต้องการที่จะต้องมีโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการศึกษาที่เพียงพอสำหรับนักเรียน เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่เป็นบวก ความคิดของโรงเรียนที่ปลอดภัยและความเป็นอยู่ที่ดีของเด็กนักเรียนมีความสำคัญมากภายใต้ความรับผิดชอบที่ครอบคลุมต่อการศึกษามีคุณภาพสำหรับทุกคน

สรุปได้ว่า ความสำคัญของการดำเนินการตามมาตรการสถานศึกษาปลอดภัย คือการที่สถานศึกษาตระหนักถึงความสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนในทุกด้าน ทั้งด้านการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะชีวิต และการเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณธรรมและจริยธรรม การดำเนินการตามมาตรการเหล่านี้จึงเป็นปัจจัยที่ช่วยเสริมสร้างความมั่นคงและความเชื่อมั่นในสภาพแวดล้อมการศึกษา และการสร้างสถานศึกษาปลอดภัยนั้นไม่ได้หมายถึงเพียงแค่การป้องกันอันตรายจากปัจจัยภายนอก แต่ยังครอบคลุมถึงการสร้างบรรยากาศที่เสริมสร้างการเรียนรู้ที่ดี เช่น การส่งเสริมการเคารพซึ่งกันและกัน การป้องกันการกลั่นแกล้ง หรือการป้องกันปัญหาทางจิตใจและอารมณ์ของนักเรียนที่อาจเกิดขึ้นจากการมีความขัดแย้งภายในโรงเรียน การมีมาตรการสถานศึกษาปลอดภัยจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเติบโตในสภาพแวดล้อมที่เสริมสร้างทักษะทางสังคมและความรับผิดชอบในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กระบวนการและขั้นตอนของนโยบายสถานศึกษาปลอดภัย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 (2564 : 4) ได้เสนอ แนวคิด หลักการเกี่ยวกับนโยบายสถานศึกษาปลอดภัย มีการดำเนินงานสถานศึกษาปลอดภัยโดยใช้รูปแบบวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ได้ดำเนินการตามกระบวนการบริหารจัดการที่ปรับประยุกต์ขึ้นโดยใช้วงจร PDCA หรือ Deming Cycle เป็นกิจกรรมพื้นฐานในการพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพของการดำเนินงานซึ่งประกอบด้วย ขั้นตอน 4 ขั้นตอน คือ Plan (วางแผน) DO (ปฏิบัติ) Check (ตรวจสอบ) และ Action (การปรับปรุง) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. Plan (วางแผน) เป็นส่วนประกอบของวงจรที่มีความสำคัญการวางแผนเป็นจุดเริ่มต้นของงาน และเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้การทำงานในส่วนอื่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพการดำเนินงานการดังนี้

1.1 ผู้บริหารสร้างความรู้ความเข้าใจและความตระหนักให้แก่คณะครูคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง เพื่อรับทราบนโยบายเกี่ยวกับการดำเนินงาน โครงการสถานศึกษาปลอดภัย

1.2 วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา เพื่อสร้างความตระหนักร่วมกัน รวมทั้งผลการดำเนินโครงการสถานศึกษาปลอดภัยในปีการศึกษาที่ผ่านมาร่วมกันออกแบบนวัตกรรมหรือวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ กำหนดนโยบายความปลอดภัยในสถานศึกษาเป็นลายลักษณ์อักษรและมีการประกาศนโยบายให้เห็นได้ชัดเจน

1.3 จัดทำแผนงานและงบประมาณดำเนินการด้านความปลอดภัยในสถานศึกษาที่ชัดเจน

1.4 ผู้บริหารสถานศึกษา และครู เตรียมพร้อมสู่การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติโดยแต่งตั้งผู้รับผิดชอบและคณะทำงาน

2. D: Do (ปฏิบัติ) มีการดำเนินงานการดังนี้

2.1 จัดทำกฎระเบียบหรือคู่มือ/แนวทางว่าด้วยความปลอดภัยในสถานศึกษาที่เหมาะสม

2.2 อบรมบุคลากรทุกระดับ ทั้ง ผู้บริหาร ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และลูกจ้างให้มีความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยในสถานศึกษาตามแผนงานที่กำหนด

2.3 อบรมเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้นแก่บุคลากรในสถานศึกษา

2.4 ดำเนินการเพื่อรักษาความสะอาดความเป็นระเบียบเรียบร้อยในสถานศึกษา

2.5 สำรวจหรือตรวจสอบความปลอดภัยในสถานศึกษา โดยกำหนดผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน

2.6 ติดตั้งระบบป้องกันอันตรายจากไฟฟ้ารั่วหรือการต่อสายดินในสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

2.7 จัดทำระบบป้องกันและให้ความรู้เรื่องการป้องกันอัคคีภัยในสถานศึกษา เช่น สัญญาณแจ้งเหตุเพลิงไหม้ ถังดับเพลิง เป็นต้น รวมทั้งการตรวจสอบและบำรุงรักษาที่ชัดเจน

2.8 จัดทำโครงการความร่วมมือกับสถานีดับเพลิงและกู้ภัยเขาทองให้ความรู้แก่นักเรียนและบุคลากรในสถานศึกษา ฝึกอบรมการดับเพลิงขั้นต้นในสถานศึกษาทุกปีการศึกษา

2.9 การฝึกซ้อมดับเพลิงและการฝึกซ้อมหนีไฟในสถานศึกษาประจำปี

2.10 จัดให้มีห้องพยาบาล พื้นที่ปลอดภัย (safe zone) และอุปกรณ์ในการปฐมพยาบาลเบื้องต้นในสถานศึกษาพร้อมผู้รับผิดชอบ

2.11 กำหนดมาตรการป้องกันการเกิดโรคระบาดโควิด-19 หรือโรคติดต่อให้กับบุคลากร และมีการเผยแพร่ให้ความรู้ เกี่ยวกับการป้องกันการเจ็บป่วยหรือโรคอันเนื่องมาการทำงานในสถานศึกษา

2.12 จัดให้มีห้องส้วมและอ่างล้างมือ สำหรับนักเรียนและบุคลากรแยกชาย – หญิง ที่พอเพียง

2.13 มีน้ำดื่มที่สะอาด ที่ล้างหน้าล้างมือที่ถูกสุขลักษณะและพอเพียงเพื่อให้บุคลากรได้ใช้ก่อนการรับประทานอาหาร และหลังรับประทานอาหาร

2.14 จัดที่รับประทานอาหารและที่พักที่เหมาะสมและถูกสุขลักษณะ เช่น ระบบแสงสว่าง ระบบระบายอากาศ ระดับความดังของเสียง เป็นต้น

2.15 พัฒนาปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมปลอดภัยในสถานศึกษา

2.16 กำหนดมาตรการเพื่อความปลอดภัยสำหรับการเรียนการสอนเกี่ยวกับสารเคมีในสถานศึกษาที่เหมาะสมและปลอดภัย

2.17 จัดให้มีช่องทางในการรับฟังความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะด้านความปลอดภัยในสถานศึกษาจากครูนักเรียน/ผู้ปกครองและมีการพัฒนาไปปรับปรุงแก้ไข

2.18 จัดเก็บข้อมูลสถิติเหตุหรือการเจ็บป่วยในสถานศึกษาและการวางแผนป้องกันที่เหมาะสม

2.19 การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและกระตุ้นจิตสำนึกด้านความปลอดภัยในสถานศึกษารูปแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสม

2.20 มีหนังสือ ตำรา หรือมาตรฐานเกี่ยวกับความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน เพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้าและการเรียนรู้ของบุคลากรตามมาตรฐานของ ศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ศบค.)

2.21 กำหนดมาตรการดูแลเพื่อความปลอดภัยในการเดินทาง เช่น การจัดระบบจราจร การสวมหมวกกันน็อก

2.22 มีการสร้างความร่วมมือและกิจกรรมดำเนินการระหว่างชุมชน ผู้ปกครองและหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้เกิดความปลอดภัยในสถานศึกษา ดำรงจนครบตามระยะเวลาที่กำหนดมาให้ความรู้เกี่ยวกับกฎจราจร โทษของยาเสพติด ศูนย์บริการสาธารณสุข 9 (ประชาธิปไตย) มาให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคติดต่อ ไข้เลือดออก และการล้างมือ 7 ขั้นตอน

2.23 มีชมรมหรือกลุ่มนักเรียนเพื่อดำเนินการด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา

3. C: Check (ตรวจสอบ) หมายถึง การตรวจสอบว่าเมื่อปฏิบัติงานตามแผน หรือการแก้ปัญหาตามแผนแล้วผลลัพธ์เป็นอย่างไร สภาพปัญหาได้รับการแก้ไขตรงตามเป้าหมายที่กลุ่มตั้งใจหรือไม่ มีขั้นตอนดังนี้

3.1 ประเมินความพึงพอใจต่อการดำเนินงานสถานศึกษาตลอดภัยกับครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้อง

4. A: Action (การปรับปรุงการดำเนินการให้เหมาะสม) เป็นการกระทำภายหลังที่กระบวนการ 3 ขั้นตอนตามวงจรได้ดำเนินการเสร็จแล้ว ทั้งนี้มีการดำเนินการดังนี้

4.1 สรุปและรายงานผลการดำเนินงานสถานศึกษาตลอดภัยต่อสาธารณชนและผู้เกี่ยวข้องทราบ

4.2 ปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาการดำเนินงานให้เหมาะสมยิ่งขึ้นโดยอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

4.3 ประชาสัมพันธ์ให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบ

โครงการโรงเรียนปลอดภัยในประเทศไทย (2565 : 6) กล่าวว่า แนวคิด หลักการเกี่ยวกับนโยบายสถานศึกษาปลอดภัย มีสามเสาหลักของความปลอดภัยรอบด้านในโรงเรียนความปลอดภัยรอบด้านในโรงเรียน ซึ่งอยู่ภายใต้นโยบายและการปฏิบัติด้านการศึกษามีความสอดคล้องกับการบริหารจัดการภัยพิบัติในระดับประเทศ ภูมิภาค จังหวัดและเขตพื้นที่รวมทั้งโรงเรียนกรอบแนวคิดความปลอดภัยรอบด้านในโรงเรียน ประกอบด้วยสามเสาหลัก ได้แก่

เสาหลักที่ 1 สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนที่ปลอดภัย

ผู้มีบทบาทหลัก : บุคลากร/หน่วยงานด้านการศึกษาและการวางแผน สถาปนิก วิศวกร ผู้รับเหมาก่อสร้างบุคลากรโรงเรียน และสมาชิกชุมชนที่มีบทบาทในการตัดสินใจด้านการเลือกสถานที่ตั้งโรงเรียนที่ปลอดภัย การออกแบบ การก่อสร้าง และการดูแลรักษาโรงเรียน (รวมถึงการเข้าถึงอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกได้อย่างปลอดภัยสม่ำเสมอ)

เสาหลักที่ 2 การบริหารจัดการภัยพิบัติในโรงเรียน

ผู้มีบทบาทหลัก : ผู้บริหารภาคการศึกษาทั้งในระดับประเทศและระดับจังหวัด รวมทั้งชุมชนโรงเรียนในพื้นที่ซึ่งร่วมงานกับหน่วยงานด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติที่เกี่ยวข้องในแต่ละพื้นที่ ในระดับโรงเรียน ได้แก่ บุคลากรในโรงเรียน นักเรียนและผู้ปกครองที่มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนที่ปลอดภัย ตัวอย่างกิจกรรม เช่น การประเมินและลดความเสี่ยงทางสังคมสิ่งแวดล้อม สาธารณูปโภคและความเสี่ยงที่ไม่ใช่โครงสร้างและโดยการพัฒนาศักยภาพในการรับมือภัยพิบัติและวางแผนการศึกษาต่อเนื่อง

เสาหลักที่ 3 การศึกษาด้านการลดความเสี่ยงและการรู้รับปรับตัวจากภัยพิบัติ

ผู้มีบทบาทหลัก : ผู้จัดทำหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน คณะครูศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ผู้อบรมครู ครู กลุ่มเยาวชน ผู้นำในการจัดกิจกรรมเยาวชน และนักเรียน ที่จะร่วมมือการเพื่อพัฒนา และสร้างความเข้มแข็งให้กับวัฒนธรรมแห่งความปลอดภัยและมีความสามารถในการรู้รับปรับตัว และฟื้นคืนกลับจากภัยพิบัติ

แนวทางการดำเนินงานส่งเสริมความปลอดภัยและมาตรการโรงเรียนปลอดภัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 (2564 : 3-5) กล่าวว่า แนวคิด หลักการเกี่ยวกับ นโยบายสถานศึกษาปลอดภัย และมาตรการ โรงเรียนปลอดภัย (Safety School) เพื่อนำไปสู่ Happy School ดำเนินการ 4 มาตรการ ได้แก่

มาตรการที่ 1 การป้องกัน

- 1.1 มีแผนปฏิบัติการรักษาความปลอดภัยในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ (Safety School)
- 1.2 พัฒนาศักยภาพผู้บริหาร ครู บุคลากรในการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนและผู้ได้รับ

ผลกระทบ

- 1.3 การพัฒนาสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศในสถานศึกษา
 - 1.4 การมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชนและภาคีเครือข่าย
- #### มาตรการที่ 2 การเผชิญเหตุและการแก้ไขปัญหา
- 2.1 จัดการและแก้ไขให้ความช่วยเหลือหากเกิดเหตุการณ์
 - 2.2 กักตวงและช่วยเหลือเบื้องต้นในสถานศึกษา
 - 2.3 จัดการและประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
 - 2.4 ส่งต่อผู้เรียนและผู้ได้รับผลกระทบที่ชัดเจน (กรณีส่งต่อ)
 - 2.5 ติดตามและประสานงานในการประเมินสภาพจิตใจของนักเรียน

มาตรการที่ 3 การเยียวยาและการบำรุงขวัญ

- 3.1 มาตรการช่วยเหลือ เยียวยา ฟื้นฟูจิตใจ ผู้ได้รับผลกระทบ
- 3.2 ประสานทำความเข้าใจตามสถานการณ์ และความเหมาะสมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

มาตรการที่ 4 การรายงานเหตุ

- 4.1 รายงานระหว่างประสบเหตุ
- 4.2 รายงานหลังประสบเหตุ
- 4.3 การติดตามและประเมินผลมาตรการการรักษาความปลอดภัยในสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564 : 21) กล่าวว่า กระบวนการและ ขั้นตอนของนโยบายสถานศึกษาปลอดภัย เป็นรากฐานของการวางแผนสำหรับความปลอดภัยรอบ ด้านในโรงเรียน การจัดทำ การประเมินความเสี่ยงแบบภัยหลายชนิดการวางแผนนี้ควรเป็นส่วนหนึ่ง

ของระบบข้อมูลการจัดการการศึกษาในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และในระดับพื้นที่ มาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษามุ่งเน้นให้เกิดความปลอดภัยต่อนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาอย่างยั่งยืน โดยเน้นมาตรการที่เข้มงวดในมาตรการ 3 ป ดังนี้

1. การป้องกัน หมายถึง การดำเนินการเพื่อไม่ให้เกิดปัญหา อุปสรรค หรือความไม่ปลอดภัย ต่อนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา โดยการสร้างมาตรการการป้องกันจากปัจจัยเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นทั้งในและนอกสถานศึกษา ดังนี้

- 1.1 การประเมินปัจจัยเสี่ยงของสถานศึกษา
- 1.2 การกำหนดพื้นที่ความปลอดภัย
- 1.3 การจัดทำแผนความปลอดภัยสถานศึกษา
- 1.4 การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของสถานศึกษา
- 1.5 การจัดโครงสร้างบริหารจัดการความปลอดภัยสถานศึกษา
- 1.6 การจัดโครงสร้างข้อมูลสารสนเทศความปลอดภัยสถานศึกษา
- 1.7 การสร้างการมีส่วนร่วมของสถานศึกษาและภาคีเครือข่าย
- 1.8 การจัดระบบคัดกรองและดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 1.9 การจัดระบบคัดกรองและดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 1.10 การประเมินนักเรียนรายบุคคล ด้านร่างกาย จิตใจ สังคม สติปัญญา และความต้องการช่วยเหลือ

2. การปลูกฝัง หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ จิตสำนึก และเจตคติที่ดี และการสร้างเสริมประสบการณ์ เพื่อให้เกิดทักษะในการป้องกันภัยแก่นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา ดังนี้

- 2.1 การสร้างจิตสำนึก ความตระหนัก การรับรู้ และความเข้าใจด้านความปลอดภัยให้กับตนเองและผู้อื่น
- 2.2 การจัดกิจกรรมการสร้างความรู้ ความเข้าใจ และพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัย ให้แก่นักเรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้ปกครอง
- 2.3 การจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะ ประสบการณ์ และสมรรถนะด้านความปลอดภัยให้แก่นักเรียน

3. การปราบปราม หมายถึง การดำเนินการจัดการแก้ไขปัญหา การช่วยเหลือ เยียวยาฟื้นฟู และดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมาย ได้แก่

- 3.1 การจัดการแก้ไขปัญหาความไม่ปลอดภัยในสถานศึกษา
- 3.2 การช่วยเหลือ เยียวยา ฟื้นฟู จิตใจบุคคลผู้ประสบเหตุความไม่ปลอดภัย

3.3 การดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยมีขั้นตอนการดำเนินงานความปลอดภัยสถานศึกษา ดังนี้

- 3.3.1 การประเมินสภาพความเสี่ยงด้านความปลอดภัยและจัดลำดับความเสี่ยง
- 3.3.2 การจัดทำแผนดำเนินการความปลอดภัย
- 3.3.3 การดำเนินการตามมาตรการ
- 3.3.4 การดำเนินการตามข้อบ่งชี้ความปลอดภัย
- 3.3.5 การกำกับ ติดตาม และประเมินผล

มาตรการความปลอดภัยสถานศึกษา ใช้หลัก 3 ป ได้แก่ การป้องกัน ปกป้อง และปราบปราม มีรายละเอียดและแนวทางการปฏิบัติ ดังนี้

1. การป้องกัน มีแนวทางการปฏิบัติ ดังนี้

1.1 กำหนดพื้นที่ความปลอดภัย

1.1.1 ประชุม ชี้แจง วางแผน การดำเนินงานด้านความปลอดภัยสถานศึกษา ร่วมกับบุคลากร ภาาีเครือข่าย และหน่วยงาน องค์กร ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

1.1.2 กำหนดพื้นที่ควบคุมความปลอดภัย รวมถึงป้ายสัญลักษณ์ และอุปกรณ์ควบคุม ความปลอดภัยส่วนบุคคล

1.1.3 จัดทำป้ายสัญลักษณ์แสดงความเสี่ยงในพื้นที่ที่มีความเสี่ยง

1.1.4 จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศด้านความปลอดภัยของสถานศึกษา

1.2 จัดทำแผนความปลอดภัยของสถานศึกษา

1.2.1 แต่งตั้งคณะกรรมการความปลอดภัยสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมจากภาาีเครือข่ายและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

1.2.2 เสนอแผนความปลอดภัยของสถานศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน

1.2.3 กำหนดระยะเวลาการดำเนินงานและผู้รับผิดชอบงาน

1.2.4 กำหนดนโยบายความปลอดภัยของสถานศึกษา

1.2.5 เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์นโยบายและแผนความปลอดภัยสถานศึกษา

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

1.3 การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของสถานศึกษา

1.3.1 จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพภูมิทัศน์ห้องเรียน ห้องปฏิบัติ ห้องน้ำห้องพิเศษ และห้องอื่น ๆ ให้มีความปลอดภัย

1.3.2 จัดทำแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความปลอดภัยในสถานศึกษาที่

หลากหลาย

1.4 การจัดโครงสร้างบริหารจัดการความปลอดภัยสถานศึกษา

- 1.4.1 สำรวจและประเมินความเสี่ยงด้านความปลอดภัยสถานศึกษา
- 1.4.2 สถานศึกษาจัดทำโครงสร้างบริหารจัดการความปลอดภัยสถานศึกษา
- 1.4.3 กำหนดบทบาทหน้าที่ ภาระงานของคณะกรรมการ
- 1.4.4 จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานของคณะกรรมการความปลอดภัยสถานศึกษา
- 1.4.5 ประสานความร่วมมือ ของคณะกรรมการ ภาาีเครือข่าย และหน่วยงาน

ต้นสังกัด

- 1.5 การจัดทำข้อมูลสารสนเทศความปลอดภัยสถานศึกษา
- 1.6 การสร้างการมีส่วนร่วมของสถานศึกษาและภาาีเครือข่าย
- 1.7 การจัดระบบช่องทางการสื่อสารความปลอดภัยของสถานศึกษา
- 1.8 การจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 1.9 การประเมินนักเรียนรายบุคคล ด้านร่างกาย จิตใจ สังคม สติปัญญา และความ

ต้องการ

2. การปลูกฝัง มีแนวทางการปฏิบัติ ดังนี้

2.1 การสร้างจิตสำนึก ความตระหนัก การรับรู้ และความเข้าใจด้านความปลอดภัยให้แก่ผู้อื่นและสังคม

- 2.1.1 สำรวจข้อมูลด้านความปลอดภัยสถานศึกษา
- 2.1.2 จัดลำดับความรุนแรง เร่งด่วนของความปลอดภัยสถานศึกษา
- 2.1.3 ปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยเพิ่มเนื้อหาความปลอดภัย

สถานศึกษาที่สอดคล้องกับความรุนแรงเร่งด่วน

- 2.1.4 จัดทำคู่มือ/แนวทางว่าด้วยความปลอดภัยสถานศึกษา
- 2.1.5 จัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านความปลอดภัยสถานศึกษาให้กับครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียน

2.1.6 จัดทำศูนย์บริการสื่อด้านความปลอดภัยสถานศึกษา เพื่อศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม

2.2 การจัดกิจกรรมสร้างความรู้ ความเข้าใจพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยให้แก่นักเรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้ปกครอง

2.2.1 ประชุม และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อชี้แจงแนวทางเกี่ยวกับความปลอดภัยในสถานศึกษา

2.2.2 จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยบูรณาการเนื้อหาความปลอดภัยในสถานศึกษาในรายวิชาต่าง ๆ

2.2.3 การจัดสื่อประชาสัมพันธ์รูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ความรู้แก่ผู้ปกครองและชุมชน

2.2.4 จัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องความปลอดภัยสถานศึกษาผ่านกิจกรรม Classroom meeting ระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครอง

2.3 การจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะ ประสพการณ์ และสมรรถนะด้านความปลอดภัยให้นักเรียน

2.3.1 จัดกิจกรรมเสริมทักษะประสพการณ์ที่เน้นการลงมือปฏิบัติที่เชื่อมโยงกับการดำเนินชีวิตประจำวัน

2.3.2 จัดกิจกรรมสอดแทรกด้านความปลอดภัยสถานศึกษาในกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ

2.3.3 สรรหาต้นแบบผู้จัดกิจกรรม และการจัดกิจกรรมทักษะที่เป็นเลิศ

3. การปราบปราม มีแนวทางการปฏิบัติ ดังนี้

3.1 การจัดการแก้ไขปัญหา กรณีเกิดเหตุความปลอดภัยในสถานศึกษา

3.1.1 กำหนดแนวทางปฏิบัติการจัดการหรือการระงับเหตุ การช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุในสถานศึกษา และการสร้างการรับรู้ร่วมกันทุกภาคส่วน

3.1.2 จัดตั้งคณะทำงานเคลื่อนที่เร็ว ที่สามารถเข้าระงับเหตุได้อย่างทันเหตุการณ์

3.1.3 เตรียมบุคลากร และเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ ที่พร้อมรับสถานการณ์

3.1.4 ติดตั้งระบบเตือนภัย เช่น กล้องวงจรปิด สามารถตรวจสอบข้อเท็จจริงได้

3.1.5 ซ่อมระงับเหตุอย่างต่อเนื่อง เช่น การดับเพลิง การซ่อมหนีไฟ การปฐมพยาบาล เป็นต้น

3.1.6 ประสานงานเครือข่ายการมีส่วนร่วมเพื่อให้ความช่วยเหลือได้ทันเหตุการณ์

3.1.7 ส่งต่อผู้ประสบเหตุเพื่อให้ได้รับการช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพ

3.1.8 กำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงาน

3.2 การช่วยเหลือ เยียวยา ฟื้นฟู จิตใจ บุคคลผู้ประสบเหตุความไม่ปลอดภัย

3.2.1 จัดทำข้อมูลบุคคลและหน่วยงานในพื้นที่ตั้งของสถานศึกษาที่สามารถติดต่อ ประสานงานให้การช่วยเหลือ เยียวยา ฟื้นฟู จิตใจได้อย่างรวดเร็วทันทั่วถึง

3.2.2 จัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือเยียวา ฟีนฟู และให้คำปรึกษา โดยการมีส่วนร่วมของ
เครือข่ายต่าง ๆ

3.2.3 กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการช่วยเหลือที่เหมาะสม

3.2.4 ประสานเครือข่ายการมีส่วนร่วม หน่วยงาน องค์กร เพื่อให้การช่วยเหลือ
เยียวา ฟีนฟู

3.2.5 จัดระบบประกันภัยรายบุคคลหรือรายกลุ่มที่สามารถให้การคุ้มครองสำหรับ
ครูและบุคลากรทางการศึกษาและนักเรียน

3.2.6 สร้างขวัญและกำลังใจ โดยการติดตามเยี่ยมเยียนอย่างสม่ำเสมอ

3.3 ดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมาย

3.3.1 แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการด้านกฎหมาย ให้ผู้ประสบเหตุได้รับความ
คุ้มครองตามที่กฎหมายกำหนด

3.3.2 รายงานเหตุการณ์ต่อผู้บังคับบัญชาหน่วยงานต้นสังกัด

3.3.3 ดำเนินคดี จำแนกประเภทของเหตุที่เกิด ติดตามประสานงานผู้ปกครองเพื่อ
ดำเนินการแทนผู้ปกครอง

3.3.4 ให้การคุ้มครองนักเรียนให้อยู่ในความปลอดภัย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 (2564 : 4-9) กล่าวว่า มาตรการรักษาความปลอดภัย การดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียน โรงเรียนในสังกัด มีนโยบายและการวางแผน การรักษาความปลอดภัย การดูแลช่วยเหลือ และคุ้มครองนักเรียน ของโรงเรียน มีการกำหนด มาตรการรักษาความปลอดภัยของนักเรียน การกำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงาน มาตรการ ป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุ อุบัติภัย และปัญหาทางสังคม ประกอบด้วย

ด้านการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุ

1. อุบัติเหตุจากอาคารเรียนอาคารประกอบ มีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ตรวจสอบโครงสร้างและส่วนประกอบอาคารอย่างสม่ำเสมอ

1.2 แต่งตั้งบุคลากรในการดูแลรักษาอาคารสถานที่

1.3 สร้างความตระหนักและให้ความรู้การรักษาความปลอดภัย แก่นักเรียน

1.4 จัดทำป้ายข้อควรระวังด้านความปลอดภัยในจุดอันตราย

1.5 ซ่อมแซมส่วนประกอบอาคารให้อยู่ในสภาพที่ปลอดภัย

1.6 จัดให้มีแผนการป้องกันและการเคลื่อนย้ายกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน

2. อุบัติเหตุจากบริเวณสถานศึกษา มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 แต่งตั้งครูเวรประจำวันคอยควบคุม กำกับ ติดตามดูแลการรักษาความปลอดภัย
ตลอดทั้งวัน

2.2 จัดให้มีผู้รับผิดชอบปฐมพยาบาลเบื้องต้น และนำส่งสถานพยาบาล

2.3 หลีกเลี่ยงการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการปีนต้นไม้

2.4 จัดให้มีเจ้าหน้าที่ตัดแต่งกิ่งไม้ให้อยู่ในสภาพที่ปลอดภัยเสมอ

2.5 จัดให้ป้ายคำเตือนเพื่อหลีกเลี่ยงการเกิดอุบัติเหตุ

2.6 จัดให้มีความรู้และแนวทางปฏิบัติแก่นักเรียนในกรณีที่พบวัตถุสิ่งแปลกปลอม
ซึ่งอาจเป็นวัตถุระเบิดหรือวัตถุอันตราย

2.7 ติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่าง

2.8 จัดให้มีระบบการขออนุญาตออกนอกสถานศึกษา

2.9 จัดให้มีการบำรุงดูแลรักษาความสะอาดโดยรอบสม่ำเสมอ

2.10 จัดให้มีถังขยะแยกประเภทเพื่อสะดวกในการจัดเก็บและทำลาย

2.11 หลีกเลี่ยงการจัดซื้ออุปกรณ์กีฬาหรือเครื่องเล่นที่อาจ ก่อให้เกิดอันตรายได้ง่าย

3. อุบัติเหตุจากสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา มีรายละเอียด ดังนี้

3.1 มีการสำรวจสภาพปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม มลภาวะใน สถานศึกษาและชุมชน
เพื่อหาแนวทางแก้ไข

3.2 แต่งตั้งคณะกรรมการ โดยใช้ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมใน
การหาแนวทางป้องกันและแก้ไข

3.3 ประสานงานกับหน่วยงานอื่น

3.4 จัดกิจกรรมสร้างจิตสำนึกและความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมให้กับนักเรียน
บุคลากรในสถานศึกษาและชุมชน

4. อุบัติเหตุจากเครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ต่าง ๆ มีรายละเอียด ดังนี้

4.1 ตรวจสอบเครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ก่อนใช้ทุกครั้ง

4.2 ห้ามใช้เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ชำรุด

4.3 แนะนำ สาธิต และควบคุมการใช้อย่างถูกต้องตามประเภทของอุปกรณ์

4.4 จัดเก็บเครื่องมือ เครื่องใช้ อุปกรณ์ในที่เก็บทุกครั้งอย่างเป็นระเบียบปลอดภัย

4.5 กำกับ ดูแลนักเรียนในการใช้เครื่องมือ เครื่องใช้ อุปกรณ์ให้ถูกต้องเหมาะสมกับ
ประเภทกิจกรรม

5. อุบัติเหตุจากการเดินทาง ไป-กลับ ระหว่างบ้าน และ สถานศึกษา มีรายละเอียด ดังนี้

5.1 สถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน ร่วมมือกันกำหนดมาตรการ รับ-ส่ง นักเรียน
ตอนเช้าและเลิกเรียน

5.2 กำกับ ดูแลนักเรียนที่ใช้จักรยานให้ชิดทางซ้ายและเป็นแถว

5.3 จัดครูเวรประจำวันตรวจเช็คนักเรียนที่มีผู้ปกครองมารับ

5.4 แนะนำการเดินแถวกลับบ้านและให้พี่ดูแลน้อง

5.5 ทำกิจกรรมเกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติตามกฎจราจร

5.6 จัดครูเวรและนักเรียนคอย รับ-ส่ง นักเรียนที่ประตูเข้าออก

6. อุบัติเหตุจากการพานักเรียนไปศึกษานอกสถานศึกษา มีรายละเอียด ดังนี้

6.1 ศึกษาและปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการพานักเรียนไปศึกษา
นอกสถานศึกษาโดยเคร่งครัด

6.2 เตรียมการและวางแผนการดำเนินการอย่างชัดเจน

6.3 จัดทำประวัตินักเรียนที่ร่วมเดินทาง

6.4 จัดครูคอยควบคุม ดูแลให้อยู่ในระเบียบวินัย

6.5 จัดให้มีป้ายชื่อแสดงรายละเอียดนักเรียน

6.6 จัดให้มีเวชภัณฑ์ที่จำเป็นในการปฐมพยาบาลเบื้องต้น

6.7 ควบคุมดูแลการซื้ออาหารรับประทาน

6.8 หากมีการใช้พาหนะรถยนต์ต้องแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ตรวจสอบสภาพ รถยนต์และตรวจ
ประวัติคนขับเพื่อความปลอดภัย

7. อุบัติเหตุจากการนำนักเรียนร่วมกิจกรรมสำคัญ มีรายละเอียด ดังนี้

7.1 หลีกเลี่ยงกิจกรรมที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดอันตราย

7.2 จัดระบบดูแลความปลอดภัยอย่างใกล้ชิด

7.3 ให้ความรู้นักเรียนในการร่วมกิจกรรมอย่างปลอดภัยทุกครั้ง

7.4 จัดครูคอยควบคุม ดูแลให้อยู่ในระเบียบวินัยทุกครั้ง

7.5 ตรวจสอบความเหมาะสมของสถานที่ที่ปลอดภัย

7.6 ประสานงานเจ้าหน้าที่ด้านการรักษาความปลอดภัยท้องถิ่น

7.7 จัดเตรียมหน่วยปฐมพยาบาลเบื้องต้นทุกครั้ง

8. หากมีการใช้พาหนะรถยนต์ต้องแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ตรวจสอบสภาพรถยนต์ และตรวจประวัติ
คนขับเพื่อความปลอดภัย

ด้านการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุ

1. อัครกิจ มีรายละเอียด ดังนี้

- 1.1 แต่งตั้งกรรมการรับผิดชอบตรวจสอบอุปกรณ์อย่างสม่ำเสมอ
- 1.2 ให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับการดับไฟ หนีไฟ
- 1.3 จัดให้มีเจ้าหน้าที่อยู่เวรรักษาสถานที่ราชการอย่างเคร่งครัด
- 1.4 วางแผนรับสถานการณ์ไว้ล่วงหน้า
- 1.5 จัดแหล่งข้อมูลที่สามารถติดต่อขอความช่วยเหลือไว้ล่วงหน้า
- 1.6 ขจัดสิ่งรกรุงรังในบริเวณสถานศึกษา อาคารและห้องต่าง ๆ
- 1.7 รายงานต้นสังกัดทันที

2. วาตกิจ มีรายละเอียด ดังนี้

- 2.1 ให้ความรู้ในการปฏิบัติตนแก่นักเรียนให้พ้นจากอันตราย
- 2.2 จัดให้มีการอยู่เวรรักษาสถานที่ราชการ
- 2.3 ตรวจสอบสภาพอาคารต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ
- 2.4 ตัดแต่งกิ่งไม้ที่อยู่ใกล้อาคาร
- 2.5 ติดตามข่าวพยากรณ์อากาศสม่ำเสมอ
- 2.6 จัดให้มีเวชภัณฑ์ที่จำเป็นในการปฐมพยาบาลเบื้องต้น
- 2.7 จัดให้มีเครือข่ายองค์กรภาครัฐเอกชนเพื่อสามารถติดต่อขอความช่วยเหลือทันที

3. อุทกกิจ มีรายละเอียด ดังนี้

- 3.1 ให้ความรู้ในการปฏิบัติตนแก่นักเรียนให้พ้นจากอันตราย
- 3.2 จัดให้มีการอยู่เวรรักษาสถานที่ราชการ
- 3.3 ตรวจสอบสภาพอาคารต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ
- 3.4 ติดตามข่าวพยากรณ์อากาศสม่ำเสมอ
- 3.5 จัดให้มีเวชภัณฑ์ที่จำเป็นในการปฐมพยาบาลเบื้องต้น
- 3.6 จัดให้มีเครือข่ายองค์กรภาครัฐเอกชนเพื่อสามารถติดต่อขอความช่วยเหลือทันที

4. ธรณีพิบัติภัย มีรายละเอียด ดังนี้

- 4.1 ให้ความรู้ในการปฏิบัติตนแก่นักเรียนให้พ้นจากอันตราย
- 4.2 จัดให้มีการอยู่เวรรักษาสถานที่ราชการ
- 4.3 ตรวจสอบสภาพอาคารต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ
- 4.4 ตัดแต่งกิ่งไม้ที่อยู่ใกล้อาคาร
- 4.5 ติดตามข่าวพยากรณ์อากาศสม่ำเสมอ

4.6 จัดให้มีเวชภัณฑ์ที่จำเป็นในการปฐมพยาบาลเบื้องต้น

4.7 จัดให้มีเครือข่ายขององค์กรภาครัฐเอกชนเพื่อสามารถติดต่อขอความช่วยเหลือทั้งที่ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาทางสังคม อาทิ เช่น พุทธกรรมทางเพศ /พุทธกรรมรุนแรง/ ฯลฯ มีรายละเอียด ดังนี้

4.7.1 จัดให้มีระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน

4.7.2 จัดให้มีการอยู่เวรรักษาสถานที่ราชการ

4.7.3 จัดให้มีการวางแผนป้องกันภัย

4.7.4 จัดให้มีการบริการให้คำปรึกษา

4.7.5 จัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะในการคิดวิเคราะห์แก้ปัญหา

4.7.6 จัดให้มีป้ายนิเทศให้ความรู้เกี่ยวกับสื่อต่าง ๆ

4.7.7 จัดให้มีเครือข่ายขององค์กรภาครัฐเอกชนเพื่อสามารถติดต่อขอความช่วยเหลือ
ทันที

4.8 จัดประชุมผู้ปกครองเพื่อหาแนวทางวางแผนป้องกันและแก้ไขด้านการป้องกัน
และแก้ไขปัญหายาเสพติด มีรายละเอียด ดังนี้

4.8.1 จัดให้มีระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน

4.8.2 จัดให้มีการอยู่เวรรักษาสถานที่ราชการ

4.8.3 จัดให้มีการวางแผนป้องกันภัย

4.8.4 จัดให้มีการบริการให้คำปรึกษา

4.8.5 จัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะในการคิดวิเคราะห์แก้ปัญหา

4.8.6 จัดให้มีป้ายนิเทศให้ความรู้เกี่ยวกับสื่อต่าง ๆ

4.8.7 จัดให้มีเครือข่ายขององค์กรภาครัฐเอกชนเพื่อสามารถติดต่อขอความช่วยเหลือ
ทันที

4.8.8 จัดประชุมผู้ปกครองเพื่อหาแนวทางวางแผนป้องกันและแก้ไข

กนกลักษณ์ อรรถมุต และธดา สิทธิธาดา (2564) กล่าวว่า แนวคิด หลักการเกี่ยวกับนโยบายสถานศึกษาปลอดภัย เป็นการขับเคลื่อนสถานศึกษาในสังกัดตามระเบียบวาระแห่งชาติ แรงงานปลอดภัยและสุขภาพอนามัยดีให้บรรลุผลสำเร็จต่อไป และเพื่อให้การดำเนินการภายในสถานศึกษาเป็นไปตามมาตรฐานโครงการสถานศึกษาปลอดภัย ในการบริหารสถานศึกษาในทุก ๆ ภาคส่วนให้หลอมรวมและร่วมมือร่วมใจกันทำงานให้บรรลุเป้าประสงค์ของนโยบายการจัดการด้านความปลอดภัยของสถานศึกษา ประกอบไปด้วย

1. ด้านการบริหารอาคารสถานที่ในสถานศึกษา
2. ด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติในสถานศึกษา
3. ด้านการบริหารด้านการลดความเสี่ยงในสถานศึกษา
4. ด้านการบริหารระบบป้องกันและระงับอัคคีภัยในสถานศึกษา
5. ด้านการบริหารสถานศึกษาในสถานการณ์โรคระบาด

คู่มือการดำเนินงานความปลอดภัยสถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2564 : 37-40) กล่าวว่า แนวคิด หลักการเกี่ยวกับนโยบายสถานศึกษาปลอดภัย มาตรฐาน โครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข มีองค์ประกอบ ดังนี้

1. มาตรฐานด้านการป้องกันสถานศึกษา มีการดำเนินกิจกรรมห้องเรียนสีขาว/แผนกสีขาว มีการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางการจัดการเรียนรู้การสร้างภูมิคุ้มกันสารเสพติด เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตและจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์เพื่อป้องกันยาเสพติดเพื่อเสริมสร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกไม่ให้นักเรียน นักศึกษาไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

2. มาตรฐานด้านการค้นหา สถานศึกษามีการจัดทำข้อมูลนักเรียนรายบุคคล มีการสุ่มตรวจปัสสาวะของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/กลุ่มเสพ/กลุ่มติด มีการคัดกรองจำแนกนักเรียน นักศึกษา จำนวน 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปลอด กลุ่มเสี่ยง กลุ่มเสพ กลุ่มติด กลุ่มค้า และรายงานการสำรวจสภาพการใช้สารเสพติด/ยาเสพติดให้หน่วยงานต้นสังกัดทราบทุกภาคเรียน

3. มาตรฐานด้านการรักษาสถานศึกษามีนโยบายในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่เป็นกลุ่มเสพ กลุ่มติดเข้าสู่การบำบัดรักษาและส่งต่อหน่วยงานสังกัดกระทรวงสาธารณสุข หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องและมีการจัดตั้งคลินิกเมารักษ์ในสถานศึกษา เพื่อให้คำปรึกษาและช่วยเหลือ

4. มาตรฐานด้านการเฝ้าระวัง สถานศึกษาจัดให้มีผู้เฝ้าระวังในสถานศึกษาเพื่อรับเรื่องปัญหา ยาเสพติดและอบายมุข รวมทั้งมีเครือข่ายจากทุกภาคส่วนในการดำเนินงานเฝ้าระวังปัญหา ยาเสพติดและอบายมุข

5. มาตรฐานด้านบริหารจัดการสถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการ คณะกรรมการปฏิบัติการและคณะทำงานโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข เพื่อกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ จัดทำแผนปฏิบัติงาน อำนาจการกำกับ ติดตาม ประเมินผล สรุป รายงานเสนอหน่วยงานต้น สังกัดและการประสานงานกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

กนกอร อุณสถานนท์ (2563 : 147) กล่าวว่า นโยบายสถานศึกษาปลอดภัย เป็นสิ่งสำคัญในการบริหารด้านความปลอดภัยของสถานศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วย

1. ด้านอาคารสถานที่

ในมาตรการป้องกันอุบัติเหตุนั้นต้องมีการตรวจสอบสภาพอาคารให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ โดยใช้แบบสำรวจจากเกณฑ์มาตรฐานของอาคารสถานที่ตามที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในพื้นที่กำหนดมีการรายงานฝ่ายบริหารเพื่อให้มีการปรับปรุงซ่อมแซมอาคารสถานที่เป็นประจำทุกภาคปีการศึกษา ทั้งนี้ต้องจัดให้มีการแต่งตั้งบุคลากรในการดูแลอาคารและบริเวณรอบ ๆ โรงเรียน โดยกำชับครูเวรรักษาการณ์เฝ้าระวังเหตุการณ์ผิดปกติที่จะเกิดขึ้นมีการให้ความรู้และชี้แจงนักเรียนในการใช้ห้องเรียน ทุกพื้นที่ภายในโรงเรียน ควรมีการเชิญหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องมาให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุจากอาคารสถานที่และการใช้ไฟฟ้าให้แก่บุคลากร

2. ด้านการจัดสิ่งแวดลอมให้ปลอดภัย

การจัดให้มีป้ายหรือสัญลักษณ์เตือนในบริเวณที่จะเป็นอันตรายของสถานศึกษาตามบริเวณต่าง ๆ เช่น แผนผังอาคาร ป้ายบอกชั้นเรียนป้ายเตือนบริเวณสระน้ำ บริเวณที่มีกระแสไฟฟ้าสูง การจัดทำรั้วกั้นบริเวณก่อสร้าง และไม่อนุญาตให้ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องเข้ามาในบริเวณดังกล่าว ด้วยการประชาสัมพันธ์ ชี้แจงแก่นักเรียนและบุคลากรการอบรมโครงการป้องกันอุบัติเหตุภายในโรงเรียน การทำป้ายเสนอแนะให้ความรู้ การสร้างจิตสำนึกณรงค์ให้ทุกคนในสถานศึกษาร่วมกันปฏิบัติให้เป็นวัฒนธรรมองค์กร

3. ด้านการให้บริการความปลอดภัย

การจัดทำคู่มือการบำรุงรักษาเครื่องมือเครื่องใช้ อุปกรณ์ต่าง ๆ โดยกำหนดนโยบายในการจัดทำคู่มือบำรุงรักษาเครื่องมือเครื่องใช้ อุปกรณ์ต่าง ๆ โดยยึดตามคำแนะนำจากผู้ผลิตเป็นหลัก หรือจัดทำคู่มือขึ้น มีการประเมินผลการปฏิบัติงานในการบำรุงรักษาเครื่องมือ เครื่องใช้ อุปกรณ์ต่าง ๆ การบันทึกลงชื่อการยืม - คืน วัสดุ อุปกรณ์ เพื่อนำผลมาปรับปรุงการดำเนินการกำหนดนโยบายต่อไป มีการจัดอบรมพนักงานบริการ นักการภารโรง ในการบำรุงรักษาสิ่งต่าง ๆ การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในการใช้น้ำ ไฟ ใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างประหยัดและคุ้มค่า

4. ด้านการจัดสวัสดิการการศึกษา

การสำรวจและจัดทำข้อมูลแหล่งมั่วสุมและแหล่งอบายมุขรอบ ๆ สถานศึกษา โดยประสานงานกับผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ประชุมช่วยเหลือและสนับสนุนในการดูแลความปลอดภัยจากการเดินทางมาโรงเรียน ความเสี่ยงเรื่องความประพฤติ การจัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยจัดทำเป็นนโยบายไปสู่การวางแผนและปฏิบัติร่วมกันให้เกิดความร่วมมือจากชุมชน การจัดให้ครูฝ่ายปกครองจัดเวรดูแลความเรียบร้อยในจุดเสี่ยง การจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ในการณรงค์ป้องกันยาเสพติดและอบายมุขรอบ ๆ สถานศึกษา

5. ด้านสุขภาพอนามัย

การจัดประชุมวางแผนการดำเนินการด้านสุขภาพอนามัยของบุคลากรและนักเรียน ต้องจัดทำแผนงานประจำปีในโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการตรวจสุขภาพประจำปี ทั้งนี้ควรมอบหมายงานด้านอนามัยให้แก่หัวหน้างานผู้รับผิดชอบ การจัดป้ายนิเทศให้ความรู้ตามห้องพยาบาลและทางเดินอาคารต่าง ๆ การบูรณาการความรู้เกี่ยวกับโรคติดต่อต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น มีการส่งเสริมให้นักเรียนดูแลสุขภาพและสมรรถภาพทางร่างกาย จากการการประเมินเพื่อพัฒนาสมรรถภาพต่อไป มีการประสานงานกับหน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากโรคและภัยอันตรายต่าง ๆ การส่งเสริมให้บุคลากรที่ไม่ใช่ข้าราชการมีความรู้ในการใช้สิทธิ์ประกันสุขภาพ ถ้วนหน้าและส่งเสริมการทำประกันสังคม

เกศกาญจน์ บุญเพ็ญ (2561 : 3) กล่าวว่า แนวคิด หลักการเกี่ยวกับนโยบายสถานศึกษาปลอดภัย มีองค์ประกอบ 5 มิติความปลอดภัยของเด็ก การปฏิรูปการศึกษา เป้าหมายคือทำให้การศึกษาและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ซึ่งจะให้ความสำคัญแก่ด้านวิชาการอาจไม่เพียงพอ แต่ต้องมุ่งที่ผลสัมฤทธิ์ด้านอื่น ๆ ประกอบด้วย โดยเฉพาะ “ความปลอดภัยในโรงเรียน” ได้มีศึกษาวิจัยแบ่งออกเป็น 5 มิติ ได้แก่

1. อุบัติเหตุ ทั้งกายภาพภาพ สิ่งแวดล้อม เช่น การเดินทาง เครื่องเล่นที่ไม่สมบูรณ์ที่เกิดเหตุตลอดเวลา อาคารเรียน ฯลฯ
2. ความรุนแรงในโรงเรียนทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่จะเป็นการทะเลาะวิวาทระหว่างนักเรียน ความรุนแรงในโลกโซเชียล และความรุนแรงระหว่างครูและเด็ก ความรุนแรงจากบุคคลในครอบครัว
3. มลพิษ จากทางอากาศ ทางเสียง สภาพแวดล้อมที่ตั้งของโรงเรียน
4. สิ่งปนเปื้อน ในอาหาร อุปกรณ์เครื่องใช้ ของเล่น
5. ภัยพิบัติ จากโรคติดต่อในโรงเรียน จากภัยธรรมชาติ

มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก (2550) กล่าวว่า หลักการเกี่ยวกับ ความปลอดภัยในสถานศึกษา ประกอบด้วย ปัจจัยหลัก 4 ปัจจัย ดังนี้

1. ปัจจัยด้านมาตรการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุในสถานศึกษา หมายถึง วิธีการป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ สำหรับอุบัติเหตุในสถานศึกษา มักมีสาเหตุมาจากความประมาท ขาดการดูแลเอาใจใส่ในเรื่องอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์และสภาวะแวดล้อมของสถานศึกษามีทั้งหมด
2. ปัจจัยด้านมาตรการป้องกันและแก้ไขอุบัติเหตุเกี่ยวกับภัยธรรมชาติ หมายถึง ภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นมีหลายประเภทด้วยกัน ได้แก่ อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ธรณีพิบัติและสึนามิ ซึ่งทั้งหมดนี้อาจจะเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา โดยไม่อาจคาดคิดว่า จะเกิดเมื่อไหร่แต่ก็เกิดได้ทุกเมื่อกับ

สถานศึกษา ดังนั้นสถานศึกษาจึงควรดำเนินการวางแผนหรือวางมาตรการเพื่อความปลอดภัยให้กับนักเรียนต่อไป

3. ปัจจัยด้านมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาทางสังคม หมายถึง ปัญหาสังคมเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วจะเข้าใจกันหรือเชื่อกันว่าสถานการณ์ที่มีผลกระทบกระเทือนต่อคนจำนวนมากในสังคมและเห็นว่าควรรวมกันแก้ปัญหาให้ดีขึ้น

4. ปัจจัยด้านมาตรการรักษาความปลอดภัยในสุขภาพอนามัยของนักเรียน หมายถึง สถานศึกษาสร้างองค์ความรู้ให้แก่ผู้บริหาร ครูอนามัย และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในเรื่องแนวทางการส่งเสริมสุขภาพอนามัย เรื่องการป้องกันมลภาวะจากสิ่งแวดล้อม เรื่องการป้องกันไม่ให้เกิดโรคต่าง ๆ ให้ระบามากขึ้นและเฝ้าระวังการดูแลรักษาเบื้องต้น เชื่อว่านักเรียน ผู้ปกครอง บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษา จะมีความศรัทธา และเชื่อมั่นต่อประสิทธิภาพของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษามากยิ่งขึ้น

สำนักความปลอดภัยแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน (2556) ได้เสนอแนวคิดหลักการเกี่ยวกับนโยบายสถานศึกษาปลอดภัย มีองค์ประกอบที่สำคัญของการสร้างความปลอดภัยในโรงเรียน ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

1. การคุ้มครองและช่วยเหลือเด็ก หมายถึง ระบบ และการดำเนินงาน ในการดูแลตรวจตรา/เฝ้าระวัง ช่วยเหลือ และคุ้มครองเด็กให้ปลอดภัยจากอันตรายด้านบุคคล โดยเด็กที่ควรได้รับการช่วยเหลือและคุ้มครอง ได้แก่ เด็กที่เสี่ยงจะได้รับอันตราย เด็กที่มีปัญหาด้านสติปัญญา เด็กที่มีปัญหาพฤติกรรมไม่เหมาะสม เด็กที่มีโรคทางสมอง (สมาธิสั้น มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ออทิสติก) เด็กที่มีความพิการทางร่างกาย เด็กที่มีปัญหาด้านอารมณ์จิตใจ เด็กที่ขาดทักษะสังคมเด็กที่มีปัญหาครอบครัว รวมถึงเด็กที่ถูกทำร้ายรังแกจากผู้ใหญ่และจากเด็กด้วยกัน

2. การป้องกันภัยจากสิ่งแวดล้อม/อุบัติเหตุ/ภัยพิบัติ/โรคภัยไข้เจ็บ/สื่อ หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมและการวางกฎเกณฑ์ให้ปลอดภัยจากอุบัติเหตุหรือการบาดเจ็บที่คาดไม่ถึง รวมไปถึงโรคภัยไข้เจ็บและภัยจากสื่อต่าง ๆ เช่น การสร้างและจัดวางสนามเด็กเล่นที่ปลอดภัย การวางระบบไฟฟ้าและมาตรการตรวจตราระบบไฟฟ้าอย่างสม่ำเสมอ การติดตั้งระบบความปลอดภัยจากการใช้อินเทอร์เน็ต ฯลฯ นอกจากนี้ยังหมายความรวมถึงเรื่องกิจกรรมการดำเนินงานที่จะส่งเสริมความปลอดภัย เช่น กิจกรรมเดินสำรวจจุดเสี่ยง กิจกรรมซ้อมหนีไฟ น้ำท่วม แผ่นดินไหว

3. การป้องกันอันตรายจากบุคคล หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมและการวางกฎเกณฑ์ให้ปลอดภัยจากบุคคล โดยคำนึงถึงสวัสดิภาพของเด็ก ตั้งแต่เริ่มเดินเข้าสู่ประตูโรงเรียนจนกระทั่งออกจากโรงเรียนถึงบ้าน รวมทั้งการจัดกิจกรรมเสริมทักษะการดูแลป้องกันภัยตัวเองให้ปลอดภัย ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดกรณีผู้ใหญ่ทำร้ายเด็กและเด็กทำร้ายตนเอง

4. การสร้างความสัมพันธ์อันดีในโรงเรียน หมายถึง การสร้างบรรยากาศความสัมพันธ์ที่ดีในโรงเรียนทั้งระหว่างเด็กกับเด็ก และครูกับเด็ก โดยเน้นให้เด็กมีความรู้สึกดีในการใช้ชีวิตอยู่ที่โรงเรียนเช่น ได้รู้สึกถึงการได้รับการยอมรับทั้งจากครูและจากเพื่อนด้วยกัน นอกจากนี้ยังรวมถึงการทำให้โรงเรียนกับครอบครัวได้มีความสัมพันธ์อันดีต่อกันในอันที่จะร่วมกันพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพต่อไป

สุเวช พิมน้ำเย็น และคณะ (2560 : 26) กล่าวว่า แนวคิด หลักการเกี่ยวกับนโยบายสถานศึกษาปลอดภัย เป็นการ จัดสภาพแวดล้อมด้านความปลอดภัยและการจัดบริการด้านความปลอดภัยในโรงเรียนเป็นสิ่งที่กระทรวงศึกษาธิการให้ความสำคัญ รวมทั้งผู้ปกครองต่างมุ่งหวังให้บุตรหลานได้ศึกษาเล่าเรียนในสถานศึกษาที่ปลอดภัย ดังนั้นประเด็นของความปลอดภัยในชีวิตและร่างกายของนักเรียนจึงเป็นสิ่งที่โรงเรียนพึงตระหนักเป็นอย่างยิ่ง ประกอบด้วย

1. การจัดสภาพแวดล้อมด้านความปลอดภัย เช่น จัดอาคารเรียน ห้องเรียนและห้องปฏิบัติการให้อยู่ในสภาพเรียบร้อย ใช้งานได้ไม่ชำรุด มีจำนวนเพียงพอ ไม่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุ จัดการจราจรภายในสถานศึกษาและบริเวณโดยรอบอย่างเป็นระบบ มีป้ายหรือเครื่องหมายเตือนเพื่อให้เกิดความปลอดภัยในสถานศึกษา จัดห้องสุขา ห้องน้ำให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยใช้งานได้ไม่ชำรุด มีจำนวนเพียงพอ จัดที่ตั้งของโรงอาหารให้อยู่ถูกสุขลักษณะ จัดน้ำดื่มที่สะอาดและติดตั้งอย่างปลอดภัย จัดสนามกีฬาให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยติดตั้งอุปกรณ์ดับเพลิงเพื่อป้องกันอัคคีภัยในชั้นต้นไว้ในที่ที่เหมาะสมและมีจำนวนเพียงพอ เป็นต้น

2. การจัดบริการด้านความปลอดภัยในโรงเรียน เป็นการดำเนินการหรือมีมาตรการเพื่อให้เกิดความปลอดภัยหรือเพื่อป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นแก่นักเรียน บุคลากร รวมทั้งผู้ติดต่อประสานงานหรือมาใช้บริการในโรงเรียน การจัดบริการด้านความปลอดภัยในโรงเรียนนั้นโรงเรียนควรมีนโยบายให้ความสำคัญใน การจัดการด้านความปลอดภัยเป็นลำดับแรกและดำเนินการในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดบริการด้านความปลอดภัย เช่น มีการแจ้งให้ผู้ปกครองทราบถึงนโยบายการจัดการด้านความปลอดภัย ซึ่งจะเป็นการสร้างเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

กฤษฎา ศรีสุชาติ (2559 : 147) กล่าวว่า แนวคิด หลักการเกี่ยวกับนโยบายสถานศึกษาปลอดภัย มีองค์ประกอบที่ส่งผลต่อความปลอดภัยในโรงเรียนดังนี้

1. การป้องกันภัยด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental protection)
2. ระบบคุ้มครองและช่วยเหลือ (Protection and assistance)
3. การป้องกันและเฝ้าระวัง (Prevention and surveillance)
4. การส่งเสริมและพัฒนา (Promotion and development)
5. หลักสูตรความปลอดภัย (Safety course)

สรุปได้ว่า นโยบายสถานศึกษาปลอดภัยเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยทั้งทางกายและจิตใจสำหรับนักเรียน โดยครูมีบทบาทสำคัญในการร่วมดำเนินการในทุกขั้นตอน ทั้งการวางแผน การดำเนินการ การประเมินผล และการตัดสินใจ เพื่อให้กิจกรรมต่าง ๆ บรรลุผลสำเร็จ ครูจะมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน และช่วยเสริมการสนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินการต่าง ๆ การมีส่วนร่วมของครูทำให้การจัดการด้านความปลอดภัยในสถานศึกษามีประสิทธิภาพมากขึ้น และทำให้การดำเนินงานตรงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ การร่วมมือระหว่างครูและผู้บริหารจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างสถานศึกษาที่ปลอดภัยและเหมาะสมต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาสีขาว

ความหมายของการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาสีขาว

นรินทร์ วัฒนบัญชา (2565 : 45) กล่าวว่า ความหมายของการพัฒนาเป็นสถานศึกษาสีขาว การสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา กำหนดมาตรการป้องกันเด็กและเยาวชนก่อนวัยเสี่ยงและในวัยเสี่ยงไม่ให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับ ยาเสพติด เรียนรู้ถึงโทษและพิษภัยของยาเสพติด รู้จักวิธีปฏิเสธหลีกเลี่ยงยาเสพติดและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์เพื่อหลีกเลี่ยงการหมกมุ่นมั่วสุมกับยาเสพติดและอบายมุข ตลอดจนดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด จึงต้องสร้างการรับรู้ให้ทุกคน ทั้งผู้บริหาร ครู บุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556) กล่าวว่า ความหมายของนโยบายสถานศึกษาปลอดภัย ในการพัฒนาเป็นสถานศึกษาสีขาว เป็นสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย และอบายมุข เป็นโครงการการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา รวมทั้งสร้างภูมิคุ้มกันในการเสริมสร้างทักษะชีวิตให้ห่างไกลจากยาเสพติด สถานศึกษาดำเนินการกิจกรรมห้องเรียนสีขาว โรงเรียนห้วยแถลงพิทยาคม ประกาศนโยบายตามยุทธศาสตร์โครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดภัยและอบายมุขได้ดำเนินงานตามแผนงานโครงการห้องเรียนสีขาว ด้วยการมอบนโยบายเพื่อลงสู่การปฏิบัติ

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2565) กล่าวว่า การพัฒนาเป็นสถานศึกษาสีขาวเป็นนโยบายให้สถานศึกษาในสังกัดดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย และอบายมุข ซึ่งเป็นรูปแบบของการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและปัญหาพฤติกรรมไม่พึงประสงค์แบบองค์รวมในสถานศึกษา

มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก (2550) กล่าวว่า ความหมายของการพัฒนาเป็นสถานศึกษาสีขาวแนวทางการดำเนินงานโครงการห้องเรียนสีขาวศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดกระทรวงศึกษาธิการ จะช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการห้องเรียนสีขาว เพื่อให้เยาวชนของประเทศไทยเป็นเยาวชนที่มีความรู้ ควบคู่ด้วยคุณธรรม ไม่ฝักใฝ่อบายมุข และสร้างปัญหาให้กับสังคม สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพพัฒนาประเทศไทยให้เจริญรุ่งเรืองต่อไป

สามารถสรุปได้ว่า "สถานศึกษาสีขาว" หมายถึง การสร้างสภาพแวดล้อมที่ปราศจากยาเสพติดและอบายมุขภายในสถานศึกษา โดยการดำเนินงานเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาจะต้องใช้กระบวนการที่ครอบคลุมและมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ทั้งนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา การดำเนินการในกระบวนการสถานศึกษาสีขาวจะเน้นการสร้างความรู้ความตระหนักรู้เกี่ยวกับภัยอันตรายจากยาเสพติดและอบายมุข เพื่อให้ทุกฝ่ายในสถานศึกษามีความเข้าใจร่วมกันถึงอันตรายและผลกระทบที่เกิดจากการใช้สารเสพติด และช่วยกันสร้างภูมิคุ้มกันจากสิ่งเหล่านี้ ผู้รับผิดชอบในสถานศึกษาจะต้องจัดการประชุมและกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นการเสริมสร้างความตระหนักให้เกิดขึ้นในหมู่บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน และผู้ปกครองผ่านการอบรม การประชุม และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่สามารถดึงดูดความสนใจและสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย เช่น การจัดค่ายกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบจากยาเสพติด การเชิญผู้เชี่ยวชาญมาบรรยาย หรือการจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้นักเรียนมีทักษะในการตัดสินใจที่ดีในการหลีกเลี่ยงสิ่งเสพติด นอกจากนี้ การดำเนินงานในกระบวนการสถานศึกษาสีขาวยังเกี่ยวข้องกับการสร้างระบบการตรวจสอบและติดตามผลเพื่อให้มั่นใจว่ามาตรการต่าง ๆ ที่ได้ดำเนินการไปนั้นมีความยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นการติดตามผลพฤติกรรมของนักเรียน การให้คำปรึกษาและการสนับสนุนผู้ที่อาจเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด รวมถึงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานภายนอกเพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งในการป้องกันและแก้ไขปัญหานี้ ดังนั้น การดำเนินการในกระบวนการสถานศึกษาสีขาวเป็นการร่วมมือกันจากทุกฝ่ายเพื่อให้สถานศึกษาปลอดภัยจากยาเสพติดและอบายมุข ส่งผลให้เป็นสถานที่ที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนาของนักเรียนอย่างเต็มที่

วัตถุประสงค์ของการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาสีขาว

นรินทร์ วัฒนบัญชา (2565 : 72) วัตถุประสงค์ของการพัฒนาเป็นสถานศึกษาสีขาวในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ด้วยกระบวนการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข รูปแบบ “ WISDOM Model ” มีหลักการและแนวคิดจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน (Participation Management) ซึ่งได้นำทฤษฎีการบริหารเป็นฐานความคิด

และมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข ได้แก่ การบูรณาการ การดำเนินงานแบบองค์รวม เกี่ยวกับเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและอบายมุข ขั้นตอนการดำเนินงานได้ประยุกต์ โรงเรียนวังวิเศษ ใช้หลักการบริหารจัดการศึกษา โดยใช้หลักความร่วมมือของภาคีเครือข่าย WISDOM Model

WISDOM Model มีขั้นตอนและกระบวนการดำเนินงาน ดังนี้

W : Well Cogintion หมายถึง การสร้างการรับรู้ที่ดี เริ่มตั้งแต่ ผู้บริหาร ครู บุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ปัญหายาเสพติดเป็น “วาระแห่งชาติ” ที่ต้องดำเนินการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา กำหนดมาตรการป้องกันเด็กและเยาวชนก่อนวัยเสี่ยงและในวัยเสี่ยงไม่ให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับ ยาเสพติด เรียนรู้ถึงโทษและพิษภัยของยาเสพติด รู้จักวิธีปฏิเสธหลักเลี่ยงยาเสพติดและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์เพื่อหลีกเลี่ยงการหมกมุ่นมั่วสุมกับยาเสพติดและอบายมุข ตลอดจนดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด จึงต้องสร้างการรับรู้ให้ทุกคน ทั้งผู้บริหาร ครู บุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

I : Involvement stakeholders หมายถึง การมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง ให้มีความสำคัญ

ผลกระทบจากปัญหายาเสพติด ทำให้เกิดความเสียหายทั้งต่อตัวผู้เสพ ครอบครัว สังคม เศรษฐกิจและประเทศชาติ การแก้ปัญหายาเสพติดต้องเริ่มต้นจากครอบครัวซึ่งใกล้ชิดกับเด็กและเยาวชนมากที่สุด โดยการให้เวลากับบุตรหลานและร่วมกันแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้น นอกจากนี้สังคมโรงเรียนและสถานศึกษาต้องมีการติดตาม สังเกตพฤติกรรมนักเรียน-นักศึกษาที่เข้าข่ายเกี่ยวข้องกับสารเสพติด การมุ่งให้ความรู้ในเรื่องอันตราย ผลกระทบที่เกิดจากการใช้สารเสพติด สร้างการรับรู้ ความตระหนักถึงภัยอันตรายน่าจะเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และเป็นหน้าที่ของทุกคนจะต้องร่วมมือกัน

โดยใช้กระบวนการที่ต้องการสร้างจิตสำนึกถึงความสำคัญของการจัด โครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นนักเรียนครู บุคลากรทางการศึกษาหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยผู้รับผิดชอบได้ดำเนินการโดยการจัดประชุมผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเพื่อเป็นการสร้างความตระหนักให้เกิดขึ้นในการดำเนินโครงการได้ดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข โดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยการประชุมเครือข่ายทำบันทึกความร่วมมือ (MOU) กับภาคีเครือข่าย เช่น อำเภอวังวิเศษ โรงพยาบาล สถานีตำรวจ สาธารณสุขอำเภอ วัด คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง คณะกรรมการสภานักเรียน

S : Several methods หมายถึง วิธีการที่หลากหลาย

การดำเนินงานตามโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุขอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สถานศึกษามีระบบการป้องกันที่เข้มแข็งและยั่งยืนจึงใช้วิธีการที่หลากหลายในการป้องกันและแก้ไขยาเสพติดในสถานศึกษา ให้มีการดำเนินงานตาม 6 หลัก ได้แก่ 1 หลักแห่งความจริง 2 หลักแห่งความมีใจกล้าพอ 3 หลักการยอมรับตนเอง 4 หลักไม่เอาเปรียบผู้อื่นและไม่เห็นแก่ตัว 5 หลักการให้ความรักแก่ผู้อื่น 6 หลักการมีมนุษยสัมพันธ์ ทั้งนี้ต้องอยู่ในกฎหรือระเบียบข้อปฏิบัติที่โรงเรียนได้กำหนดไว้ และกลยุทธ์ 2 ไม่ คือ สถานศึกษาไม่ปกปิดข้อมูลนักเรียนที่มีพฤติกรรมติดยาเสพติดสถานศึกษา ไม่ไล่นักเรียนที่ติดยาเสพติดออก เป็นแนวทางการดำเนินงานโดยถือว่าเป็นผู้ป่วยต้องนำไปบำบัดรักษาแล้วกลับมาเรียนได้

D : Definite Reinforcement หมายถึง การเสริมแรงเชิงบวก

เห็นความสำคัญและมีจิตสำนึกร่วมกันที่จะปกป้องคุ้มครอง ดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไม่ให้ไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ให้ความร่วมมือและร่วมแรงร่วมใจจัดกิจกรรมทั้งในหลักสูตรและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งส่งเสริม สนับสนุนจัดกิจกรรมป้องกันและเฝ้าระวังยาเสพติดในสถานศึกษาเพื่อเป็นปัจจัยสนับสนุนในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนผู้บริหาร อำนวยการ กำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานและจัดมาตรการเสริมแรง ให้แก่ ผู้รับผิดชอบด้านยาเสพติด ด้วยการยกย่องชมเชย มอบโล่ เกียรติบัตรผู้บริหาร อำนวยการ นำผลและข้อมูลที่ได้ มาใช้ให้เกิดประโยชน์กับสถานศึกษาและปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

O : Outstanding Supervision หมายถึง การนิเทศ กำกับ ติดตามที่ดี

มีขั้นตอนการดำเนินงาน คือ สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการกำกับติดตาม ดูแลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การบำบัดรักษามีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังช่วยให้ปริมาณของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงลดจำนวนลงมีการกำหนดปฏิทินการกำกับติดตาม ประเมินผล อย่างชัดเจนเพื่อสะดวกในการนัดวัน เวลาในการจัดกิจกรรมให้คำปรึกษา มีการจัดทำแบบประเมินความพึงพอใจการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดยาเสพติดและอบายมุข นำแบบประเมินสอบถามความพึงพอใจต่อการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดยาเสพติดและอบายมุขของครู ผู้ปกครอง ชุมชน และประเมินโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดยาเสพติดและอบายมุข จากนั้นคณะกรรมการดำเนินงานหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรมีการจัดทำบันทึกการกำกับติดตาม และรายงานผลการดำเนินงานให้หน่วยงานต้นสังกัดทราบ ผู้บริหาร อำนวยการ นำผลและข้อมูลที่ได้ มาใช้ให้เกิดประโยชน์กับสถานศึกษาและปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

M : Maintain Improvement หมายถึง การปรับปรุง แก้ไข พัฒนาอย่างต่อเนื่อง

การปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง คือ การปรับปรุงเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่เกิดขึ้นจากความพยายามอย่างต่อเนื่อง ค่อยเป็นค่อยไปในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนจากมาตรฐานเดิมที่มีอยู่ให้ดียิ่งขึ้น รวมถึงการปรับปรุงการทำงานของผู้บริหารคณะครู ผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้ดียิ่งขึ้น การปรับปรุงนี้อาจไม่จำเป็นต้องใช้เทคนิคพิเศษใด ๆ เพียงแต่ใช้สามัญสำนึกของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคนในการที่จะแก้ไขปัญหารวมทั้งพัฒนา/ส่งเสริมทักษะที่จำเป็นต่าง ๆ เพื่อปลูกฝังหล่อหลอมให้เด็กสามารถดำรงชีวิตได้อย่าง

ปลอดภัยจากยาเสพติด เช่น ทักษะสมอง ทักษะชีวิต ทักษะสังคม ฯลฯ โดยผ่านการอบรมเลี้ยงดู การส่งเสริมพัฒนา การเรียนรู้ผ่านการเรียนการสอนตั้งแต่ปฐมวัย - อุดมศึกษา รวมถึงการสร้างจิตสำนึกที่ดีควบคู่การมีคุณธรรมจริยธรรม ในส่วนของช่วงวัยปฐมวัยและประถมศึกษาต้องอาศัยกลไกครูเป็นหลักในการถ่ายทอด/สร้างการรับรู้ที่มีประสิทธิภาพได้ เสริมสร้างทักษะชีวิตให้ความรู้เพื่อการป้องกันยาเสพติด ควบคู่การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม พร้อมด้วยการส่งเสริมสนับสนุนให้มีกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ กิจกรรมกลุ่มเพื่อน เครือข่าย/องค์กรเยาวชน กิจกรรม TO BE NUMBER ONE กิจกรรมการเสริมสร้างความภาคภูมิใจในตน

ธีรพงษ์ ชูพันธุ์ และกาญจน์ เรืองมนตรี (2563 : 269 - 270) กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของการพัฒนาเป็นสถานศึกษาสีขาวประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการป้องกัน มีการดำเนินงาน ดังนี้ จัดประชุมชี้แจง ทบทวนนโยบาย แผนปฏิบัติการ ติดตาม ประเมินผล สรุปรายงาน พร้อมทั้งเสนอแนะปัญหาและอุปสรรค ผู้บริหารสถานศึกษา ส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา จัดประชุม คณะกรรมการดำเนินงาน ภาวเครือข่ายเพื่อรวบรวมข้อมูล ปัญหาปัจจัยเสี่ยงรอบด้านในการจัดทำ แผนปฏิบัติการ จัดประชุมชี้แจง และการจัดการเรียนรู้เพื่อรองรับการดำเนินการสถานศึกษาสีขาว จัดการเรียนรู้การสอนให้ความรู้ เสริมสร้างจิตสำนึก ทักษะชีวิต ภูมิคุ้มกันต่อต้านยาเสพติดและ ออบายมุข จัดประชุมคณะกรรมการเพื่อนำผลของการประเมินโครงการ มาปรับปรุงกระบวนการ จัดการเรียนรู้เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด จัดทำแผนบริหารความเสี่ยงในการควบคุม ป้องกัน ยาเสพติดในสถานศึกษา และมีการจัดทำบันทึก MOU กับเครือข่ายหน่วยงานในการดำเนินงาน ป้องกันยาเสพติด

2. ด้านการค้นหา มีการดำเนินงาน ดังนี้ ครูมีการชี้แจงทำความเข้าใจต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง ก่อนดำเนินการค้นหา คัดกรอง ครูมีการคัดกรอง แยกแยะ ผู้เรียนที่มีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการเสพติดตามมาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทุกปีการศึกษา ครูจัดให้มีการดำเนินการ ตรวจปัสสาวะผู้เรียนที่อาจเป็นกลุ่มเสี่ยง ครูจัดเก็บข้อมูลในการคัดกรองกลุ่มเป้าหมายและทุกฝ่าย

ต้องให้ความร่วมมือเพื่อนำไปสู่การพัฒนาเป็นสถานศึกษาสีขาว ครูจัดเก็บรวบรวมข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล สรุปการคัดกรอง การช่วยเหลือนักเรียนและรายงานผลทุกปีการศึกษา และครูมีสรุปรายงานผลการตรวจหาสารเสพติดแก่ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้อง และนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข

3. ด้านการรักษา มีการดำเนินงาน ดังนี้ นำข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดมาวางแผนโดยสร้างภาคีเครือข่าย จัดกิจกรรมแนะแนว การพูดคุย ปรีกษาหารือ เปิดโอกาสให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงได้ปรึกษา ครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว ครูผู้สอนมีการจัดบริการสื่อการแนะแนวและดำเนินกิจกรรมการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาที่มีกิจกรรมที่หลากหลาย ครูมีการติดตาม ประเมินผล และรายงานผลอย่างต่อเนื่องทุกปีการศึกษา และสถานศึกษามีการจัดประชุมเพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

4. ด้านการเฝ้าระวัง มีการดำเนินงาน ดังนี้ โรงเรียนมีการวางแผนในการดำเนินการช่วยเหลือผู้เรียนร่วมกับเครือข่าย ครูมีการสื่อสารเพื่อรับฟังปัญหาและความคิดเห็นของผู้เรียนอย่างหลากหลายช่องทาง องค์กรนักเรียนดำเนินการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ในการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองในด้านความรู้ ทักษะชีวิตและเจตคติในการเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น ครูมีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ ชี้นำเป้าหมายในการเรียน และการดำเนินชีวิต และครูมีการติดตามผู้เรียนในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างต่อเนื่องทุกปีการศึกษา

5. ด้านการบริหารจัดการ มีการดำเนินงาน ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาได้ร่วมประชุมเพื่อกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา ผู้บริหารได้แต่งตั้งคณะทำงานรับผิดชอบในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดภายในสถานศึกษา ส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรเข้าร่วมประชุม สัมมนา อบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาให้มีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด มอบหมายหน้าที่ให้คณะทำงานดำเนินการพัฒนาระบบการนิเทศ และประเมินผล และนำผลการประเมินโครงการและการนิเทศมาวางแผนร่วมกันกับคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2563) กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของการพัฒนาเป็นสถานศึกษาสีขาวในการดำเนินงานห้องเรียนสีขาวให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ เพื่อให้สถานศึกษาปลอดภัย เสพติด ปลอดภัย ผู้คิดเชื้อโรคเอดส์ ลดอุบัติเหตุ รวมทั้งพฤติกรรมที่ไม่พึง

ประสงค์ เพื่อประกาศเป็นสถานศึกษาสีขาว หรือสถานศึกษาด้านแบบในระดับประเทศนั้น แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. ระดับสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้ที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการขับเคลื่อนการดำเนินงานห้องเรียนสีขาว ได้แก่

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหาร โดยการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติโดยแต่งตั้งผู้รับผิดชอบคณะทำงาน มอบนโยบาย จัดทำแผนปฏิบัติงาน จัดกิจกรรมการประกวด ติดตาม ประเมินผล สรุปรายงานเสนอตามลำดับ พร้อมทั้งเสนอแนะปัญหาและอุปสรรค เพื่อนำไปสู่การแก้ไขโครงการห้องเรียนสีขาวให้มีความเข้มแข็งและต่อเนื่อง

1.2 อาจารย์ที่ปรึกษา และคณะครู มีภาระหน้าที่ในการขับเคลื่อนกิจกรรมให้ความรู้แก่นักเรียน นิสิต นักศึกษา และให้คำปรึกษา แนะนำ ในการดำเนินงานห้องเรียนสีขาว บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ เพื่าระวังสอดส่องดูแลรับทราบปัญหา นำเสนอผู้บริหารให้รับทราบ เพื่อนำไปสู่การป้องกันและแก้ไขอย่างเป็นระบบในสถานศึกษาทั่วไป

1.3 นักเรียน นิสิต นักศึกษาแกนนำ และคณะนักเรียน นิสิต นักศึกษา มีภาระหน้าที่ในการจัดตั้งคณะทำงานเพื่อดำเนินงานตามโครงสร้าง และจัดกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมาย และองค์ความรู้จากการอบรม สำหรับนักเรียน นักศึกษาทุกคนในห้องเรียนต้องให้ความร่วมมือ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาเป็นสถานศึกษาสีขาว และสถานศึกษาด้านแบบของกระทรวงศึกษาธิการต่อไป

2. ระดับจังหวัด หน่วยงานในระดับจังหวัดขององค์กรหลัก มีภาระหน้าที่ในการจัดการเพื่อให้สถานศึกษาดำเนินงานโครงการห้องเรียนสีขาวได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ได้แก่

2.1 ประชุมชี้แจงเพื่อมอบนโยบายให้ผู้บริหารสถานศึกษานำไปสู่การปฏิบัติ และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

2.2 อบรมครูแกนนำ นักเรียนแกนนำ ให้มีความรู้ความเข้าใจแนวทางการดำเนินงานห้องเรียนสีขาว

2.3 ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมห้องเรียนสีขาว

2.4 ให้ผู้บริหารหน่วยงานต้นสังกัดระดับพื้นที่และคณะ ออกตรวจเยี่ยมชมโครงการห้องเรียนสีขาว ภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อนิเทศ ติดตาม ประสานให้ความช่วยเหลือให้ครบทุกสถานศึกษา เป็นขวัญกำลังใจ และให้คำแนะนำในการดำเนินงานโครงการห้องเรียนสีขาวต่อไป

2.5 ปรับปรุงประเมินผล รายงานในองค์กรหลักและกระทรวงศึกษาธิการ

2.6 มีมาตรการเสริมแรงระดับจังหวัด เช่น การประกวด การประกาศ และชมเชยในระดับหัวหน้าส่วนราชการ

3. ระดับกระทรวงศึกษาธิการและองค์กรหลัก ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด กระทรวงศึกษาธิการ มีบทบาทในการกำหนดนโยบาย การจัดทำยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ มาตรการ และการจัดทำแผนปฏิบัติการแบบบูรณาการ ตลอดจนการติดตามประเมินผล เพื่อปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาคุณภาพของโครงการห้องเรียนสีขาวให้มีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีความเข้มแข็งและยั่งยืนโดยมีกระบวนการดำเนินงาน ดังนี้

- 3.1 แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการและคณะทำงาน
- 3.2 จัดทำนโยบายและแผนปฏิบัติการแบบบูรณาการ
- 3.3 ประชุมผู้บริหารเพื่อมอบนโยบายให้นำไปสู่การปฏิบัติ
- 3.4 จัดทำคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการห้องเรียนสีขาว
- 3.5 กำหนดมาตรการเสริมแรงและองค์ความรู้ จัดทำเกียรติบัตรและโล่
- 3.6 การกำกับติดตามประเมินผล และสรุปรายงานผลการดำเนินงาน
- 3.7 จัดพิธีมอบรางวัลประกาศและ โล่ สถานศึกษาที่มีผลงานดีเด่นเพื่อยกย่องชมเชย

ระบบระดับประเทศ

สามารถสรุปได้ว่า วัตถุประสงค์ของการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาสีขาว คือ การลดปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดและอบายมุขทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา โดยมุ่งหวังให้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ปลอดภัยจากภัยยาเสพติดและอบายมุข เพื่อส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะและความรู้ของนักเรียนอย่างเต็มที่ การพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสีขาวจะช่วยเสริมสร้างการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในทุกระดับ โดยการร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งครู นักเรียน บุคลากรทางการศึกษา และผู้ปกครอง ซึ่งการจัดกิจกรรมสร้างความตระหนักรู้ การฝึกทักษะการตัดสินใจ และการให้คำปรึกษากับผู้เสี่ยง จะเป็นเครื่องมือสำคัญในการลดปัญหานี้ นอกจากนี้ยังมีการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหานอกสถานศึกษา โดยการสร้างความร่วมมือกับชุมชน หน่วยงานภายนอก และองค์กรต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการสนับสนุนและความยั่งยืนในการขจัดภัยจากยาเสพติดและอบายมุขในสังคม โดยรวมแล้ว วัตถุประสงค์หลักของการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาสีขาวคือ การสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมการพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพทั้งในด้านวิชาการและการดำรงชีวิตที่ปราศจากสารเสพติดและอบายมุข ช่วยให้การเรียนรู้และการเติบโตของนักเรียนเป็นไปในทิศทางที่ดีและยั่งยืน

ความสำคัญ ประโยชน์และคุณค่าของการพัฒนาเป็นสถานศึกษาสีขาว

นรินทร วัฒนปัญญา (2565 : 2) กล่าวว่า ความสำคัญ ประโยชน์และคุณค่าของการพัฒนาเป็นสถานศึกษาสีขาว เป็นการพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจ และสติปัญญา มีความรู้ ความสามารถและคุณธรรม จริยธรรม ดำเนินชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคม

มุ่งหวังโดยผ่านกระบวนการทางการศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการจัดการศึกษาตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่ต้องการให้เป็น คนเก่ง คนดี มีความสุข นอกจากการดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียน นักศึกษา ได้รับกระบวนการเรียนรู้แล้ว การป้องกันและการช่วยเหลือ แก้ไข ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น จากปัจจัยเสี่ยงรอบสถานศึกษาที่มีพฤติกรรมไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ร้านเกม การพนัน หนีเรียน ทะเลาะวิวาท ก่ออาชญากรรม เป็นปัญหาสังคมที่ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ ต้องเข้าไปช่วยเหลือและแก้ไขไม่ให้มีพฤติกรรมเสี่ยง การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ด้วยโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยจากยาเสพติดและอบายมุข ได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง โดยใช้แนวคิดและหลักการของ “4 ประสาน 2 คำ” ซึ่ง 4 ประสาน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนนักเรียน และส่วนของ 2 คำ เดิมเป็นผู้แทนชุมชน แต่พื้นที่เสี่ยงเพิ่มมากขึ้น จึงได้กำหนดใหม่ เพื่อให้บุคลากรสำคัญที่จะเข้ามาช่วยสถานศึกษา ในการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ได้แก่ ตำรวจและพระสงฆ์ ซึ่งอยู่ในบริเวณท้องถิ่นและชุมชน ทั้งนี้เพื่อช่วยสถานศึกษาในการดำเนินงานให้มีมาตรการป้องกันและการป้องปรามติดตาม ผู้จำหน่ายและผู้เสพและมาตรการความปลอดภัย เป็นการเพิ่มความมั่นใจให้กับคณะกรรมการสถานศึกษาสีขาว ในการต่อสู้กับปัญหายาเสพติดและแหล่งอบายมุข รอบสถานศึกษา ดังนั้นเพื่อให้สถานศึกษามีระบบการป้องกันที่เข้มแข็งและยั่งยืนจึงให้มีการดำเนินงาน ให้มีการดำเนินงานตาม 6 หลัก ได้แก่ 1) หลักแห่งความจริง 2) หลักแห่งความมีใจกล้าพอ 3) หลักการยอมรับตนเอง 4) หลักไม่เอาเปรียบผู้อื่นและไม่เห็นแก่ตัว 5) หลักการให้ความรักแก่ผู้อื่น 6) หลักการมีมนุษยสัมพันธ์ ทั้งนี้ต้องอยู่ในกฎหรือระเบียบข้อปฏิบัติที่โรงเรียนได้กำหนดไว้ และกลยุทธ์ 2 ไม่คือ สถานศึกษาไม่ปกปิดข้อมูลนักเรียนที่มีพฤติกรรมติดยาเสพติดสถานศึกษา ไม่ไล่ให้นักเรียนที่ติดยาเสพติดออก เป็นแนวทางการดำเนินงาน โดยถือว่าเป็นผู้ป่วยต้องนำไปบำบัดรักษาแล้วกลับมาเรียนได้

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2564 : 1) กล่าวว่า ความสำคัญ ประโยชน์และคุณค่าของการพัฒนาเป็นสถานศึกษาสีขาว เป็นแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) เป็นยุทธศาสตร์ชาติในการพัฒนาประเทศไทยโดยได้กำหนดวิสัยทัศน์“ประเทศไทย มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มีกลไกขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติตามลำดับเพื่อให้เกิดประสิทธิผลตามเป้าหมาย โดยการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นประเด็นปัญหา ภายใต้อำนาจหน้าที่ความมั่นคงที่มุ่งเน้นการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหายาเสพติด และลดระดับความรุนแรงของปัญหายาตามยุทธศาสตร์ชาติ และนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ “สังคมไทยปลอดภัยจากยาเสพติด” ซึ่งข้อมูลจากรายงาน World Drug Report 2019 ของสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรม แห่งสหประชาชาติ (United Nations Office on Drugs and Crime : UNODC) พบว่าในปี ค.ศ. 2017 มีผู้ใช้ยาเสพติดทั่วโลกประมาณ 271 ล้านคน คิดเป็น

ร้อยละ 5.5 ของประชากรโลกและยาเสพติดที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นคือยาเสพติดประเภท สารสังเคราะห์ในกลุ่ม ATS โดยเฉพาะเมทแอมเฟตามีนที่มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก (2565 : 2) กล่าวว่า ความสำคัญ ประโยชน์และคุณค่าของการพัฒนาเป็นสถานศึกษาสีขาว โดยเฉพาะปัญหายาเสพติดเป็นปัญหา สำคัญระดับชาติที่รัฐบาลถือเป็นนโยบายที่ต้องเร่งดำเนินการแก้ไขอย่างจริงจัง ทั้งนี้เพราะปัญหา ยาเสพติดที่มีการแพร่ระบาดในทุกพื้นที่ของประเทศไทยได้ทวีความรุนแรงมากขึ้นทุกขณะส่งผล กระทบต่อการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งทางด้านการเมือง และความมั่นคงของประเทศ พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในกลุ่มเยาวชน คีฬาสุรา สูบบุหรื เทียวกลางคืน การพนัน การทะเลาะวิวาท ดัดเกม สื่อลามกอนาจาร ฟุ่มเฟือย และวัตถุนิยมเกินฐานะ ซึ่งเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่สังคมไม่ยอมรับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน การป้องกันและ แก้ไขปัญหา เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดกระทรวงศึกษาธิการ ได้บูรณาการจัดทำแผนปฏิบัติการ ร่วมกันทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง จึงได้จัดทำโครงการห้องเรียนสีขาวในสถานศึกษาทุกแห่งทั่วประเทศ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ครู อาจารย์ที่ปรึกษา และเพื่อนนักเรียนที่เป็นแกนนำเป็นผู้ให้ความรู้ ความเข้าใจในการให้คำปรึกษา คัดเตือนเพื่อน กระตุ้นเพื่อน ปลุกฝังค่านิยมที่ถูกต้อง ดูแลช่วยเหลือ ซึ่งกันและกัน ให้ความสำคัญกับการดูแลนักเรียนในเรื่องยาเสพติด และอบายมุขต่าง ๆ จึงต้องการ ให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัดได้มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการของการดำเนินงานห้องเรียน สีขาว

โรงเรียนโครงการทวิศึกษา (2561 : 20) ได้เสนอแนวคิดถึงโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดยาเสพติดและอบายมุข ต่อประโยชน์และคุณค่าของการพัฒนาเป็นสถานศึกษาสีขาว จากสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ทั้งด้านการสื่อสารเทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งนอกจากจะ ส่งผลกระทบต่อผู้คนในเชิงบวก ในเชิงลบก็มีปรากฏเช่นกัน เป็นต้นว่า ปัญหาทางเศรษฐกิจ ปัญหา การแพร่ระบาดของยาเสพติด ปัญหาการแข่งขันในรูปแบบต่าง ๆ ปัญหาครอบครัวที่เกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด มีการปรับตัวที่ไม่เหมาะสม หรืออื่น ๆ ภาพความสำเร็จที่เกิดขึ้นจาก การพัฒนานักเรียน นักศึกษา เป็นไปตามความมุ่งหวังนั้นต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้อง ทุกฝ่าย ทุกคน โดยเฉพาะบุคลากรทางการศึกษาทุกคนในสถานศึกษา ซึ่งมีครู อาจารย์เป็นหลัก สำคัญในการดำเนินการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนให้เติบโตงดงามเป็นบุคคลที่มีคุณค่าของสังคม การพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา มีความรู้ ความสามารถและมีคุณธรรม จริยธรรม ดำเนินชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวังไว้ โดยผ่าน กระบวนการทางการศึกษาที่สถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการจัดการศึกษาตามนโยบายของ

กระทรวงศึกษาธิการที่ต้องการให้เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข นอกจากดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนได้รับกระบวนการเรียนรู้แล้ว การป้องกันและการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นจากปัจจัยเชิงรอบสถานศึกษาที่มีพฤติกรรมไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ไร่เกมส การพนัน หนีเรียน ทะเลาะวิวาท ก่ออาชญากรรม เป็นปัญหาที่ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ ต้องเข้าไปช่วยเหลือและแก้ไขไม่ให้มีพฤติกรรมเสี่ยง

สรุปได้ว่า การพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาสีขาวถือเป็นแนวทางที่สำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและอบายมุขภายในสถานศึกษา ซึ่งมีความสำคัญและประโยชน์อย่างยิ่งในการพัฒนานักเรียน นักศึกษาให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา การพัฒนาในรูปแบบนี้ไม่เพียงแต่ช่วยให้นักเรียนห่างไกลจากยาเสพติดและอบายมุขเท่านั้น แต่ยังช่วยเสริมสร้างทักษะชีวิตที่สำคัญในการเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความรับผิดชอบและสามารถตัดสินใจในชีวิตได้ดีขึ้น การพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาสีขาวนั้น เป็นการสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ นักเรียนจะได้รับการดูแลทั้งด้านร่างกายและจิตใจ โดยการจัดกิจกรรมสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับภัยอันตรายจากยาเสพติดและอบายมุข ผ่านการเรียนการสอน การฝึกอบรม และการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่ช่วยให้นักเรียนมีทักษะในการปฏิเสธสิ่งเสพติดและเลือกทางเดินที่ดีในชีวิต อีกทั้งการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาสีขาวยังช่วยเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา ชุมชน และหน่วยงานต่างๆ ซึ่งการทำงานร่วมกันจะช่วยให้การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดมีความเข้มแข็งและยั่งยืน โดยทุกภาคส่วนจะมีบทบาทในการขับเคลื่อนการพัฒนาในเชิงบวก เช่น ครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน ซึ่งจะร่วมมือกันในการดูแลนักเรียนให้ห่างไกลจากภัยของยาเสพติดและอบายมุข ในด้านคุณค่า การพัฒนาเป็นสถานศึกษาสีขาวนั้น ไม่เพียงแต่มีประโยชน์ในการสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเหมาะสมต่อการเรียนรู้ของนักเรียน แต่ยังช่วยให้สถานศึกษาได้รับความไว้วางใจจากผู้ปกครองและชุมชน การที่สถานศึกษาสามารถเป็นต้นแบบในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและอบายมุข จะช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่สถานศึกษา และสร้างความมั่นใจให้กับนักเรียนและครอบครัว สรุปได้ว่า การพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาสีขาวไม่เพียงแต่ช่วยลดปัญหายาเสพติดและอบายมุขในสถานศึกษาเท่านั้น แต่ยังเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนานักเรียนให้เติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ ทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้จะช่วยให้สถานศึกษาและสังคมมีความมั่นคงและพัฒนาไปในทางที่ดีอย่างยั่งยืน

กระบวนการและขั้นตอนของการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาสีขาว

นรินทร์ วัฒนบัญชา (2565 : 2) กล่าวว่า กระบวนการและขั้นตอนของการพัฒนาเป็นสถานศึกษาสีขาว มาจากการพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมให้นักเรียน ปลอดภัยาเสพติดและอบายมุขโดย

ใช้การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา ด้วยกระบวนการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยปลอดยาเสพติดและอบายมุข รูปแบบ “ WISDOM Model ” จนก่อเกิดความสำเร็จดังนี้

1. ด้านผู้เรียน นักเรียนตระหนักถึงโทษและพิษภัยของยาเสพติดโรคเอดส์การตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร อบายมุขและอบัติภัยที่มีผลกระทบต่อตนเองและสังคม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถสร้างองค์ความรู้และมีความ สัมพันธ์ที่ดีต่อกันจากการร่วมกิจกรรมห้องเรียนสีขาว นักเรียนไม่เสพสารเสพติด หลีกเลียงพฤติกรรมเสี่ยงและป้องกันตนเองจากอุบัติเหตุและอบายมุข ปฏิบัติตามระเบียบสถานศึกษา ทุกคนปลอดภัยปลอดยาเสพติดและอบายมุข จำนวนนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงลดลง การช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา ผลที่ได้จากการช่วยเหลือ สามารถติดตามนักเรียนมาเรียนจนจบ หลักสูตร สามารถช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหามาเรียนในสถานศึกษาจนจบภาคบังคับ

2. ด้านห้องเรียน มีระบบการบริหารจัดการและดำเนินงานห้องเรียนสีขาวอย่างเหมาะสม มีแผนจัดกิจกรรมเรียนรู้และจัดกิจกรรมที่เอื้อต่อการป้องกันและการปลอดสาร/ยาเสพติดโรคเอดส์ การตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรอบายมุข และอบัติภัย ห้องเรียนมีบรรยากาศสิ่งแวดล้อมและเป็นแหล่งเรียนรู้ ที่ปลอดสารเสพติดโรคเอดส์ การตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรอบายมุข และอบัติภัย

3. ด้านครูที่ปรึกษา มีส่วนร่วมในการส่งเสริมป้องกันแก้ไขปัญหา และ มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของห้องเรียนสีขาวและสถานศึกษาในการป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติดโรคเอดส์ การตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรอบายมุข และอบัติภัย

4. ด้านผู้ปกครอง ผู้ปกครองพึงพอใจในการช่วยเหลือนักเรียน การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในการส่งเสริมให้นักเรียน ปลอดภัยปลอดยาเสพติดและอบายมุข ผู้เกี่ยวข้องในการส่งเสริมให้นักเรียน ปลอดภัยปลอดยาเสพติดและอบายมุขมีความพึงพอใจในประโยชน์ที่ได้รับ

ถวิล อรัญเวศ (2560) กล่าวว่า กระบวนการและขั้นตอนของการพัฒนาเป็นสถานศึกษาสีขาว ต้องสะท้อนจากปัญหาในพื้นที่ เพื่อให้เกิดแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เป็นรูปธรรมและเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่

1. การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาวะแวดล้อม ก่อนดำเนินการพัฒนาเป็นสถานศึกษาสีขาว มีการพิจารณาถึงประเด็นของปัญหา บริบทของพื้นที่ที่ประสบปัญหาทำอย่างไรจะสามารถแก้ไขปัญหาของพื้นที่นั้นได้ ก่อนที่จะดำเนินการเป็นสถานศึกษาสีขาวอย่างยั่งยืน

2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) การศึกษาความเป็นไปได้ของการพัฒนาสถานศึกษาสีขาว ว่าสามารถพัฒนาได้ถึงระดับใด ความเหมาะสม ความเพียงพอของทรัพยากรที่ใช้

ในการดำเนินงานว่ามีอยู่เพียงพอหรือไม่ เช่น งบประมาณ บุคลากรในการดำเนินงาน วัสดุอุปกรณ์ เวลา รวมไปถึงเทคโนโลยีและแผนการดำเนินงาน เป็นต้น

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องหรือปัญหาในการดำเนินงานของโครงการสถานศึกษา เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาแก้ไข ปรับปรุง ให้สามารถดำเนินกิจกรรมไปได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด โดยต้องได้รับความร่วมมือจากหลายส่วนงานในการดำเนินงาน ไม่ว่าจะเป็น ภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วมของประชาชนของเด็กและเยาวชน ครูและบุคลากร ในการประเมินกระบวนการนี้ ในการสร้างจุดแข็งในการพัฒนาสถานศึกษา

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) การประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานพัฒนาสถานศึกษา ว่าสามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้มากน้อยเท่าใด และนำมาพิจารณาเพื่อปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก (2564 : 2) กล่าวว่า แนวทางเกี่ยวกับการพัฒนาเป็นสถานศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

1. กลยุทธ์ห้องเรียนสีขาว

การดำเนินงานของห้องเรียนสีขาวได้กำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินงานภายในห้องเรียนมีองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน คือ มีแหล่งเรียนรู้ ดูแลช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อด้วยคุณธรรม สร้างสรรค์ด้วยกิจกรรม โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 การจัดการให้มีแหล่งเรียนรู้ด้านวิชาการ เช่น จัดบอร์ด จัดทำสื่อที่เป็นสิ่งพิมพ์ หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ จดหมายข่าว ฯลฯ ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด โรคเอดส์ การตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรและอุบัติเหตุ นำสถานการณ์ข่าวสารทุกด้านมาเสนอให้เพื่อนนักเรียนรับฟัง

1.2 การดูแลช่วยเหลือ จัดให้มีนักเรียนแกนนำดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตอบสนองปัญหาของพฤติกรรมของนักเรียน ช่วยเหลือด้านการเรียนและให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือหากไม่สามารถแก้ไขได้ให้รายงานครูที่ปรึกษา

1.3 เอื้อเฟื้อด้วยคุณธรรม นักเรียน ทุกคนจะต้องมีหลักธรรมคำสอนตามศาสนาที่ตนนับถือมาเป็นหลักยึดปฏิบัติในห้องเรียน เช่น พรหมวิหาร 4 มีความเมตตา มีความกรุณา มีความมุทิตา และมีความอุเบกขา จะทำให้ทุกคนรักกันช่วยเหลือกัน

1.4 กิจกรรมสร้างสรรค์ มีกิจกรรมที่สร้างสรรค์ที่จะช่วยให้มีความสามัคคี และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ไม่ไปมั่วสุมกับยาเสพติด หรือสื่อลามกอนาจาร เช่น การเล่นกีฬา การเล่นดนตรี ศิลปะ และกิจกรรมตามที่กลุ่มสนใจร่วมกันจัดทำมาเพื่อพัฒนาร่างกาย และจิตใจ รวมทั้งกิจกรรมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

2. การจัดองค์กรภายในห้องเรียนสีขาว การขับเคลื่อนกลยุทธ์ทั้ง 4 ด้าน ของห้องเรียนสีขาว คือ มีแหล่งเรียนรู้ ดูแลช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อด้วยคุณธรรม สร้างสรรค์ด้วยกิจกรรม จะต้องมีการขับเคลื่อนในรูปแบบของการจัดองค์กรภายในห้องเรียน ประกอบด้วยโครงสร้างของแกนนำนักเรียนแบ่งออกเป็น 4 ฝ่าย คือ

2.1 ฝ่ายการเรียน มีภาระหน้าที่ในการช่วยเหลือในด้านวิชาการเกี่ยวกับการเรียน การบ้าน โครงงาน หรือปัญหาการเรียนในห้องเรียน ต้องรับผิดชอบแก้ไขช่วยเหลือ และให้คำแนะนำ คำอธิบาย ชี้แนะ แหล่งเรียนรู้ และนำเสนอครูที่ปรึกษา/ครูแนะแนว โดยมีกระบวนการทำงานดังนี้

2.1.1 จัดตั้งทีมงานแกนนำรับผิดชอบฝ่ายวิชาการของห้องเรียน

2.1.2 ทีมงานแกนนำมีกระบวนการช่วยเหลือเพื่อนฝ่ายวิชาการของห้องเรียน เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น กิจกรรมซ่อมเสริมทางวิชาการ

2.1.3 ทีมงานแกนนำจัดทำแหล่งเรียนรู้/มุมความรู้/ป้ายนิเทศในห้องเรียน

2.1.4 ทีมงานแกนนำจัดทำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักเรียนทุกคนในห้องเรียน

2.2 ฝ่ายการงาน มีภาระหน้าที่ในการดูแลความสะอาดเรียบร้อยในห้องเรียน รักษาของมีค่าและทรัพย์สินสมบัติของห้องเรียน วัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุด ป้องกันอุบัติเหตุภายในห้องเรียน จัดสภาพสิ่งแวดล้อมในห้องเรียนให้น่าเรียน และป้องกันไม่ให้มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์เกิดขึ้นในห้องเรียน โดยมีกระบวนการทำงาน ดังนี้

2.2.1 จัดตั้งทีมงานแกนนำรับผิดชอบฝ่ายการงานของห้องเรียน

2.2.2 ทีมงานแกนนำดูแลพื้นที่ภายในห้องเรียน เช่น ความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของห้องเรียน

2.2.3 ทีมงานแกนนำดูแลทรัพย์สินและความปลอดภัยในห้องเรียน

2.2.4 ทีมงานแกนนำจัดทำสมุดบันทึกกิจกรรมห้องเรียนสีขาวทั้ง 4 ฝ่ายตามโครงสร้างห้องเรียนสีขาว

2.3 ฝ่ายสารวัตรนักเรียน มีภาระหน้าที่ในการสอดส่องดูแลความเรียบร้อยทั้งในห้องเรียนและมุมอับ เช่น ห้องน้ำ หรือที่บริเวณอาคาร แหล่งที่ไปมั่วสุมสูบบุหรี่ ดูแลเพื่อน หากมีพฤติกรรมที่ไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด หรือพฤติกรรมเสี่ยง รวมทั้งปัญหาส่วนตัวในด้านต่าง ๆ ให้คณะกรรมการห้องเรียนแก้ไข แต่หากไม่สามารถแก้ไขได้ ให้นักเรียนบอกครูที่ปรึกษาเพื่อแก้ไขต่อไป โดยมีกระบวนการทำงาน ดังนี้

2.3.1 จัดตั้งทีมงานแกนนำรับผิดชอบฝ่ายสารวัตรนักเรียนของห้องเรียน

2.3.2 ทีมงานแกนนำจัดกระบวนการดำเนินงานฝ่ายสารวัตรนักเรียน

2.3.3 ทีมงานแกนนำกำหนดมาตรการในการแก้ไขพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียนในห้องเรียน

2.3.4 ทีมงานแกนนำจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในห้องเรียน

2.4 ฝ่ายกิจกรรม มีภาระหน้าที่ในการจัดกิจกรรมที่สร้างสรรค์ ทั้งในห้องเรียนและกิจกรรมในทุกระดับชั้น เช่น การเล่นดนตรี กีฬา ศิลปะ วัฒนธรรม และจัดกิจกรรมในกลุ่มสนใจของเพื่อน ๆ เพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ไม่ไปมั่วสุมหรือมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมโดยมีกระบวนการทำงาน ดังนี้

2.4.1 จัดตั้งทีมงานแกนนำรับผิดชอบฝ่ายกิจกรรมของห้องเรียน

2.4.2 ทีมแกนนำจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ภายในห้องเรียน

2.4.3 ทีมแกนนำให้ความร่วมมือการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา

2.4.4 ทีมแกนนำให้ความร่วมมือการจัดกิจกรรมนอกสถานศึกษา

สำนักส่งเสริมกิจการการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ(2564 : 2) กล่าวว่า ขั้นตอนการดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุขของสถานศึกษาทั่วประเทศกำหนดให้มี ขั้นตอนที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน ดังนี้

1. สถานศึกษานำข้อมูลปัจจัยเสี่ยงรอบสถานศึกษาและข้อมูลการคัดกรองมาศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ปัญหาและสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา ยาเสพติดและปัจจัยเสี่ยงอบายมุขรอบสถานศึกษา

2. สถานศึกษาแต่งตั้งคณะทำงานโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข และนำข้อมูลจากการศึกษาข้อที่ 1 มาจัดทำแผนปฏิบัติการ จัดทำโครงการและกิจกรรมให้ตรงกับสาเหตุที่แท้จริงกับปัญหา

3. ดำเนินการจัดทำตารางปฏิบัติการตลอดปีการศึกษา และดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการโครงการและกิจกรรมโดยมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนตามที่กำหนดไว้ใน 5 มาตรการ กลยุทธ์ 4 ต้อง 2 ไม่

4. ผู้บริหารสถานศึกษา อำนาจการ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการดำเนินงานอย่างมีระบบมีความต่อเนื่องเข้มแข็งและยั่งยืน สรุปรายงานผลการดำเนินงานให้หน่วยงานต้นสังกัด

5. ผู้บริหารหน่วยงานระดับพื้นที่แต่งตั้งคณะทำงานประเมินผลการดำเนินโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข ประเมินผลการดำเนินงานตามหลักเกณฑ์นำเสนอศูนย์อำนาจการวางแผนดินอาชญาเสพติด กระทรวงศึกษาธิการ

6. ศูนย์อำนวยการพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด กระทรวงศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข

7. การมอบโล่ เกียรติบัตร เพื่อประกาศให้เป็นสถานศึกษา ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2565) กล่าวว่า นโยบายกระทรวงศึกษาธิการในการดำเนินโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข

1. การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด มีรายละเอียดดังนี้

1.1 สถานศึกษาพยายามป้องกันและแก้ไขให้ถึงที่สุด โดยไม่ไล่นักเรียน นักศึกษาให้พ้นไปเป็นภาระสังคม หรือสถาบันอื่น

1.2 ขอให้องค์กรหลักทำความเข้าใจกับผู้บริหารสถานศึกษาให้รายงานกระทรวงศึกษาธิการโดยไม่ถือเป็นความผิด แต่จะพิจารณาเป็นความดีความชอบในการรายงานความจริง

1.3 ขอให้องค์กรหลักย้ำสถานศึกษา ให้ครู อาจารย์ เป็นแบบอย่างที่ดี ไม่สูบบุหรี่ จัดสถานศึกษาเป็นเขตปลอดบุหรี่และปลอดภัย เสพติด

2. การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดตามกองานจารย์และปัจจัยเสี่ยง

3. การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดการพนัน

4. การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดการทะเลาะวิวาท

5. แนวทางการดำเนินโครงการสถานศึกษา ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข

6. การดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข

แนวทางการดำเนินงาน 5 มาตรการ กลยุทธ์ 4 ต้อง 2 ไม่

มาตรการ 5 มาตรการ

1. มาตรการป้องกัน สถานศึกษาจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามกลุ่มสนใจ เพื่อเสริมสร้างความตระหนักและ ปลุกจิตสำนึกไม่ให้นักเรียน นักศึกษาไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด กิจกรรมหลักที่ดำเนินการโครงการ TO BE NUMBER ONE

2. มาตรการค้นหา สถานศึกษาจัดระบบการคัดกรอง จำแนกกลุ่มนักเรียน นักศึกษา ออกเป็น 5 กลุ่ม คือ กลุ่มปลอด กลุ่มเสี่ยง กลุ่มเสพ กลุ่มติด และกลุ่มค้า กิจกรรมหลักที่ดำเนินการโครงการห้องเรียนสีขาว

3. มาตรการรักษา สถานศึกษาจัดระบบการส่งต่อกลุ่มเสพ กลุ่มติดเข้าสู่การบำบัดรักษาตามระบบสมัครใจการนำเข้าสู่กระบวนการจิตสังคมบำบัดในสถานศึกษาและค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม กิจกรรมหลักที่ดำเนินงานโครงการลูกเสือต้านภัยยาเสพติด

4. มาตรการเฝ้าระวัง สถานศึกษาดำเนินการจัดให้มี นักเรียน นักศึกษาแกนนำ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน นักศึกษา เพื่อเฝ้าระวังไม่มีการแพร่ระบาดของยาเสพติด จัดระเบียบพื้นที่เสี่ยง

และมีการจัดปัจจัยเสี่ยงพื้นที่อับโดยจัดสภาพสิ่งแวดล้อมที่ไม่ให้เอื้อต่อการไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด กิจกรรมหลักที่ดำเนินงานโครงการตำรวจประสานสถานศึกษา 1 ตำรวจ 1 สถานศึกษา

5. มาตรการบริหารจัดการ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ การดำเนินงาน มีแผนปฏิบัติการ และการอำนวยการ กำกับ ติดตาม ประเมินผล สรุปรายงานแจ้งต้นสังกัด และ การประสานงานกับทุกภาคส่วน

กลยุทธ์ 4 ต้อง 2 ไม่

สถานศึกษาดำเนินการ 4 ต้อง

1. สถานศึกษาต้องมียุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่สอดคล้องกับสภาพของปัญหาและสถานการณ์ในพื้นที่

2. สถานศึกษาต้องมีแผนงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาที่ตลอดปีการศึกษา

3. สถานศึกษาต้องมีระบบข้อมูลการดำเนินงาน 4 ด้าน ได้แก่ ระบบด้านการป้องกัน ระบบด้านการเฝ้าระวัง ระบบด้านการดูแลช่วยเหลือ และระบบด้านการบริหารจัดการ

4. สถานศึกษาต้องมีเครือข่ายการทำงานระหว่างนักเรียน นักศึกษา ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง ผู้นำท้องถิ่นและผู้นำชุมชน

สถานศึกษาดำเนินการ 2 ไม่

1. สถานศึกษาไม่ปกปิดข้อมูล กลุ่มเสี่ยง กลุ่มติด และกลุ่มค้ายาเสพติด

2. สถานศึกษาไม่ผลักปัญหา ไม่ไล่นักเรียน นักศึกษาออกจากสถานศึกษาให้นำไปบำบัดรักษาเมื่อหายแล้วให้กลับมาเรียนได้ตามปกติ

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2565) กล่าวว่า กระบวนการและขั้นตอนของการพัฒนาเป็นสถานศึกษาสีขาว กระทรวงศึกษาธิการ ประกาศนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในสถานศึกษาที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทด้านความมั่นคง และแผนการศึกษาแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ด้านการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง ภายใต้กรอบมาตรการสำคัญ ดังนี้

มาตรการที่ 1 มาตรการสร้างการรับรู้และการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในสถานศึกษา

1.1 สถานศึกษาสร้างการรับรู้รณรงค์ประชาสัมพันธ์ในการป้องกันและเฝ้าระวังปัญหา ยาเสพติดที่หลากหลายช่องทางในสถานศึกษา เช่น เสี่ยงตามสายในสถานศึกษา ช่องทางสื่อสาร ในโซเชียลมีเดียรวมถึงการสอดแทรกความรู้โทษพิษภัยยาเสพติดในกิจกรรมการเรียนการสอน ปกติ/กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและการเสริมสร้างทักษะสำคัญต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับช่วงวัย

1.2 ขยายช่องทางการสื่อสารเพื่อสร้างการรับรู้รณรงค์ประชาสัมพันธ์ในการป้องกันและเฝ้าระวัง ปัญหา ยาเสพติดในสถานศึกษาไปยังเครือข่ายบุคคล/กลไกที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เช่น เครือข่าย

นักเรียน/นักศึกษา เครือข่ายครูเครือข่ายผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา เครือข่ายคนในชุมชน เป็นต้น

1.3 ส่งเสริมกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ภายใต้กรอบ 5 ด้านคือ การป้องกัน การค้นหาการรักษาการเฝ้าระวัง และการบริหารจัดการ เพื่อให้เกิดการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดที่มีความเข้มแข็ง เป็นระบบ ต่อเนื่อง และยั่งยืน

1.4 ส่งเสริม พัฒนา และยกระดับระบบดูแลช่วยเหลือ/ให้คำปรึกษาในสถานศึกษา ให้มีความเข้มแข็ง โดยเน้นส่งเสริมให้มีบุคลากรที่มีความรู้เชิงจิตวิทยา เป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่นักเรียน/นักศึกษาในสถานศึกษา ดังนี้

1.5 สถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุน กิจกรรมการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

1.5.1 สถานศึกษาที่มีการเรียนการสอนระดับชั้นปฐมวัย ให้ส่งเสริม/ประยุกต์ใช้ องค์ความรู้เพื่อการพัฒนาทักษะสมองในการวางรากฐานภูมิคุ้มกันยาเสพติดในเด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง

1.5.2 สถานศึกษาที่มีการเรียนการสอนระดับ ประถมศึกษา ให้เสริมสร้างทักษะชีวิต เพื่อการป้องกันยาเสพติดโดยบูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้(เน้นหนักในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา) ควบคู่การสอดแทรกในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม กิจกรรมสร้างสรรค์เป็นต้น รวมถึงการส่งเสริม สนับสนุน การให้ความรู้เพื่อป้องกัน ยาเสพติด ผ่านวิทยากรด้านการป้องกันที่หลากหลาย ตามบริบท และตามความเหมาะสม

1.5.3 สถานศึกษาที่มีการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษา ให้เสริมสร้างทักษะชีวิต ทักษะสังคม และทักษะอาชีพอย่างต่อเนื่อง ผ่านกิจกรรมการเรียนการสอน ปกติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนกิจกรรมตามความสนใจและความถนัด กิจกรรมกลุ่มเพื่อน/เครือข่ายเยาวชน กิจกรรมจิตอาสา กิจกรรมในลักษณะการสร้างคุณค่าในตนเอง กิจกรรมสร้างสรรค์ เป็นต้น ควบคู่การดูแลช่วยเหลือ/ให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการเฝ้าระวัง ค้นหาคัดกรอง และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในรูปแบบที่เหมาะสม

1.5.4 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ให้เร่งค้นหาประชากรวัยเรียน (เด็กและเยาวชนนอกสถานศึกษา) เพื่อเข้าสู่ระบบการศึกษา พร้อมด้วยการให้ความรู้และเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันยาเสพติดสอดแทรกในการเรียนการสอนปกติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และกิจกรรมสร้างสรรค์ต่าง ๆ ควบคู่การประสานหน่วยงานในการดูแลช่วยเหลือ ส่งต่อกรณีกลุ่มเป้าหมายที่มีพฤติกรรมเสี่ยงหรือมีปัญหาเสพติด

มาตรการที่ 2 มาตรการสร้างพื้นที่ปลอดภัยในสถานศึกษา

2.1 สถานศึกษาร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ดำเนินการค้นหา คัดกรอง (Re-X-ray) นักเรียน/นักศึกษา อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง โดยขอให้เน้นกลุ่มมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษาที่มีภาวะเสี่ยงต่อปัญหาเยื่อหุ้มสมองอักเสบเป็นเป้าหมายเร่งด่วนลำดับแรกสุด และให้จัดทำข้อมูลรายบุคคลเพื่อการดูแลช่วยเหลือที่เหมาะสม

2.2 สถานศึกษาจัดให้มีการดูแลช่วยเหลือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกลุ่มเป้าหมายเร่งด่วน ดังนี้

2.2.1 กลุ่มเสี่ยง (กลุ่มที่อาจมีแนวโน้มเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด) ให้สถานศึกษา เน้นการปรับความคิดและพฤติกรรมผู้เรียน โดยการส่งเสริมกิจกรรมเชิงบวก หรือกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคุณค่าและมีความภาคภูมิใจในตนเอง ร่วมด้วยการให้คำปรึกษา ติดตาม เฝ้าระวังพฤติกรรม และการเยี่ยมบ้านทั้งนี้ ให้สถานศึกษาสร้างช่องทางสื่อสารใกล้ชิดกับผู้ปกครอง อย่างสม่ำเสมอ

2.2.2 กลุ่มใช้ยาเสพติด ให้สถานศึกษาเน้นการดูแลรักษาโดยการทำจิตสังคมในสถานศึกษาเป็นลำดับแรกสุด โดยความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดระหว่างครูผู้ปกครอง และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่โดยสถานศึกษาให้โอกาสผู้เรียนได้เรียนต่อตามปกติทั้งนี้ในกรณีที่นักเรียนติดยาเสพติดไม่สามารถดูแลรักษาในรูปแบบจิตสังคมในสถานศึกษาได้ขอให้สถานศึกษาพิจารณา ร่วมกันระหว่าง ครูผู้ปกครอง และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่เป็นรายกรณีไป เพื่อดูแล บำบัดรักษาโดยการส่งต่อไปยังสถานพยาบาลในพื้นที่

2.3 ส่งเสริม สนับสนุน กิจกรรมเครือข่ายเยาวชน ในลักษณะรูปแบบกิจกรรมที่เป็นการสื่อสารระหว่างเยาวชนถึงเยาวชน เช่น กิจกรรมสร้างพลังเชิงบวก กิจกรรมพัฒนาตนเอง กิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ เป็นต้น

2.4 ส่งเสริมและพัฒนาให้มีระบบการเฝ้าระวังปัญหาเยื่อหุ้มสมองอักเสบในสถานศึกษา โดยใช้ กลไกบุคคล/เครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วม เช่น ลูกเสือต้านภัยยาเสพติด (มอบบทบาทให้ลูกเสือปฏิบัติหน้าที่เฝ้าระวังในสถานศึกษาร่วมกับครู) นักเรียน/นักศึกษาแกนนำครูเครือข่ายผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาคนในชุมชน และให้มีช่องทางสื่อสารเพื่อแจ้งข่าวสาร การแจ้งเตือน สถานการณ์ต่าง ๆ อย่างใกล้ชิด

มาตรการที่ 3 มาตรการเสริมสร้างความเข้มแข็งในสถานศึกษา

3.1 ปรับเปลี่ยนทัศนคติเชิงบวกในการเปิดเผยข้อมูลปัญหาเยื่อหุ้มสมองอักเสบในสถานศึกษาเพื่อการดูแลช่วยเหลือที่เหมาะสม รวมถึงการให้โอกาสนักเรียนโดยไม่ถือเป็นความผิดของผู้บริหารสถานศึกษา

3.2 ดำเนินโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข ภายใต้เกณฑ์ มาตรฐานที่กำหนด ประกอบด้วย 1) ยุทธศาสตร์การดำเนินงาน 5 มาตรการ ได้แก่ มาตรการด้านการ ป้องกัน มาตรการด้านการค้นหา มาตรการด้านการรักษา มาตรการด้านการเฝ้าระวัง และมาตรการด้านการบริหารจัดการ 2) กลยุทธ์ 4 ต้อง 2 ไม่ โดย 4 ต้อง คือ ต้องมียุทธศาสตร์ต้องมี แผนงาน ต้องมีระบบข้อมูล และต้องมีเครือข่ายและ 2 ไม่คือ ไม่ปกปิดข้อมูล และไม่ไล่ผู้เรียนออก ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่มีความเข้มแข็ง เป็นระบบ ต่อเนื่อง และยั่งยืน นำไปสู่การลดปัญหายาเสพติดและปัญหาพฤติกรรมไม่พึงประสงค์แบบองค์รวม ในสถานศึกษา

ผู้วิจัยได้นำแนวทางนี้ไปกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยใช้แนวคิด การพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาสีขาว ประกอบด้วย 1) มาตรการด้านการค้นหา 2) มาตรการด้านการรักษา 3) มาตรการด้านการเฝ้าระวัง และ 4) มาตรการด้านการบริหารจัดการ เป็นตัวแปรเกณฑ์ และใช้ 4 มาตรการเท่านั้น เนื่องจากได้นำมาตรการด้านการป้องกัน ไปกำหนด เป็นตัวแปรพยากรณ์ ในนโยบายสถานศึกษาปลอดภัยไว้แล้ว เพื่อลดความซ้ำซ้อนในการวิจัย

3.3 เน้นบทบาทนักเรียนแกนนำ/นักศึกษาแกนนำในการดำเนินโครงการสถานศึกษา สีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุขร่วมกับครู/อาจารย์ที่เป็นที่ปรึกษาแกนนำ

3.4 จัดทำแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม รองรับการจัดตั้งงาน

มาตรการที่ 4 มาตรการอำนวยการ

4.1 การตรวจราชการของกระทรวงศึกษาธิการ ให้บรรจุประเด็นงานยาเสพติดไว้ใน การตรวจ ติดตาม หรือการนิเทศงานในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

4.2 ให้สถานศึกษารายงานผลการดำเนินกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดใน ระบบ NISPA (Narcotics Information System for Province Agency) และรายงานสภาพการใช้ สารเสพติดและ ยาเสพติดในสถานศึกษา ผ่านระบบดูแลและติดตามการใช้สารเสพติด ในสถานศึกษา CATAS (Care And Trace Addiction in School System) นอกจากนี้ ให้หน่วยงาน ต้นสังกัดระดับพื้นที่กำกับ ติดตาม ตรวจสอบผลการ รายงานของสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ

4.3 ส่งเสริม สนับสนุน กำกับ ติดตาม การดำเนินโครงการสำคัญที่บรรจุในแผนงาน ยาเสพติด เช่น โครงการลูกเสือต้านภัยยาเสพติด โครงการค่ายทักษะชีวิตรวมพลังเด็กและเยาวชน การพัฒนาไกล การให้ คำปรึกษาการค้นหา กัดครอง ดูแลช่วยเหลือโครงการ TO BE NUMBER ONE กิจกรรมรณรงค์ป้องกันยาเสพติด ในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย การประชุมชี้แจงหน่วยงาน การประชุมคณะทำงาน เป็นต้น

วงศิริ หวังเหนือกลาง (2563 : 15) กล่าวว่า กระบวนการและขั้นตอนของการพัฒนาเป็นสถานศึกษาสีขาว ใช้รูปแบบการประเมินผลโครงการแบบชิป (CIPP Model) ตามแนวคิดของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ซึ่งมุ่งประเมิน 4 ด้าน ในองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ

1. การประเมินบริบท (Context Evaluation) ของโครงการเป็นการจำแนกสภาวะแวดล้อมก่อนมีการดำเนินโครงการสถานศึกษาสีขาว ว่ามีปัญหาวิกฤตอย่างไรบ้าง เหตุใดถึงต้องมีการพัฒนาเพื่อเป็นสถานศึกษาสีขาว และมีทิศทางในการเป็นไปอย่างไรเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยต้องมีการทำความเข้าใจร่วมกันของทุกฝ่ายงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานครั้งนี้ด้วย

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น/ปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) การระบุนความชัดเจนของวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว รวมไปถึงการพิจารณาความพร้อมของทรัพยากร เช่น งบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ เวลา กฎระเบียบ นโยบาย และความเหมาะสมของขั้นตอนในการดำเนินการพัฒนาสถานศึกษาสีขาวว่ามีสาเหตุอะไรบ้าง

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) การดำเนินกิจกรรม สถานศึกษาสีขาวต้องคำนึงถึงกิจกรรม เวลา ทรัพยากรของการดำเนินกิจกรรม ความยอมรับของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนาสถานศึกษาสีขาวด้วย การได้รับความร่วมมือจากประชาชน ครอบครัวของเด็กและเยาวชน รวมไปถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีผู้นำสถานศึกษาในการขับเคลื่อนโครงการ

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) คุณภาพของเด็กและเยาวชน รวมไปถึงครอบครัว หลังจากที่มีการโครงการสถานศึกษาสีขาว ว่ามีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นเช่นใด

สมาพร ลีภักย์รัตน์ (2563 : 173) กล่าวว่า กระบวนการและขั้นตอนของการพัฒนาเป็นสถานศึกษาสีขาว มีรูปแบบการประเมินโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุขของโรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานีครั้งนี้ ประยุกต์ใช้เป็นรูปแบบในการประเมินโครงการโดยนำรูปแบบจำลอง ชิป (CIPP Model) มาประยุกต์ใช้ในการวิจัยประเมิน ซึ่งแบ่งการประเมินออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

1. การประเมินด้านสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) มีการนำนโยบายเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติด อบายมุขของกระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการดำเนินโครงการส่วนเรื่องที่มีความเหมาะสมต่ำสุด อยู่ในระดับมาก ได้แก่ เรื่องระบบข้อมูลสารสนเทศ ที่จำเป็นต่อการดำเนินโครงการ

2. การประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) ครูต้องมีความพร้อมในการดำเนินโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดภัยเสถียรและอบายมุข รวมไปถึงความเพียงพอของงบประมาณในการดำเนินโครงการ

3. การประเมินด้านกระบวนการดำเนินการโครงการ (Process Evaluation) มีการวางแผนดำเนินการโครงการอย่างเป็นระบบ ว่าเป็นไปตามที่กำหนดในวัตถุประสงค์และเป้าหมาย หรือ กฎเกณฑ์ หรือมาตรฐานไว้เพียงใด ถ้านำโครงการไปปฏิบัติแล้ว พบว่าบางส่วนไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ นำมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

4. การประเมินด้านผลผลิตของโครงการ (Output Evaluation) มีการดำเนินงาน ยุทธศาสตร์ 5 มาตรการ โครงการห้องเรียนสีขาว โครงการโรงเรียนปลอดบุหรี่ โครงการขยายผลสู่สถานศึกษาเครือข่าย พฤติกรรมการป้องกันสูงสุด การตัดสินใจที่จะปฏิเสธ ถ้าเพื่อนชักชวนให้ลองยาเสพติดหรืออบายมุข การร่วมทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์ต่อสังคม

กัญญารัตน์ นามวิเศษ (2562 : 27) กล่าวว่า กระบวนการและขั้นตอนของการพัฒนาเป็นสถานศึกษาสีขาว มีรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุขแบบมีส่วนร่วม มีองค์ประกอบ 7 ส่วน ได้แก่

1. นโยบายการบริหารจัดการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุขแบบมีส่วนร่วม
2. กระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุขแบบมีส่วนร่วม
3. หลักการทฤษฎี
4. กรอบสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุขแบบมีส่วนร่วม
5. ตัวชี้วัดความสำเร็จ
6. ผู้มีส่วนร่วม
7. ปัจจัยสู่ความสำเร็จ โดยมีกระบวนการดำเนินการ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการวางแผน ขั้นปฏิบัติ ขั้นตรวจสอบ และขั้นสะท้อนผล

คู่มือสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข ครุบ้านนอก (2561 : 7) กล่าวว่า แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาเป็นสถานศึกษาสีขาว สถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข ด้วย “TARONG MODEL” สำเร็จเพราะครูให้ความร่วมมือ โดยมีปัจจัยแห่งความสำเร็จดังนี้

1. ผู้บริหารเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง กล้าคิดกล้าทำ กล้าตัดสินใจ กล้าเปลี่ยนแปลง มีภาวะผู้นำ มีคุณธรรม และประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดี
2. ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีการทำงานแบบเป็นทีม ร่วมคิด ร่วมประสาน ร่วมทำ จนทำให้งานสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้
3. คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน ผู้นำชุมชน ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การยอมรับและให้การสนับสนุนด้านงบประมาณในการพัฒนาการศึกษา

4. ทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนมีความพร้อมด้านนวัตกรรมต่าง ๆ ด้านวัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอน สื่อ และเทคโนโลยี

“TARONG MODEL” ถือเป็นนวัตกรรมที่สำคัญในการพัฒนาองค์กร และคุณภาพนักเรียนโรงเรียนมีความเชื่อมั่นว่า การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมและมีการส่งเสริมให้บุคลากรได้ปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพทำให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานและเกิดประสิทธิผลกับผู้เรียนมีความสุขในการทำงาน ส่งผลให้นักเรียนได้รับความรู้ มีความสามารถ และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข มีคุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรมไทยและห่างไกลยาเสพติด บุคลากรทำงานได้อย่างสร้างสรรค์ ตรงตามศักยภาพ ความสามารถให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งงานการสอนและงานพิเศษอย่างเต็มความสามารถ บุคลากรได้รับการยกย่องเป็นประกาศเกียรติคุณจนเกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน โรงเรียนมีความพร้อมด้วยอาคารสถานที่ มีห้องเรียนและห้องปฏิบัติการเพียงพอที่จะใช้เป็นห้องเรียนได้นำความรู้โรงเรียนคุณธรรมมาใช้ในสถานศึกษาชุมชนมีความพึงพอใจ

รอง ปญัสภา และคณะ (2561 : 36 - 38) กล่าวว่า กระบวนการและขั้นตอนของการพัฒนาเป็นสถานศึกษาสีขาว มีการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยจากยาเสพติดและอบายมุข ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย

1. การบริหารจัดการโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยจากยาเสพติดและอบายมุข

การดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยจากยาเสพติดและอบายมุข ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ของโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ เพื่อให้เป็นสถานศึกษาสีขาวปลอดภัยจากยาเสพติดและอบายมุข รวมทั้งแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์และปัญหาต่าง ๆ และประกาศเป็นสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยจากยาเสพติดและอบายมุข หรือสถานศึกษามาตรฐานสากลในระดับประเทศนั้นได้กำหนดบทบาทและภารกิจของผู้บริหารในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษา ดังนี้

1.1 ส่วนกลางดำเนินการโดยผู้บริหารของกระทรวงศึกษาธิการและองค์กรหลัก มีบทบาทในการกำหนดนโยบายการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ มาตรการ และการจัดทำแผนปฏิบัติการแบบบูรณาการตลอดทั้งการติดตามประเมินผล เพื่อปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาคุณภาพของโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยจากยาเสพติดและอบายมุข ให้มีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ มีความเข้มแข็ง ต่อเนื่อง และยั่งยืน โดยมีกระบวนการดำเนินงาน ดังนี้

1.1.1 แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการและคณะทำงาน

1.1.2 จัดทำนโยบายและแผนปฏิบัติการแบบบูรณาการ

1.1.3 ประชุมผู้บริหารเพื่อมอบนโยบายนำไปสู่การปฏิบัติ

1.1.4 จัดทำคู่มือการดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติด และอบายมุข

1.1.5 กำหนดมาตรการเสริมแรงและองค์ความรู้ จัดทำเกียรติบัตร/โล่เกียรติยศ

1.1.6 การกำกับติดตามประเมินผล และสรุปรายงานผลการดำเนินงาน

1.1.7 จัดพิธีมอบรางวัลประกาศเกียรติยศและโล่เกียรติยศ ให้กับสถานศึกษาที่มีผลงานดีเด่น เพื่อยกย่องชมเชยระดับประเทศ

1.1.8 แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินสถานศึกษาที่เป็นสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติด และอบายมุข มีผลปฏิบัติงานเป็นที่ประจักษ์อยู่ในระดับดีเด่น เพื่อประเมินปีที่ 1 รับโล่เชิดชูเกียรติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ประเมินปีที่ 2 รับโล่เชิดชูเกียรติจากนายกรัฐมนตรี และประเมินปีที่ 3 รับโล่พระราชทาน และป้าย “รางวัลพระราชทาน” สถานศึกษา มาตรฐานสากลการป้องกันยาเสพติด

1.2 ส่วนภูมิภาค ดำเนินการโดยหัวหน้าส่วนราชการในพื้นที่ระดับจังหวัด มีภาระหน้าที่ในการจัดการเพื่อให้สถานศึกษาในสังกัดดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติด และอบายมุข ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีองค์ประกอบกระบวนการดำเนินงาน ดังนี้

1.2.1 ประชุมชี้แจงเพื่อมอบนโยบายให้ผู้บริหารสถานศึกษานำไปสู่การปฏิบัติ และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

1.2.2 ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมตามโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติด และอบายมุข ให้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการ อำนาจการ กำกับ ติดตาม ประเมินผล และสรุปรายงาน

1.2.3 แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินเพื่อออกตรวจเยี่ยมประเมินโครงการ สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติด และอบายมุข เพื่อนิเทศ ติดตาม ประสานให้ความช่วยเหลือ สถานศึกษา ภายในภาคเรียนที่ 1 ของปีการศึกษาถัดไป

1.2.4 กำกับ ติดตาม ประเมินผล และสรุปรายงานให้กระทรวงศึกษาธิการและ องค์การหลักทราบผลการดำเนินงาน เพื่อพัฒนากระบวนการดำเนินงานให้เข้มแข็ง ต่อเนื่อง และยั่งยืน

1.2.5 มีมาตรการเสริมแรง สร้างขวัญและกำลังใจ ระดับจังหวัด เช่น การประกวด การประกาศและมอบเกียรติบัตรให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรที่รับผิชอบ

1.3 สถานศึกษา ดำเนินการโดยคณะผู้บริหาร ครู อาจารย์ นักเรียน นักศึกษา ประกอบด้วยผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข ดังนี้

1.3.1 ผู้บริหารสถานศึกษา และคณะผู้บริหาร มีภาระหน้าที่ในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ จัดประชุม ชี้แจง และแต่งตั้งคณะทำงานผู้รับผิดชอบ มอบนโยบาย จัดทำแผนปฏิบัติงานจัดกิจกรรมการประกวด ติดตาม ประเมินผล สรุปรายงานเสนอตามลำดับ พร้อมทั้งเสนอแนะปัญหาและอุปสรรค เพื่อนำไปสู่การแก้ไขโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข ให้มีความเข้มแข็งและต่อเนื่อง

1.3.2 คณะครู อาจารย์ที่ปรึกษา มีภาระหน้าที่ในการขับเคลื่อนกิจกรรมให้ความรู้แก่นักเรียน นักศึกษาและให้คำปรึกษา แนะนำในการดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ เฝ้าระวัง สอดส่องดูแล รับทราบปัญหา และรายงานผู้บริหารสถานศึกษาทราบ เพื่อนำไปสู่การป้องกันและแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบในสถานศึกษา

1.3.3 คณะนักเรียน นักศึกษาแกนนำ มีภาระหน้าที่ในการจัดตั้งคณะทำงานเพื่อดำเนินงานตามโครงสร้างและจัดกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมาย และองค์ความรู้จากการอบรม สำหรับนักเรียนนักศึกษาทุกคนในห้องเรียน/แผนกเรียน ต้องให้ความร่วมมือเพื่อนำไปสู่การพัฒนาเป็นสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุขและแผนกที่เรียนเพื่อจัดตั้งสถานศึกษาด้านแบบของกระทรวงศึกษาธิการต่อไป

ถวิล อรัญเวศ (2560 : 1) กล่าวว่า กระบวนการและขั้นตอนของการพัฒนาเป็นสถานศึกษาสีขาว มีการดำเนินงานดังนี้

1. องค์ประกอบของกลยุทธ์ห้องเรียนสีขาว การดำเนินงานของห้องเรียนสีขาวได้กำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินงานภายในห้องเรียนมีองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน คือ มีแหล่งเรียนรู้ ดูแลช่วยเหลือเอื้อเฟื้อด้วยคุณธรรม สร้างสรรค์ด้วยกิจกรรม โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 การจัดการให้มีแหล่งเรียนรู้ด้านวิชาการ เช่น จัดบอร์ด จัดทำสื่อที่เป็นสิ่งพิมพ์ หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ จดหมายข่าว ฯลฯ ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด โรคเอดส์ การตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรและอุบัติเหตุ นำสถานการณ์ข่าวสารทุกด้านมาเสนอให้เพื่อนนักเรียนรับฟัง

1.2 การดูแลช่วยเหลือ จัดให้มีนักเรียนแกนนำดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตอบสนองปัญหาของพฤติกรรมของนักเรียน นิสิต นักศึกษา ช่วยเหลือด้านการเรียนและให้คำปรึกษา แนะนำช่วยเหลือ หากไม่สามารถแก้ไขได้ให้รายงานครูที่ปรึกษา

1.3 เอื้อเฟื้อด้วยคุณธรรม นักเรียน นิสิต นักศึกษา ทุกคนจะต้องมีหลักธรรมคำสอนตามศาสนาที่ตนนับถือมาเป็นหลักยึดปฏิบัติในห้องเรียน เช่น พรหมวิหาร 4 มีความเมตตา มีความกรุณา มีความมูทิตา และมีความอุเบกขา จะทำให้ทุกคนรักกันช่วยเหลือกัน

1.4 กิจกรรมสร้างสรรค์ มีกิจกรรมที่สร้างสรรค์ที่จะช่วยให้มีความสามัคคี และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ไม่ไปมั่วสุมกับยาเสพติด หรือสื่อลามกอนาจาร เช่น การเล่นเกม กีฬา การเล่นดนตรี ศิลปะ และกิจกรรมตามที่กลุ่มสนใจร่วมกันจัดทำมาเพื่อพัฒนาร่างกาย และจิตใจ รวมทั้งกิจกรรมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

2. การจัดองค์กรภายในห้องเรียนสีขาว เป็นการขับเคลื่อนกลยุทธ์ทั้ง 4 ด้านของห้องเรียนสีขาว (มีแหล่งเรียนรู้ ดูแลช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อด้วยคุณธรรม สร้างสรรค์ด้วยกิจกรรม) จะต้องมีการขับเคลื่อนในรูปแบบของการจัดองค์กรภายในห้องเรียน ประกอบด้วยโครงสร้างของแกนนำนักเรียน แบ่งออกเป็น 4 ฝ่าย คือ

2.1 ฝ่ายการเรียน มีภาระหน้าที่ในการช่วยเหลือในด้านวิชาการเกี่ยวกับการเรียน การบ้าน โครงงาน หรือปัญหาการเรียนในห้องเรียน ต้องรับผิดชอบแก้ไขช่วยเหลือ และให้คำแนะนำ คำอธิบาย ชี้แนะ แหล่งเรียนรู้ และนำเสนอครูที่ปรึกษา

2.2 ฝ่ายการงาน มีภาระหน้าที่ในการดูแลความสะอาดเรียบร้อยในห้องเรียน รักษาของมีค่าและทรัพย์สินสมบัติของห้องเรียน วัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุด ป้องกันอุบัติเหตุภายในห้องเรียน จัดสภาพสิ่งแวดล้อมในห้องเรียนให้น่าเรียน และป้องกันไม่ให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์เกิดขึ้นในห้องเรียน

2.3 ฝ่ายกิจกรรม มีภาระหน้าที่ในการจัดกิจกรรมที่สร้างสรรค์ ทั้งในห้องเรียน และกิจกรรมในทุกระดับชั้น เช่น การเล่นเกม กีฬา ศิลปะ วัฒนธรรม และจัดกิจกรรมในกลุ่มสนใจของเพื่อน ๆ เพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ไม่ไปมั่วสุมหรือมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

2.4 ฝ่ายสารวัตรนักเรียน/ กิจกรรมนักศึกษา มีภาระหน้าที่ในการสอดส่องดูแลความเรียบร้อยทั้งในห้องเรียนและมุมอับ เช่น ห้องน้ำ หรือที่บริเวณอาคาร แหล่งที่ไปมั่วสุมสูบบุหรี่ ดูแลเพื่อน หากมีพฤติกรรมที่ไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด หรือพฤติกรรมเสี่ยง รวมทั้งปัญหาส่วนตัวในด้านต่าง ๆ ให้คณะกรรมการห้องเรียนแก้ไข แต่หากไม่สามารถแก้ไขได้ ให้นักเรียนบอกครูที่ปรึกษาเพื่อแก้ไขต่อไป

3. บทบาทการบริหารจัดการห้องเรียนสีขาว เป็นการดำเนินงานห้องเรียนสีขาวให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ เพื่อให้สถานศึกษาปลอดสิ่งเสพติด ปลอดผู้ติดเชื้อโรคเอดส์ ปลอดอุบัติเหตุ รวมทั้งพฤติกรรมที่ไม่

พึงประสงค์ เพื่อประกาศเป็นสถานศึกษาสีขาว หรือสถานศึกษาด้านแบบในระดับประเทศนั้น แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

3.1 ระดับสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้ที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการขับเคลื่อน การดำเนินงานห้องเรียนสีขาว ได้แก่

3.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหาร โดยการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติโดย แต่งตั้งผู้รับผิดชอบคณะทำงาน มอบนโยบาย จัดทำแผนปฏิบัติงาน จัดกิจกรรมการประกวด ติดตาม ประเมินผล สรุปรายงานเสนอตามลำดับ พร้อมทั้งเสนอแนะปัญหาและอุปสรรค เพื่อนำไปสู่ การแก้ไขโครงการห้องเรียนสีขาวให้มีความเข้มแข็งและต่อเนื่อง

3.1.2 อาจารย์ที่ปรึกษา และคณะครู มีภาระหน้าที่ในการขับเคลื่อนกิจกรรมให้ ความรู้แก่นักเรียน นิสิต นักศึกษา และให้คำปรึกษา แนะนำ ในการดำเนินงานห้องเรียนสีขาว บรรลุ วัตถุประสงค์ของโครงการ เฝ้าระวังสอดส่องดูแลรับทราบปัญหา นำเสนอผู้บริหารให้รับทราบ เพื่อนำไปสู่การป้องกันและแก้ไขอย่างเป็นระบบในสถานศึกษาทั่วไป

3.1.3 นักเรียน นิสิต นักศึกษาแกนนำ และคณะนักเรียน นิสิต นักศึกษา มีภาระหน้าที่ในการจัดตั้งคณะทำงานเพื่อดำเนินงานตามโครงสร้าง และจัดกิจกรรมตามที่ได้รับ มอบหมาย และองค์ความรู้จากการอบรม สำหรับนักเรียน นักศึกษาทุกคนในห้องเรียนต้องให้ความ ร่วมมือ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาเป็นสถานศึกษาสีขาว และสถานศึกษาด้านแบบของกระทรวง ศึกษาธิการต่อไป

3.2 ระดับจังหวัด หน่วยงานในระดับจังหวัดขององค์กรหลัก มีภาระหน้าที่ในการ จัดการเพื่อให้สถานศึกษาดำเนินงาน โครงการห้องเรียนสีขาวได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ได้แก่

3.2.1 ประชุมชี้แจงเพื่อมอบนโยบายให้ผู้บริหารสถานศึกษานำไปสู่การปฏิบัติ และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

3.2.2 อบรมครูแกนนำ นักเรียนแกนนำ ให้มีความรู้ความเข้าใจแนวทางการ ดำเนินงานห้องเรียนสีขาว

3.2.3 ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมห้องเรียนสีขาว

3.2.4 ให้ผู้บริหารหน่วยงานต้นสังกัดระดับพื้นที่และคณะ ออกตรวจเยี่ยมชม โครงการห้องเรียนสีขาว ภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อนิเทศ ติดตาม ประสานให้ความช่วยเหลือให้ครบ ทุกสถานศึกษา เป็นขวัญกำลังใจ และให้คำแนะนำในการดำเนินงานโครงการห้องเรียนสีขาวต่อไป

3.2.5 ปรับปรุงประเมินผล รายงานให้องค์กรหลักและกระทรวงศึกษาธิการ

3.2.6 มีมาตรการเสริมแรงระดับจังหวัด เช่น การประกวด การประกาศ และชมเชยในระดับหัวหน้าส่วนราชการ

3.3 ระดับกระทรวงศึกษาธิการและองค์กรหลัก ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดกระทรวงศึกษาธิการ มีบทบาทในการกำหนดนโยบาย การจัดทำยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ มาตรการ และการจัดทำแผนปฏิบัติการแบบบูรณาการ ตลอดจนการติดตามประเมินผล เพื่อปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาคุณภาพของโครงการห้องเรียนสีขาวให้มีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีความเข้มแข็งและยั่งยืนโดยมีกระบวนการดำเนินงาน ดังนี้

- 3.3.1 แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการและคณะทำงาน
- 3.3.2 จัดทำนโยบายและแผนปฏิบัติการแบบบูรณาการ
- 3.3.3 ประชุมผู้บริหารเพื่อมอบนโยบายให้นำไปสู่การปฏิบัติ
- 3.3.4 จัดทำคู่มือแนวทางการดำเนินงาน โครงการห้องเรียนสีขาว
- 3.3.5 กำหนดมาตรการเสริมแรงและองค์ความรู้ จัดทำเกียรติบัตรและโล่
- 3.3.6 การกำกับติดตามประเมินผล และสรุปรายงานผลการดำเนินงาน
- 3.3.7 จัดพิธีมอบรางวัลประกาศและโล่ สถานศึกษาที่มีผลงานดีเด่นเพื่อยกย่อง

ชมเชยระบบระดับประเทศ

ยุทธนา สัมฤทธิ์ผ่อง (2560 : 18) กล่าวว่า กระบวนการและขั้นตอนของการพัฒนาเป็นสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยจากยาเสพติดและอบายมุขของโรงเรียนบ้าน จากการจัดทำ Focus Group เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดภัยจากยาเสพติดและอบายมุขโดยผู้ที่รับผิดชอบงานด้านโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดภัยจากยาเสพติดและอบายมุขหรือผู้ที่เคยมีประสบการณ์ในการดำเนินโครงการ ดังกล่าวพบว่า แนวทางที่ต้องดำเนินการเพื่อการพัฒนาโครงการ มีดังนี้

1. ครูที่ปรึกษาต้องให้ความสำคัญกับการคัดกรองนักเรียน และการช่วยเหลือ นักเรียนในเบื้องต้น
2. การส่งต่อนักเรียนระหว่างครูที่ปรึกษากับครูแนะแนวจะต้องทำให้มี ประสิทธิภาพ
3. โรงเรียนจัดกิจกรรมที่หลากหลายในการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด เช่น ครูแดร์ D.A.R.E., โครงการ TO BE NUMBER ONE ฯลฯ
4. โรงเรียนจัดกิจกรรมห้องเรียนสีขาวให้เป็นรูปธรรมและนักเรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติจริง
5. ปรับตู้แดงเสมารักษ์เป็นไลน์เสมารักษ์เนื่องจากนักเรียนไม่กล้าแจ้งเบาะแส และไม่รวดเร็ว

6. การพัฒนางานคลินิกเสมารักษ์ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
7. การอบรมหน้าเสาธงควรมีการสอดแทรกเรื่องยาเสพติดให้บ่อยขึ้น
8. ครอบครัวมีส่วนรับทราบปัญหามากขึ้นทั้งนี้ส่วนใหญ่ นักเรียนอยู่กับตา ยายซึ่งดูแลนักเรียนไม่ค่อยได้

9. ธรรมนูญไม่ให้ร้านค้าขายสิ่งเสพติดให้กับนักเรียน
 10. ประสานหน่วยงานภายนอกให้เข้ามาดูแลเรื่องสิ่งเสพติดในชุมชนโดยรอบ
 11. พัฒนาสถานที่โดยรอบบริเวณโรงเรียนให้สะอาดไม่ให้มีมุมอับ ไม่ให้มีป่ารก
 12. ครูทุกคนควรช่วยกันสอดส่องพฤติกรรมของนักเรียน
 13. ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลนักเรียน
 14. จัดให้มีห้องคลินิกเสมารักษ์
 15. ผู้บริหารต้องมีการสร้างขวัญกำลังใจให้กับผู้ปฏิบัติงานด้านนี้มากขึ้น
 16. การออกเยี่ยมบ้านต้องทำ 100 เปอร์เซ็นต์
 17. ให้ความรู้ผู้ปกครองในการดูแลและคัดเตือนนักเรียน
 18. ให้มีการสร้างเครือข่ายสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุขกับโรงเรียนอื่น
- บรรดิษฐ์ ม่วงอ่อง (2559 : 55 - 60) กล่าวว่า กระบวนการและขั้นตอนของการพัฒนาเป็นสถานศึกษาสีขาว เป็นการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาด้วยยุทธศาสตร์ 5 ด้าน ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์ด้านการป้องกัน ประกอบด้วย กิจกรรมห้องเรียนสีขาว กิจกรรมการเรียนการสอนทักษะชีวิตและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ เช่น การเล่นดนตรีกีฬา ศิลปะ วัฒนธรรม เป็นต้น

2. ยุทธศาสตร์ด้านการค้นหา ประกอบด้วยกิจกรรมการสำรวจสภาพการใช้สาร/ยาเสพติดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน นักศึกษา การเยี่ยมบ้าน การรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองผู้เรียน เป็น 5 กลุ่ม คือ กลุ่มปลอดกลุ่มเสี่ยง กลุ่มเสพ กลุ่มติด และกลุ่มค้า

3. ยุทธศาสตร์ด้านการรักษา ประกอบด้วย การดูแลช่วยเหลือ กิจกรรมคลินิกเสมารักษ์ กิจกรรมจิตสังคมนาบัดในสถานศึกษา การเข้าค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การส่งต่อเข้ารับการบำบัดรักษาจากสถานพยาบาลกระทรวงสาธารณสุขและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการบำบัดรักษาฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด

4. ยุทธศาสตร์ด้านการเฝ้าระวัง ประกอบด้วยกิจกรรมตู้แดงเสมารักษ์กิจกรรมตำรวจประสานโรงเรียน ครู โรงพักจำลอง กิจกรรมลูกเสือต้านภัยยาเสพติด สารวัตรนักเรียนห้องเรียน

สีขาว และการประสานงานกับผู้นำหน่วยงานในท้องถิ่นและหน่วยงานที่รับผิดชอบการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

5. ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วย การจัดทำแผนการอำนวยการ กำกับติดตาม ประเมินผล และสรุปรายงาน การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติและสนับสนุนส่งเสริมการปฏิบัติงานพิจารณาจัดทำมาตรการลงโทษและมาตรการเสริมแรง

การพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาสีขาวมีความสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยจากยาเสพติดและอบายมุข โดยมีการขับเคลื่อนกลยุทธ์หลัก 4 ด้าน ได้แก่ การมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย การดูแลช่วยเหลือนักเรียน การปลูกฝังคุณธรรม และการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ โดยทั้ง 4 ด้านนี้ช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้และพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนให้มีคุณภาพและเป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบ ในห้องเรียนสีขาวยังมีการจัดองค์การภายในที่แบ่งออกเป็น 4 ฝ่าย คือ ฝ่ายการเรียน ฝ่ายการงาน ฝ่ายสารวัตรนักเรียน และฝ่ายกิจกรรม ซึ่งช่วยในการดำเนินงานและจัดการกิจกรรมต่าง ๆ อย่างมีระเบียบและมีประสิทธิภาพ การพัฒนาในรูปแบบนี้ช่วยให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพและพร้อมที่จะเผชิญกับสังคมได้อย่างมั่นคงและมีจิตสำนึกที่ดี

บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1 เป็นหน่วยงานในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการ มีบทบาทในการพัฒนาเยาวชนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นคนที่มีสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ มีคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ห่างไกลจากยาเสพติด สื่อลามกอนาจาร เกมสื่อนอนไลน์ การพนัน และการทะเลาะวิวาท ซึ่งเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่สังคมไม่ยอมรับ ถือเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดภัยจากยาเสพติดและอบายมุขซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยจากยาเสพติดและอบายมุข อย่างจริงจังและต่อเนื่อง ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2541 ถึงปัจจุบัน โดยบูรณาการแผนงานกับทุกภาคส่วนและระดมทรัพยากรจากทุกหน่วยงานในการจัดทำองค์ความรู้และประสานงานเป็นกลไกขับเคลื่อนงานในสถานศึกษา ส่งผลให้สถานศึกษาสามารถควบคุมการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษาและปัจจัยเสี่ยงรอบสถานศึกษาได้ในระดับหนึ่งกลุ่มผู้ค้ายังมีความพยายามเข้าถึงกลุ่มเยาวชนโดยการพัฒนาสูตรยาเสพติด ประกอบด้วยส่วนผสมให้มีรูป ปรส กลิ่น สี เพื่อให้เยาวชนอยากลอง จำหน่ายตามสถานบริการ สถานบันเทิงและแหล่งมั่วสุมเพิ่มมากขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ และผู้ปกครองจึงต้องเฝ้าระวัง ร่วมมือ

ร่วมแรง ร่วมใจ ที่จะดำเนินการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย ยาเสพติดและอบายมุข มีความเข้มแข็งและต่อเนื่องอย่างยั่งยืนตลอดไป

การดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย ยาเสพติดและอบายมุข ได้ดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่อง โดยใช้แนวคิดและหลักการของ “4 ประสาน 2 คำ” ซึ่ง 4 ประสาน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนครู/อาจารย์ ผู้แทน ผู้ปกครอง ผู้แทนนักเรียน/นักศึกษา และส่วนของ 2 คำ เดิมเป็นผู้แทนชุมชนแต่พื้นที่เสี่ยงเพิ่มมากขึ้น จึงได้กำหนดใหม่เพื่อให้มีบุคลากรสำคัญที่จะเข้ามาช่วยสถานศึกษาในการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ได้แก่ ตำรวจ และพระสงฆ์ ซึ่งอยู่ในบริเวณท้องถิ่นและชุมชน ทั้งนี้เพื่อช่วยสถานศึกษาให้มีมาตรการป้องกัน และการป้องปรามติดตามผู้จำหน่ายและผู้เสพและมาตรการความปลอดภัย เป็นการเพิ่มความมั่นใจให้กับคณะกรรมการสถานศึกษาสีขาวในการต่อสู้กับปัญหาเสพติดและแหล่งอบายมุขรอบสถานศึกษา ดังนั้นเพื่อให้สถานศึกษามีระบบการป้องกันที่เข้มแข็งและยั่งยืนจึงให้มีการดำเนินงาน 5 มาตรการ ได้แก่ มาตรการป้องกัน มาตรการค้นหา มาตรการรักษา มาตรการเฝ้าระวัง มาตรการบริหารจัดการ และกลยุทธ์ 4 ต้อง 2 ไม่ คือ ต้องมียุทธศาสตร์ ต้องมีแผนงาน ต้องมีระบบข้อมูล ต้องมีเครือข่าย และ 2 ไม่ คือ ไม่ปกปิดข้อมูล ไม่ปล่อยอก เป็นแนวทางการดำเนินงาน

นโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

รัฐบาลได้กำหนดให้ปัญหายาเสพติดเป็น “วาระแห่งชาติ” และมอบหมายให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา กำหนดมาตรการป้องกันเด็กและเยาวชนก่อนวัยเสี่ยงและในวัยเสี่ยงไม่ให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เรียนรู้ถึงโทษและพิษภัยของยาเสพติด รู้จักวิธีปฏิเสธหลักเลี่ยงยาเสพติดและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์เพื่อหลีกเลี่ยงการหมกมุ่นมั่วสุมกับยาเสพติดและอบายมุข ตลอดจนดูแลช่วยเหลือนักเรียน นักศึกษา ที่ไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด จึงได้กำหนดนโยบายให้ผู้บริหารองค์กรหลักหน่วยงานและสถานศึกษา ดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้บริหารทุกระดับนำนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไปสู่การปฏิบัติ จัดทำแผนปฏิบัติการครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายและการมีส่วนร่วมของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา
2. ผู้บริหารทุกระดับ ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ต้องให้ความสำคัญและมีจิตสำนึกร่วมกัน ที่จะปกป้องคุ้มครอง ดูแลช่วยเหลือนักเรียน นักศึกษา ไม่ให้ไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ให้ความร่วมมือและร่วมแรงร่วมใจจัดกิจกรรมทั้งในหลักสูตรและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
3. ผู้บริหารสถานศึกษา ส่งเสริม สนับสนุนจัดกิจกรรมป้องกันและเฝ้าระวังยาเสพติดในสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการเรียน การสอน เช่น กิจกรรม TO BE NUMBER ONE กิจกรรม

เชิงสร้างสรรค์ต่าง ๆ ค่ายคุณธรรม กิจกรรมลูกเสือและเนตรนารีป้องกันยาเสพติด กิจกรรมกีฬาป้องกันยาเสพติด ส่งเสริมการรวมกลุ่มของนักเรียน นักศึกษา ทั้งในส่วนของชมรมและสถานักเรียน

4. ผู้บริหารสถานศึกษาจัดการเรียนการสอนให้ความรู้ เสริมสร้างจิตสำนึก ทักษะชีวิต ภูมิคุ้มกันต่อต้านยาเสพติด และอบายมุข จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน นักศึกษาทุกคนให้ทั่วถึง โดยสร้างเครือข่ายแกนนำทุกระดับในสถานศึกษา

5. ผู้บริหารสถานศึกษาจัดระบบการดำเนินงาน 5 มาตรการ ตามโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติด คือ มาตรการป้องกัน มาตรการค้นหา มาตรการรักษา มาตรการเฝ้าระวัง มาตรการบริหารจัดการ ภายใต้กลยุทธ์ 4 ต้อง 2 ไม่ ที่กำหนดให้สถานศึกษาต้องมียุทธศาสตร์ ต้องมีแผนงาน ต้องมีระบบข้อมูล ต้องมีเครือข่าย ไม่ปกปิดข้อมูล และไม่ปล่อย

6. ผู้บริหารทุกระดับ อำนาจการ กำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานและจัดมาตรการเสริมแรงให้แก่ผู้รับผิดชอบด้านยาเสพติดดีเด่น ด้วยการยกย่องชมเชย มอบโล่ เกียรติบัตร เลื่อนขั้นเงินเดือนกรณีพิเศษ มาตรการลงโทษบุคลากรที่ไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้ออกจากราชการและเพิกถอนใบประกอบวิชาชีพครู

ประวัติเกี่ยวกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1 (2565 : 10) พระราชบัญญัติจัดตั้งจังหวัดสระแก้ว พ.ศ.2536 ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่มที่ 110 ตอนที่ 1253 หน้า 1-3 ลงวันที่ 2 กันยายน 2536 ในมาตรา 3 ให้แยกอำเภอสระแก้ว อำเภอคลองหาด อำเภอวังน้ำเย็น อำเภอวัฒนานคร และอำเภออรัญประเทศออกจากการปกครองของจังหวัดปราจีนบุรี รวมตั้งขึ้นเป็นจังหวัดสระแก้ว ส่งผลให้มีหน่วยงาน “สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระแก้ว” สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) กระทรวงศึกษาธิการ และนายประไพ สุนทรมัจจะ ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสระแก้ว คนที่ 1 ในครั้งแรกได้ใช้อาคารเรียนของโรงเรียนอนุบาลวัดสระแก้ว ตำบลสระแก้ว อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว เป็นที่ตั้งสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระแก้ว ต่อมาสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) กระทรวงศึกษาธิการได้อนุมัติงบประมาณให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระแก้ว ก่อสร้างอาคารสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด อาคารคอนกรีต แบบ สปช.สูง 3 ชั้น ขนาด 15 ห้อง โดยขอใช้พื้นที่ของโรงเรียนบ้านหนองนกเขา (เดิม) จำนวน 9 ไร่ ปัจจุบัน คือ โรงเรียนอนุบาลเมืองสระแก้ว บ้านหนองนกเขา หมู่ 3 ตำบลท่าเกษม อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว การก่อสร้างอาคารสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระแก้วแล้วเสร็จและย้ายสำนักงานจากอาคารเรียนโรงเรียน

อนุบาลวัดสระแก้วมายังอาคารสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระแก้ว ที่ก่อสร้างใหม่ เมื่อปี พ.ศ. 2539 ระหว่างนั้นมีนายกเหล่าหยา สุคนธ์แสน ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสระแก้ว

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 6 (2) ให้จัดระเบียบราชการกระทรวงศึกษาธิการ กำหนดให้มี “เขตพื้นที่การศึกษา” และ “สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา” เป็นผลให้หน่วยงานทางการศึกษาเดิมของกระทรวงศึกษาธิการในระดับจังหวัดและอำเภอ ได้แก่ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานศึกษาธิการอำเภอ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด ต้องถูกยุบเลิก หลอมรวมกันเป็นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องกำหนดเขตพื้นที่การศึกษา ได้กำหนดเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 175 เขต

“สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระแก้ว” จึงเปลี่ยนเป็น “สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1” สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่วันที่ 7 กรกฎาคม 2546 โดยเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ประกอบด้วย 5 อำเภอของท้องที่จังหวัดสระแก้ว ได้แก่ อำเภอเมืองสระแก้ว อำเภอเขาฉกรรจ์ อำเภอคลองหาด อำเภอวังน้ำเย็น และอำเภอวังสมบูรณ์และ นายศักดิ์ชัย บรรณสาร ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสระแก้วในขณะนั้น ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 คนที่ 1

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็นเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา มีผลให้ “สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1” เปลี่ยนชื่อหน่วยงานเป็น “สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1” ตั้งแต่วันที่ 23 กรกฎาคม 2553 เป็นต้นมา

วิสัยทัศน์ (Vision)

ผู้เรียนคิดเป็น สื่อสารได้ คงอัตลักษณ์ความเป็นไทย

พันธกิจ (Mission)

1. ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาทักษะกระบวนการคิดและการสื่อสารของผู้เรียนให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
2. พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบโดยยึดพื้นที่เป็นฐาน
3. เสริมสร้างคุณลักษณะของผู้เรียนให้มีอัตลักษณ์ความเป็นไทยและมีความสมดุลทั้งทักษะวิชาการทักษะวิชาชีพและดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4. สร้างสิทธิและโอกาสทางการศึกษาให้ประชากรวัยเรียนอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ

5. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการศึกษาแบบมีส่วนร่วม

ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษา

เป้าหมาย ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาระดับชาติ มีทักษะกระบวนการคิดและสมรรถนะ การสื่อสารสอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีอัตลักษณ์ความเป็นไทย มีความสมดุลทั้งทักษะวิชาการ ทักษะวิชาชีพและดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 เสริมสร้างสิทธิและโอกาสทางการศึกษา

เป้าหมาย ได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา

เป้าหมาย จัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลอย่างยั่งยืน

กลยุทธ์

1. ส่งเสริมจัดการเรียนรู้แบบ Active learning ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเสริมสร้างอัตลักษณ์ ความเป็นไทยให้ผู้เรียนมีความสมดุลทั้งทักษะวิชาการ ทักษะอาชีพและทักษะชีวิต
2. พัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาต่างประเทศที่สองของผู้เรียนทุกระดับชั้น
3. พัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความสามารถการอ่าน เขียนและคิดคำนวณของผู้เรียนทุกระดับชั้น
4. ส่งเสริมการเรียนรู้ต่อระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพและการจัดการศึกษาเพื่อการทำงาน เพื่อสร้างรายได้และความมั่นคงของชีวิต
5. ส่งเสริมการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเชิงรุกของทุกภาคส่วนเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา
6. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการศึกษาแบบมีส่วนร่วมและบูรณาการ โดยยึดพื้นที่เป็นฐาน

จุดเน้นการดำเนินงาน

1. จุดเน้นอ่านเขียนคิดคำนวณต้องได้ (Best Thai & Arithmetic Literacy)
2. จุดเน้นภาษาอังกฤษต้องดี (Good English Communication)
3. จุดเน้น ICT ต้องเหนือชั้น (Superior in ICT)

โครงการสำคัญ (Flagship Project)

“ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน” และ “พัฒนาทักษะอาชีพ”

ค่านิยมองค์กร (Core Values)

“คิดสร้างสรรค์ บริการดี มีคุณธรรม ทำงานเป็นทีม”คติพจน์ (Motto) “เรารักกัน
เหนือชั้น ทันสมัย”

สภาพภูมิศาสตร์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ตั้งอยู่ภาคตะวันออกของ
ประเทศไทย อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ 256 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 3,732.442 ตารางกิโลเมตร พื้นที่
ความรับผิดชอบ ประกอบด้วย 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองสระแก้ว อำเภอเขาฉกรรจ์ อำเภอวังน้ำเย็น
อำเภอคลองหาด และอำเภอวังสมบูรณ์ คิดเป็นร้อยละ 51.87 ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัดสระแก้ว
มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา

ทิศใต้ ติดต่อกับ อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอวัฒนานคร อำเภออรัญประเทศและอำเภอตาพระยา
จังหวัดสระแก้ว พื้นที่บางส่วนติดราชอาณาจักรกัมพูชา

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อำเภอกบินทร์บุรี อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี และอำเภอสนาม
ชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

ที่ตั้ง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 บ้านหนองนกเขา
ถนนสุวรรณศร อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

โครงสร้างการแบ่งส่วนราชการภายในของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 จัดโครงสร้างการแบ่งส่วน
ราชการภายในตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2560 ประกาศ ณ วันที่ 22 พฤศจิกายน พ.ศ. 2560 ข้อ 6 และประกาศ
กระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (ฉบับที่ 2)
พ.ศ. 2561 ประกาศ ณ วันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2561 ข้อ 3 (10) ให้แบ่งส่วนราชการภายในสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษา ไว้ดังนี้ 1) กลุ่มอำนวยการ 2) กลุ่มนโยบายและแผน 3) กลุ่มส่งเสริมการศึกษา
ทางไกล เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 4) กลุ่มบริหารงานการเงินและสินทรัพย์
5) กลุ่มบริหารงานบุคคล 6) กลุ่มพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา 7) กลุ่มนิเทศ ติดตามและ
ประเมินผลการจัดการศึกษา 8) กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา 9) หน่วยตรวจสอบภายใน

10) กลุ่มกฎหมายและคดี ทั้งนี้ หน่วยตรวจสอบภายในและกลุ่มกฎหมายและคดีให้ปฏิบัติงานขึ้นตรงกับผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ตาราง 1 จำนวนบุคลากรที่ปฏิบัติงานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำแนกตามอำเภอที่ตั้งสถานศึกษา

อำเภอที่ตั้งสถานศึกษา	ข้าราชการครู และผู้บริหาร สถานศึกษา	พนักงาน ราชการ	ลูกจ้างประจำ	รวม
เมืองสระแก้ว	553	21	26	600
วังน้ำเย็น	206	18	8	232
คลองหาด	283	10	5	298
เขาฉกรรจ์	289	17	6	312
วังสมบูรณ์	203	11	4	218
รวม	1,534	77	49	1,660

ที่มา กลุ่มบริหารงานบุคคลสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 (ข้อมูลเดือน มิถุนายน 2564)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยต่างประเทศ

นูรุล ฮูริยะฮ์ อัสตุติ (Nurul Huriah Astuti, Budi Utomo, Rita Damayanti and Dien Anshari 2022 : 68 - 82) ได้ทำการศึกษาเรื่องรูปแบบการใช้ยาเสพติดที่ผิดกฎหมายพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพและบริบททางสังคมในหมู่นักเรียนชาวอินโดนีเซีย ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ (การสูบบุหรี่ การดื่มแอลกอฮอล์ และการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน) ของนักเรียนชาวอินโดนีเซียเป็นประเด็นสำคัญ การทำความเข้าใจความสัมพันธ์ของพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพเหล่านี้กับบริบททางสังคมของวัยรุ่น (ลักษณะครอบครัว เพื่อน และเพื่อนบ้าน) กับการใช้ยาเสพติดอย่างผิดกฎหมายคือจำเป็นต้องพัฒนากลยุทธ์ในการป้องกันการใช้ยาที่ผิดกฎหมายในอินโดนีเซีย การศึกษาใช้หลายขั้นตอนวิธีการสุ่มแบบกลุ่มเพื่อรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจยาเสพติดแห่งชาติของนักเรียนชาวอินโดนีเซียในปี 2559 กลุ่มตัวอย่างมีนักเรียน 31,439 คน ผลปรากฏว่าลักลอบใช้ยาเสพติดรูปแบบแตกต่างจากการศึกษาที่ผ่านมา : แพร่หลายมากที่สุดในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกแบบพหุพบว่า การสูบบุหรี่ การดื่มแอลกอฮอล์ การมีเพศสัมพันธ์

ก่อนแต่งงานเพื่อน เพศ ครอบครัว และเพื่อนบ้านเกี่ยวข้องกับการใช้ยาเสพติดอย่างผิดกฎหมาย การศึกษาเน้นที่ความสำคัญของพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ บริบททางสังคมของวัยรุ่น และรูปแบบการใช้ยาที่ผิดกฎหมาย เช่น การพิจารณาปัจจัยในการพัฒนากลยุทธ์เพื่อลดความแพร่หลายของการใช้ยาที่ผิดกฎหมาย

ยูซุฟ แดง (Yusuf Daeng 2021 : 100 - 106) ได้ทำการศึกษาเรื่องการคุ้มครองทางกฎหมายสำหรับเด็กที่ตกเป็นเหยื่อของยาเสพติดในจังหวัดรีเวอ ผลการวิจัยพบว่า การเสพยาเสพติดสามารถจัดประเภทเป็นการกระทำทางอาญาตามที่กำหนดในกฎหมายหมายเลข 35 ของปี 2009 เกี่ยวกับยาเสพติด วิธีที่ใช้ในการวิจัยคือการวิจัยทางสังคมและกฎหมาย ในกฎหมายหมายเลข 35 ของปี 2009 เกี่ยวกับยาเสพติด ไม่มีความแตกต่างระหว่างการล่วงละเมิดที่กระทำโดยเด็กที่ติดยาอยู่แล้วกับเด็กที่ตกเป็นเหยื่อของการเสพยาเสพติดและกำลังเสพยาเสพติดเป็นครั้งแรก เพื่อให้เด็กเหล่านี้อยู่ร่วมกันในเวลานั้น ของอาชญากรรม หวังว่าจะมีเจตจำนงทางการเมืองจากรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซียในการแก้ไขกฎหมายฉบับที่ 35 ของปี 2009 เกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อให้การคุ้มครองทางกฎหมายแก่เด็กที่ตกเป็นเหยื่อของการใช้ยาเสพติดในทางที่ผิด อุปสรรคอย่างหนึ่งที่ต้องตรวจสอบคือต้องเผชิญในการขจัดปัญหาการเสพยาเสพติดในเด็กคือบทบาทขั้นต่ำของผู้ปกครองที่เต็มใจที่จะรายงานบุตรหลานของตน ดังนั้น ตำรวจจังหวัดรีเวอควรร่วมมือกับผู้นำศาสนาจาก MUI ผู้นำดั้งเดิมจากลำเรียว ตลอดจนผู้นำชุมชน เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับพิษภัยของยาเสพติดต่ออนาคตของเด็ก

ฮัจเราะห์ ฮัจเราะห์ และเอลิฮามิ เอลิฮามิ (Hajrah Hajrah; Elihami Elihami 2020 : 21 - 27) ได้ทำการศึกษาเรื่องมาตรการป้องกันอันตรายจากยาในโรงเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายผลกระทบของบริการสารสนเทศในฐานะมาตรการป้องกันต่อต้านพิษภัยของยาเสพติดในโรงเรียนประถมใน Enrekang Regency ดังนั้นนักเรียนเข้าใจและสามารถหลีกเลี่ยงสิ่งที่เป็นลบได้เพื่อไม่ให้เด็กเรียนเบี่ยงเบนความสนใจได้ง่ายพฤติกรรม ในกรณีนี้ครูประจำชั้นโรงเรียนประถมในเขตเอ็นเรคังเล่นเป็นมีส่วนสำคัญในการรับผิดชอบในการป้องกันยาเสพติดของโรงเรียน อย่างไรก็ตาม ครูทุกคนในโรงเรียนประถมใน Enrekang Regency มีความรับผิดชอบเช่นเดียวกันเพื่อให้เด็กเรียนมีรอดจากยาเสพติด ตัวอย่างหนึ่งของบริการข้อมูลที่ใช้บริการสำหรับนักเรียนชั้นประถมใน Enrekang Regency กำลังจัดเตรียมหนังสือแนะนำเกี่ยวกับอันตรายจากการใช้ยา อบรมให้ความรู้ถึงพิษภัยของยาเสพติดโดยเชิญวิทยากรจากกลุ่มธุรกิจเจ้าหน้าที่ หรือสถาบันการศึกษาที่เข้าใจถึงอันตรายของการใช้ยาเพื่อให้เด็กเรียนตระหนักถึงพิษภัยของการใช้ยามากขึ้น หนังสือช่วยได้ช่วยให้เด็กเรียนได้รับข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับพิษภัยของยาเสพติด

เบอร์ลิน และก๊อตสแฮค (Burns, T. and F. Gottschalk (eds.) 2019 : 156) ได้ทำการศึกษา เรื่องการศึกษาและความปลอดภัยของเด็ก ต่อนโยบายสถานศึกษาปลอดภัยที่ส่งผลต่อการพัฒนา เป็นสถานศึกษาสีขาว ผลการวิจัยพบว่า สิ่งสำคัญที่สุดประการหนึ่งสำหรับผู้ปกครอง ผู้กำหนด นโยบาย และระบบการศึกษาทั่วโลกคือการทำให้เด็กปลอดภัย แม้จะมีการปรับปรุงอย่างมากใน ด้านความปลอดภัยของเด็กในหลายด้าน เช่น การลดการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุและอัตราการเสียชีวิต ของเด็ก ความท้าทายยังคงมีอยู่ เด็กเกือบหนึ่งพันล้านคนทั่วโลกประสบกับความรุนแรงในรูปแบบ ใดรูปแบบหนึ่ง เด็กจำนวนมากยังต้องเผชิญกับความเสี่ยงต่อความปลอดภัยทางดิจิทัล รวมถึงการ กลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ตและข้อกั่วงวลเรื่องความเป็นส่วนตัว การศึกษามีบทบาทสำคัญในการ ปกป้องเด็ก และในหลาย ๆ ระบบ ครูต้องดำเนินการเมื่อสงสัยว่ามีความเสี่ยงต่อความปลอดภัยของ เด็กหรือความเป็นอยู่ที่ดี การพัฒนานโยบายที่เข้มแข็งและการให้การสนับสนุนที่จำเป็นแก่ครูเพื่อ ปกป้องเด็กทั้งในสภาพแวดล้อมทางกายภาพและดิจิทัลเป็นสิ่งสำคัญ

ฮินส์ และปาร์ก (Hinds & Park . 2000 : 1 - 5) ได้ศึกษาความต้องการของผู้ปกครอง สำหรับเด็กในประเทศสกอตแลนด์ พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกโรงเรียนสำหรับบุตร ของตน มีปัจจัยที่สำคัญคืออาคาร สถานที่ ความปลอดภัย สถานที่เล่น และความมีชื่อเสียงของ โรงเรียน นอกจากนี้ พบว่า รายได้ของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับการเลือกโรงเรียนจากการศึกษา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการบริการความปลอดภัยในโรงเรียน ทั้ง 4 ด้าน การจัดการ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ สภาพแวดล้อมทางสังคม การจัดบริการความปลอดภัย และการจัด สวัสดิการการศึกษา ทำให้การค้นคว้าครั้งนี้ทำให้เกิดแนวคิด ในการส่งเสริม พัฒนา ปรับปรุงเพื่อให้ โรงเรียนมีความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น

มัลฮอลล์ (Mulhall, 1995 : 2731 - 2732) ได้ทำการศึกษา เรื่องการตรวจสอบผลของการใช้ หลักสูตรและไม่ใช้หลักสูตรในโครงการป้องกันการติดยาเสพติด ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เกี่ยวกับการใช้ยาเสพติดของวัยแรกรุ่น เพื่อประเมินผลกระทบของโครงการป้องกันการเสพยา เสพติดในเด็กวัยแรกรุ่น โดยการใช้หลักสูตรและไม่ใช้หลักสูตรซึ่งเป็นการวิจัยเชิงทดลอง ผลการวิจัยพบว่าโครงการป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนสามารถให้ผลทางบวกต่อความรู้ และทัศนคติ แต่มีผลทางลบต่อแอลกอฮอล์ บุหรี่ และยาเสพติดอื่น ๆ หลังการทดลองและติดตาม ผล 1 ปี พบว่า โครงการไม่มีผลกระทบต่อการเพิ่มทักษะการต้านในกลุ่มเพื่อน หรือลดความไวต่อ ความกดดันของกลุ่มเพื่อน

โบเวน (Bowen et al, 1995 : 140 - 144) ได้ทำการศึกษาถึงเรื่อง นโยบายการรวมกลุ่ม โรงเรียน เป็นกลวิธีการลดการสูบบุหรี่ในเด็ก การศึกษานี้เป็นการศึกษาถึง ผลกระทบที่มีอิทธิพลต่อ

พฤติกรรมด้านสุขภาพจำกัดเฉพาะกลุ่มที่ทำการศึกษาก่อนหน้านี้ในเด็กเท่านั้น ตัวอย่างเช่น นโยบายการรวมกลุ่มของผู้สูบบุหรี่ภายในโรงเรียน ซึ่งเป็นกลุ่มของโรงเรียนและถูกต้องซึ่งสามารถที่จะจัดโปรแกรมที่มีประสิทธิภาพต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของประชากรวัยหนุ่มสาว รายงานฉบับนี้เลือกกลุ่มผู้สูบบุหรี่ส่วนหนึ่งจากโรงเรียนนานาชาติในทุก ๆ ระดับชั้น ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นตัวแทนของชุมชน ศึกษาจนกระทั่งกลุ่มผู้สูบบุหรี่หยุดพฤติกรรม การสูบบุหรี่ โรงเรียนถูกสอบถามเกี่ยวกับนโยบายการสูบบุหรี่ในโรงเรียน รูปแบบที่ใช้ตลอดจน ความจริงใจในการศึกษาข้อมูลแสดงถึงความหลากหลาย ของนโยบายการรวมกลุ่มผู้สูบบุหรี่ใน โรงเรียน เพื่อให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ข้อจำกัดของนโยบาย ได้แก่ ความแตกต่างระหว่าง ระดับชั้น ความแตกต่างระหว่างวัย โอกาสในการให้ข้อมูลข่าวสาร นอกจากนี้ยังพบว่านโยบายไม่มี ประสิทธิภาพ เนื่องจากทางโรงเรียนไม่ได้เน้นเรื่องการสูบบุหรี่เป็นโทษต่อสุขภาพ รวมทั้งไม่ได้ สอนทักษะในการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ นโยบายของโรงเรียน เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมสุขภาพ ที่สำคัญมาก แต่ควรพิจารณาถึงรูปแบบความจำเป็นก่อนที่จะนำไปใช้

ทอมป์สัน (Thompson, 1995 : 2676) ได้ทำการวิจัยถึง เรื่อง การประเมินผลของโครงการ การป้องกันการติดยาเสพติดในโรงเรียนชนบทของรัฐมินเนโซต้าตอนใต้ โดยศึกษาเกี่ยวกับการ ป้องกันการใช้อยาในทางที่ผิดและยาเสพติด เพื่อกำหนดความแตกต่างของความรู้ การยอมรับตนเอง และทัศนคติการใช้สารเสพติดและการรักษาระหว่างกลุ่มที่กำหนดความรู้ ในด้านการต่อต้าน ยาเสพติด และกลุ่มที่ไม่ได้กำหนดความรู้ การศึกษาครั้งนี้ ได้ตรวจสอบผลกระทบที่เกี่ยวกับ เพศด้วย โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากนักเรียน จำนวน 500 คน จากโรงเรียนในชนบทของรัฐมินเนโซต้า พบว่า นักเรียนในกลุ่มที่ได้กำหนดความรู้ ถึงการต่อต้านการติดยาเสพติดมีความรู้เรื่องของ ยาเสพติดสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้กำหนดเนื้อหา และนักเรียนหญิงจะมีความรู้สูงกว่านักเรียนชาย และผลของการสำรวจทัศนคติ พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนในกลุ่มที่กำหนดความรู้ จะมีการรับรู้ สูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้กำหนดความรู้ ดังนั้น ผลของการวิจัยครั้งนี้จะแสดงให้เห็นว่า ในการกำหนด ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดการยอมรับตนเอง ทัศนคติที่มีอิทธิพล ต่อยาเสพติดและการรักษา ควรจัด อยู่ในโปรแกรมการศึกษาของโรงเรียนโดยให้มีการประเมิน และแก้ไขหลักสูตรการเรียนการสอน เพื่อติดตามนักเรียนที่ได้รับการฝึกอบรมตามโครงการต่อต้านยาเสพติดให้มีผลในการต่อต้าน ระยะเวลาจนถึงขั้นอุดมศึกษา

เอ็มบรี (Embry, 1981 : 672) ได้ศึกษาการป้องกันการเสียชีวิตของเด็กเนื่องจากอุบัติเหตุ การจราจร อุกรถชน หรืออุบัติเหตุที่เกิดบนเส้นทางระหว่างบ้านกับโรงเรียน โดยใช้ความรู้เรื่อง ความปลอดภัย โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกให้ความรู้โดยการได้ดูหนังสือ และสอน วิธีใช้ถนน อีกกลุ่มให้ความรู้โดยให้ดูหนังสือประกอบกับได้รับคำสั่งสอนจากพ่อแม่ ผลการศึกษา

พบว่ากลุ่มที่ให้ความรู้จากหนังสือและสอนวิธีใช้ถนนเพียงอย่างเดียว จะไม่มีความตระหนักในปัญหาความปลอดภัย แต่กลุ่มที่ได้รับความรู้ประกอบคำแนะนำของพ่อแม่ มีการปฏิบัติที่ดีและมีจิตสำนึกในความปลอดภัย

จากแนวคิดต่าง ๆ ที่กล่าวมานั้นสามารถสรุปได้ว่า ความปลอดภัยในสถานศึกษามีความสำคัญกับนักเรียนทุกด้าน มีการจัดสภาพแวดล้อมปลอดภัย ป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นได้ และสามารถพัฒนา ปรับปรุงเพื่อให้โรงเรียนมีความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น

งานวิจัยในประเทศ

ธีรพงษ์ ชูพันธุ์ และกาญจน์ เรืองมนตรี (2563 : 263 - 273) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 2) พัฒนาแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

สมาพร ลีภัยรัตน์ (2563 : 169 - 170) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข โรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข โรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี มีวัตถุประสงค์ย่อย 1) เพื่อประเมินบริบทของการประเมินโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข 2) เพื่อประเมินปัจจัยในการดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข 3) เพื่อประเมินกระบวนการดำเนินโครงการสถานศึกษา สีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข 4) เพื่อประเมินผลผลิตของโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข ผลการประเมิน พบว่า ผลการประเมินด้านบริบท มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

กัญญารัตน์ นามวิเศษ (2562 : 18) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบบริหารจัดการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุขแบบมีส่วนร่วม การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สังกเคราะห์รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุขแบบมีส่วนร่วม 2) การพัฒนาคู่มือการบริหารจัดการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุขแบบมีส่วนร่วม 3) ทดลองใช้คู่มือการบริหารจัดการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุขแบบมีส่วนร่วม และ 4) เผยแพร่คู่มือการบริหารจัดการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุขแบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัย พบว่า

รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุขแบบมีส่วนร่วม มีองค์ประกอบ 7 ส่วน ได้แก่ นโยบายภาครัฐ กระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาสีขาว หลักการ ทฤษฎีกรอบสถานศึกษาสีขาว ตัวชี้วัดความสำเร็จ ผู้มีส่วนร่วม และปัจจัยสู่ความสำเร็จ โดยใช้ กระบวนการ 4 ขั้น คือ ขั้นวางแผน ขั้นปฏิบัติ ขั้นตรวจสอบ และขั้นสะท้อนผล ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อความเหมาะสมของรูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด

รัตดาวัล พานาดา (2562 : 594 - 595) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการพัฒนาผู้เรียนตามโครงการ สถานศึกษาสีขาวเชิงพุทธบูรณาการ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานได้แก่การวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงกึ่งทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมในการ ป้องกันตนเองจากยาเสพติดและอบายมุขของผู้เรียนตามโครงการสถานศึกษาสีขาว ในโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอนองหาน จังหวัดอุดรธานี 2) เพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนาผู้เรียน ตามโครงการสถานศึกษาสีขาวเชิงพุทธบูรณาการ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอนองหาน จังหวัดอุดรธานี 3) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจาก ยาเสพติดและอบายมุขนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาอำเภอนองหาน จังหวัดอุดรธานี ซึ่งกำลังเรียนอยู่ของผู้เรียนตามโครงการสถานศึกษาสีขาวเชิงพุทธบูรณาการ ใน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอนองหาน จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนมี พฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากยาเสพติดและอบายมุข โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

ศศิวรรณ เรืองอำพันรุ (2561 : 12) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ในโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดยาเสพติด และอบายมุขของนักเรียน โรงเรียนสมุทรสาคร บวรณะ จังหวัดสมุทรสาคร การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมใน โครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดยาเสพติดและอบายมุขของนักเรียน โรงเรียนสมุทรสาครบวรณะ จังหวัดสมุทรสาคร 2) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในโครงการสถานศึกษา สีขาว ปลอดยาเสพติดและอบายมุขของนักเรียนโรงเรียนสมุทรสาครบวรณะ จังหวัดสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดยาเสพติดและอบายมุข ของนักเรียนโรงเรียนสมุทรสาครบวรณะ จังหวัดสมุทรสาคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ยุทธนา สัมฤทธิ์พ่อง (2560 : 185) ได้ศึกษาเรื่อง รายงานการประเมินโครงการสถานศึกษา สีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข โรงเรียนบ้านภูมินิคมพัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์เขต 3 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบริบทหรือสภาพแวดล้อม ความพร้อมของปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการและผลผลิต รวมทั้งทัศนคติที่มีผลต่อการดำเนินงาน ของโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข โรงเรียนบ้านภูมินิคมพัฒนา 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของ กลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาว

ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข ระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษา 3) เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการดำเนินการโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดภัยเสถียรและอบายมุข โรงเรียนบ้านภูมินิคมพัฒนา ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ ผลการประเมินโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดภัยเสถียรและอบายมุขของโรงเรียนบ้านภูมินิคมพัฒนา ตามความคิดเห็นของคณะครู นักเรียน ผู้ปกครอง และ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก

บรรดิษฐ์ ม่วงอ่อง (2559 : 65) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดภัยเสถียรและอบายมุข โรงเรียนบ้านกกจัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุขโรงเรียนบ้านกกจัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ใน 4 ด้านคือ ด้านบริบท (Context Evaluation) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ด้านกระบวนการ (Process Evaluation) และด้านผลผลิต (Product Evaluation) ผลการประเมินพบว่า ผลการประเมินด้านบริบท ภาพรวมมีความสอดคล้องและความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด

ปฐมวดี ศรีชนะ (2559 : 50) ได้ทำการศึกษาเรื่องการประเมินโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดภัยเสถียรและอบายมุขของโรงเรียนประสานมิตรวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานและประเมินโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข ของโรงเรียนประสานมิตรวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ผลการประเมินพบว่า สภาพการดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุขของโรงเรียนฯในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน

สุริยา พนะสัน (2557 : 65) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดภัยเสถียรและอบายมุข โรงเรียนมัธยมปากกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37 มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข โรงเรียนมัธยมปากกลาง ใน 4 ด้าน คือ 1) ประเมินด้านบริบทของโครงการ (Context Evaluation) 2) ประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ (Input Evaluation) 3) ประเมินด้านกระบวนการดำเนินงานของโครงการ (Process Evaluation) และ 4) การประเมินด้านผลผลิตของโครงการ (Product Evaluation) ผลการประเมินพบว่าด้านสภาพบริบทของโครงการ (Context) ในด้านความสอดคล้องและความเหมาะสมของหลักการ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และกิจกรรมของโครงการโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข โรงเรียนมัธยมปากกลางตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา, ครูผู้ดำเนินโครงการ, คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนมัธยมปากกลาง และผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนมัธยมปากกลาง พบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

สุภาพ ถิ่นกาญจน์ (2556 : 15) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข ของโรงเรียนปากพะยูนพิทยาคาร ปีการศึกษา 2556 มีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินด้านสภาวะแวดล้อม ด้านปัจจัยพื้นฐาน ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตของโครงการ โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ (CIPP Model) ผลการวิจัยพบว่า ด้านการผลการประเมินโครงการด้านสภาวะแวดล้อม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่าโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข เป็นหนึ่งในแนวทางสำคัญในการพัฒนาและดูแลนักเรียนให้เติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพและพร้อมเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ในสังคมได้อย่างมั่นคง โดยมีเป้าหมายหลักในการป้องกันและลดปัญหาเสพติดและอบายมุขในสถานศึกษา ซึ่งเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและการพัฒนาการของนักเรียนในระยะยาว กระบวนการดำเนินงานของโครงการสถานศึกษาสีขาวต้องมีการวางแผนอย่างรอบคอบและการจัดการที่มีประสิทธิภาพ ตั้งแต่การสร้างความตระหนักให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น นักเรียน ครู และผู้ปกครอง ไปจนถึงการสร้างกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมและค่านิยมที่ดีในโรงเรียน การทำงานร่วมกันระหว่างบุคลากรในโรงเรียนและชุมชนจะช่วยให้การดำเนินโครงการมีผลสำเร็จที่ยั่งยืน การประเมินผลเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยให้ทราบถึงความเหมาะสมและประสิทธิภาพของการดำเนินงาน โดยผลการประเมินจากหลายแห่งพบว่าโครงการนี้มีผลดีในด้านต่าง ๆ เช่น การสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน การมีส่วนร่วมของครูและนักเรียนในกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้โครงการมีความสำเร็จและช่วยพัฒนาผู้เรียนในด้านการป้องกันตนเองจากยาเสพติดและอบายมุขได้ อีกหนึ่งปัจจัยที่สำคัญในการทำให้โครงการประสบผลสำเร็จ คือการบริหารจัดการที่มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ การจัดทำคู่มือการบริหารโครงการและการใช้กระบวนการประเมินผลที่ชัดเจน จะช่วยให้การดำเนินโครงการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในการตัดสินใจและสามารถปฏิเสธสิ่งล่อใจต่าง ๆ เช่น ยาเสพติดและอบายมุขก็เป็นสิ่งที่สำคัญ

กล่าวโดยสรุป โครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุขเป็นโครงการที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาและส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษา ซึ่งไม่เพียงแต่ช่วยป้องกันปัญหาเสพติดและอบายมุข แต่ยังช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรมและจิตสำนึกที่ดีในการเผชิญกับปัญหาของชีวิตได้อย่างมั่นใจและมีประสิทธิภาพ